

Výchovné působení rodičů při utváření televizního diváctví u dětí předškolního věku

Bc. Kateřina Vojtěchová

Diplomová práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Kateřina VOJTĚCHOVÁ**
Osobní číslo: **H09328**
Studijní program: **N 7501 Pedagogika**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Média a dítě předškolního věku**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury. Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti užívání médií dětmi předškolního věku. Realizace výzkumu, zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace. Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BLAŽEK, B. Tváří v tvář obrazovce. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. ISBN 80-85850-11-7. **GAVORA, P.** Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido, 2000. ISBN:80-85931-79-6. **HELUS, Z.** Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele a rodiče. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-628-5. **ŘÍČAN, P., PITHAROVÁ, D.** Krotíme obrazovku: jak vést děti k rozumnému užívání médií. Praha:Portál, 1995. ISBN 80-7178-084-7. **VÁGNEROVÁ, M.** Vývojová psychologie I: dětství a dospívání. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Eliška Zajitzová, Ph.D.**

Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **19. ledna 2011**

Termín odevzdání diplomové práce: **29. dubna 2011**

Ve Zlíně dne 19. ledna 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 23.2.2011

Vojtěchovi Eateřna

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce pojednává o výchovném působení rodičů při utváření televizního diváctví u dětí předškolního věku. V části teoretické jsou zmiňovány poznatky vztahující se k danému tématu. Přes specifika dítěte předškolního věku, charakteristiku dětského televizního diváka až po rodinnou mediální výchovu. Praktická část se pak opírá o kvantitativní metodu dotazníkového šetření s cílem zmapovat televizní diváctví u dětí předškolního věku, zjistit postoj rodičů k němu a zejména zmapovat rodinnou mediální výchovu v rodinách s předškolními dětmi.

Klíčová slova: dítě předškolního věku, televize, dětské televizní diváctví, rodina, socializace, rodinná mediální výchova

ABSTRACT

The thesis discusses the educational influence of parents in shaping the television watching habits of children in preschool age. In theoretical part are mentioned findings related to the topic. Through the specifics of preschool age children, characteristics of children's television watching habits to the family media education. The practical part is based on quantitative survey method to map the television watching habits of children in preschool age and attitude of parents to it especially map of media education in families with preschool children.

Keywords: Preschool Child, TV, Children's Television Watching Habits, Family, Socialization, Family Media Education

Poděkování

Děkuji vedoucí mé diplomové práce Mgr. Elišce Zajitzové, Ph.D. za odborné vedení a spolupráci. Velké díky patří všem rodičům, kteří se zúčastnili výzkumu a přispěli tak ke vzniku této práce.

Díky patří i mé rodině a přátelům za podporu a trpělivost.

Prohlašuji, že odevzdaná diplomová práce a verze elektronicky nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Motto:

„Televize a pořady pro děti jsou do života dětí pevně vsazeny. Záležet bude na tom, zda se při svých výchovných ambicích stane pomocníkem nebo sabotérem.“ (Homolová, 2001)

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 OBDOBÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	13
1.1 FAKTORY ROZVOJE OSOBNOSTI DÍTĚTE.....	13
1.2 VÝVOJ DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU.....	14
1.2.1 Kognitivní vývoj	15
1.2.2 Emoční vývoj	16
1.2.3 Vývoj verbálních schopností.....	16
1.2.4 Motorický vývoj.....	17
2 SOCIALIZACE A UTVÁŘENÍ SOCIÁLNÍ REALITY DÍTĚTE	19
2.1 RODINA JAKO NEJDŮLEŽITĚJŠÍ SOCIALIZAČNÍ ČINITEL	20
2.2 TELEVIZE JAKO SOCIALIZAČNÍ ČINITEL	20
3 DĚTSKÉ TELEVIZNÍ DIVÁCTVÍ	22
3.1 CHARAKTERISTIKA DĚTSKÉHO DIVÁKA	23
3.2 ČAS VĚNOVANÝ SLEDOVÁNÍ TELEVIZE	23
3.3 DĚTSKÉ TELEVIZNÍ POŘADY.....	24
3.4 VLIV TELEVIZE NA DÍTĚ	25
3.5 NÁSILÍ V MÉDIÍCH.....	26
4 RODIČE, DÍTĚ A TELEVIZE	29
4.1 RODINNÁ MEDIÁLNÍ VÝCHOVA	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	34
5 METODIKA VÝZKUMU	35
5.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM A CÍL VÝZKUMU	35
5.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY	35
5.3 DRUH VÝZKUMU	37
5.4 METODA VÝZKUMU	38
5.5 VÝZKUMNÝ VZOREK	38
5.6 PRŮBĚH VÝZKUMU	39
5.7 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT.....	39
6 VÝSLEDKY VÝZKUMU	41
6.1 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT.....	41
6.2 SHRNUÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	84
ZÁVĚR	89
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	90

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	93
SEZNAM OBRÁZKŮ	94
SEZNAM GRAFŮ	95
SEZNAM PŘÍLOH.....	100

ÚVOD

Dnešní doba, aniž bychom si to všichni plně uvědomovali, je řízena médii. Setkáváme se s nimi téměř na každém kroku, přes televizi, reklamy, tisk a řadou dalších. Ovlivňují nejen nás dospělé, ale zejména malé děti. Ty představují nejvíce ohroženou skupinu, co se vlivu médií týče. Zejména pak ty nejmenší děti nekriticky přijímají vše, co je jim poskytováno a prezentováno. Média se podílejí na utváření jejich postojů, názorů a ovlivňují jejich celkový vývoj. Právě to jsou hlavní důvody, proč věnovat pozornost působení médií zejména na děti a snažit se eliminovat jejich negativní vliv. Do prvního kontaktu s médii se dítě dostává v rodině, proto právě působení rodičů na dítě v oblasti mediální konzumace je nejdůležitější.

Média ve vztahu k dítěti jsou často hovořeným tématem. Na základě mnoha výzkumů (např. Suchý; Sigman; Henting aj.) se dospělo k závěru, že média mají na dítě skutečně vliv. V našich podmínkách je však nedostatek výzkumů zabývajících se již zmiňovaným působením rodičů v oblasti mediální konzumace. Také proto se ve své diplomové práci zaměřuji na působení rodičů při utváření televizního diváctví u dětí předškolního věku. Právě tato věková skupina je vlivem televize, jakožto hlavním médiem, ohrožena nejvíce. To z toho důvodu, že dítě předškolního věku ještě není schopno rozlišit fikci od skutečnosti. Již od nejtělejšího věku je nutné vést dítě k mediální gramotnosti, aby bylo schopno brát si z médií jen to pozitivní.

Celá práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části se zaměřuji na charakteristiku dítěte předškolního věku s ohledem na objasnění zvláštností kognitivního vývoje, emočního, motorického a vývoje verbálních schopností. Dále se věnuji socializaci a utváření sociální reality dítěte, kde zmiňuji rodinu a televizi jakožto významné socializační činitele. Následující část je věnována dětskému televiznímu diváctví zahrnující charakteristiku dětského televizního diváka, čas strávený u televize, dětské televizní pořady, vliv televize na dítě a násilí prezentovanému v televizních pořadech. Poslední kapitola pak pojednává o rodičích, dětech a televizi se zaměřením na rodinnou mediální výchovu.

Praktická část diplomové práce je postavena na kvantitativní metodě dotazníkového šetření. Cílem je zmapovat televizní diváctví u dětí předškolního věku a postoj rodičů k němu. Dalším cílem je zmapovat rodinnou mediální výchovu v rodinách s dětmi předškolního vě-

ku. Tato část zahrnuje metodiku výzkumu, analýzu, interpretaci dat a ověření stanovených hypotéz.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 OBDOBÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

V odborných publikacích je předškolní období považováno za období od 3 let do 6 – 7 let věku dítěte. Jak uvádí Vágnerová (2005) konec tohoto období není ohraničen pouze fyzickým věkem, ale zejména je také určeno sociálně, tedy nástupem dítěte do školy.

Šulová (2004) nazývá toto období obdobím hry. Je to období aktivity dítěte a právě ve hře, která je nejčastější aktivitou dítěte, se projevuje především. Vágnerová (2005) pak hovoří o tomto období také jako o období iniciativy, kdy dítě má zvýšenou potřebu něco zvládat, vytvářet, něco dokazovat. Podle Matějčka (1996) je to čas, kdy se z tvora lidského stává tvor civilizovaný, kulturní. Ve svém vývoji se dostalo o stupeň výš, je schopné užívat nástroje a osvojuje si návyky, které jsou ve společnosti žádoucí. Období vzdoru pomalu přechází do období tzv. konformity, kdy chce dítě vypadat jako ostatní, dělat to, co dělají druzí a začíná chápat „co se dělat má“ a co se „dělat nemá“. Dítě předškolního věku překračuje hranice nejbližšího rodinného okruhu a navazuje vztahy se svými vrstevníky, a to zejména v mateřské škole. Dítě si také osvojuje prosociální chování, což jsou vlastnosti, které umožňují dítěti začlenit se do různých skupin a být těmito skupinami přijímán. Jedná se zejména o toleranci, obětavost, solidaritu, soucit, soustrast aj.

1.1 Faktory rozvoje osobnosti dítěte

Vývoj osobnosti dítěte je podmíněn mnoha faktory, které jsou ve vzájemné interakci. Jak uvádí Vágnerová (2005) role faktorů nemusí být v jednotlivých případech stejná. Ke vzniku určité zkušenosti přispívá individuální dispoziční složka a souhrn nejrůznějších vnějších vlivů. Také Čáp (1996) uvádí, že vývoj osobnosti zahrnuje dva navzájem propojené aspekty, a to zrání a vzájemné působení jedince s prostředím. Zrání je procesem, při němž je rozhodující dědičnost, přičemž vliv prostředí je minimální. Proces zrání probíhá podle vnitřních zákonů. Avšak probíhá spolu se vzájemným působením jedince a prostředí.

Vrozené dispozice

V rámci vnitřních biologických podmínek, je to dědičnost, která ovlivňuje vývoj dítěte. Jak uvádí Vágnerová (2005) genetické dispozice představují informace, na kterých závisí vytvoření předpokladu pro rozvoj různých psychických vlastností. V genetické výbavě každého je zakódován program individuálního rozvoje jedince. Postupně v průběhu života dochází k aktivizaci jednotlivých složek genetického programu. Genetické informace jsou

zakódovány v podobě genů vyskytujících se na chromozomech. Každý člověk má dvě sady chromozomů, přičemž jedna pochází od otce a druhá od matky.

Dispozice k rozvoji určitých psychických vlastností jsou dědičné multifaktoriálním způsobem (Nussbaum, McInnes, Willard In Vágnerová, 2005). Tzn., že se na vzniku těchto vlastností spolupodílí větší množství genů, které by izolovaně měli jen nepatrný vliv. Definitivní podoba závisí také na vlivu prostředí, které může rozvoj psychických vlastností na jedné straně stimulovat, na straně druhé zpomalit, či deformovat. Krom toho závisí také na aktivitě jedince samotného (Vágnerová, 2005).

Prostředí

Prostředí, v němž dítě vyrůstá, významným způsobem ovlivňuje vývoj dítěte. Nejdůležitější je bezesporu **vliv rodiny**, která má zásadní vliv na jeho zdravý vývoj. Určuje jaké schopnosti a dovednosti jsou ceněny a naopak, které jsou nadbytečné, posiluje také rozvoj žádoucích kompetencí (Vágnerová, 2005). Zdravé či narušené prostředí, stimulace či její nedostatek, příležitost k učení aj. mohou mít za následek urychlení či naopak zpomalení vývoje dítěte, a to jak ve vývoji fyzickém, tak ve vývoji vnímání, myšlení, zájmů apod. Autor dále poukazuje na to, že na dítě záměrně působí nejen rodiče, **učitelé a výchovné instituce**, ale také **organizace volného času**, některé **publikace, televizní a rozhlasové vysílání** (Čáp, 1996).

1.2 Vývoj dítěte předškolního věku

Vývoj je procesem, při němž dochází nejen ke změně velikosti (např. růst), ale zároveň také ke kvalitativním proměnám. V průběhu vývoje osobnosti dochází k progresivním změnám, tzn., že jde o přechod od jednodušších forem po složitější a dokonalejší. Vývoj může probíhat adaptivně, příznivě k vytvoření zdravého jedince, na druhou stranu ale může probíhat nepříznivě, maladaptivně (Čáp, 1996).

Dítě v předškolním věku prochází mnohými proměnami, ty spočívají v růstu obratnosti, v nových možnostech myšlení, v pokroku ve výtvarném projevu, v proměnách v sociálním životě, v hrách na sociální role, ve formování základů mravnosti, expanzivní iniciativnosti aj. (Helus, 2009). V tomto období dochází k rozvoji motorických schopností, rozvíjí se intelekt, rozšiřuje se slovní zásoba, dítě je schopno plánovat dopředu a dokáže lépe řešit problémy. Pomalu si v tomto věku začíná uvědomovat potřeby ostatních a do určité míry je

schopno ovládat své chování. Do všeho co dítě dělá, promítá svou fantazii a kreativitu (Allen, Marotz, 2002).

1.2.1 Kognitivní vývoj

Podle Piagetových stádií kognitivního vývoje, která odrážejí stoupající složitost dětského **myšlení**, spadá dítě předškolního věku do **předoperačního stádia** (mezi 2. -7. rokem věku dítěte). V tomto období se plně rozvíjí **názorné intuitivní myšlení**. Stále je však dítě ovládáno vnějším světem a je dosud plně vázáno na vnímané nebo představované. Zaměřuje se na to, co vidělo nebo vidí. Myšlení je stále prelogické (předoperační), tzn., že nepostupuje podle logických operací. Piaget vidí příčinu v nedostatku duševní složitosti, která je nezbytná pro tyto operace (Hill, 2004; Šulová, 2004). Nejvýraznějším znakem myšlení dítěte předškolního věku je **egocentričnost**. Dítě stále ulpívá na subjektivním pohledu, který pak promítá do svého vnímání a komunikace. Má stále potíže s chápáním toho, že jiní lidé mohou vidět věci jinak než dítě samotné. Vše posuzuje ze své osobní perspektivy, nedokáže pohlédnout na věci a události z pozice jiného člověka. Teprve po třetím a čtvrtém roce věku dítěte se vyvíjí schopnost vidět věci, tak jak je vidí druzí. Je to způsobeno zejména tím, že právě v tomto období začínají dítě bavit tzv. sociální hry, hry na něco (Hill, 2004; Helus, 2009). Vágnerová (2005) pak také hovoří o následujících znacích dětského myšlení:

- **Centrace**, tzn. subjektivně podmíněná redukce informací. Jedná se o tendenci ulpívat na jednom znaku, který je považován za podstatný a přehlížení znaků jiných. Dítě předškolního věku není schopno uvažovat komplexněji.
- **Fenomenismus**, tj. důraz na určitou, zjevnou podobu světa.
- **Magičnost**, tj. tendence pomáhat si při interpretaci dění fantazií, čím dochází ke zkreslení poznání. Dítě předškolního věku ještě není schopno rozlišovat mezi skutečností a fantazií.
- **Absolutismus**, kdy se jedná se o přesvědčení, že každé poznání musí mít definitivní a jednoznačnou platnost.

Dalšími charakteristikami myšlení v tomto období je **antropomorfismus** (tendence polidštitovat předměty), **prezentismus** (chápání všeho ve vztahu k přítomnosti), **fantazijní přístup** (převládající vliv fantazie) a **synkretismus**, kdy se jedná o sjednocování nelogických znaků (Šulová, 2004).

Jak uvádí (Vágnerová, 2005), dítě předškolního věku ještě mnohému nerozumí, nedovede si správně vyložit realitu. Pokud jí nerozumí, vysvětlí si ji tak, aby pro něj byla srozumitelná. Ze stejného důvodu se u dítěte v tomto období objevují **konfabulace**, tzn. kombinace vzpomínek s fantazijními představami. **Fantazie** tak má harmonizující význam a je nezbytná pro citovou a rozumovou rovnováhu.

Paměť je až do pátého roku věku dítěte převážně **bezděčná**, až někdy kolem pátého roku se začíná vyvíjet paměť **záměrná**, **mechanická**. Paměť dítěte předškolního věku se projevuje **konkrétností**. Lépe si pak dítě zapamatuje konkrétní událost než slovní popis. Převažuje paměť krátkodobá, dlouhodobá paměť nastupuje až mezi pátým a šestým rokem věku dítěte (Šulová, 2004).

1.2.2 Emoční vývoj

V období předškolního věku se začínají formovat základní citové projevy. Emoční prožívání je stabilnější a vyrovnanější než v období batolecím, avšak stále je spojena s momentálním uspokojením, je vázána na momentální situaci. Pro toto období je důležitý rozvoj **emoční inteligence**. Dítě začíná pomalu ovládat své citové projevy, je již schopno být kritický sám k sobě, hodnotit své chování, zlobit se samo na sebe. Postupně se rozvíjí emoční paměť. U dítěte převažuje veselá nálada, bývá častěji pozitivně laděné, dochází k úbytku negativních emočních reakcí, ustupuje strach z neznáma, na důležitosti nabývají sociální city jako láska, nenávisť, sympatie či antipatie (Vágnerová, 2005; Šulová, 2004).

V interakci s vrstevníky se rozvíjí spolupráce, pochopení pro druhého, ale také soutěživost, soupeření. Dítě je schopno pomáhat slabším, podřídit se zájmu druhých či řešit problémy kompromisem. Velmi důležité postavení zaujímá v tomto období vztah matky a otce. Právě v tomto období se vytváří základy pro citové chování a prožívání, je proto podstatné v jakém prostředí dítě vyrůstá, jakou pozornost věnuje okolí jeho emocionálním prožitkům aj. (Šulová, 2004).

1.2.3 Vývoj verbálních schopností

Vývoj verbálních schopností odpovídá stupni rozvoje myšlení jedince. U předškolního dítěte dochází ke zdokonalování verbálních schopností jak v obsahu, tak ve formě. K rozvoji dochází především v komunikaci s dospělým. Na rozvoj řeči mohou mít vliv také média či komunikace s vrstevníky. Učí se od nich způsobům vyjadřování, napodobuje jejich projev.

Dochází k rozšiřování slovní zásoby a k osvojování gramatických pravidel – jednoduché stupňování, časování a skloňování. Mladší předškoláci používají pravidla ještě rigidním způsobem, objevují se časté chyby. Od 4 let dítě začíná používat složitější věty, později hovoří v souvětích. Již ve 4 letech je schopno užívat budoucí čas, mezi 4 – 6 lety si osvojí veškeré způsoby užívání sloves. Zvyšuje se také četnost užívání minulého času (Vágnerová, 2005).

Jak uvádí Šulová (2004), u dětí předškolního věku převládá **komunikativní složka řeči**, kdy řeč je zejména prostředkem k dorozumívání a sehrává podstatnou roli v integraci jedince do skupiny. Postupně se rozvíjí **kognitivní složka**, a to proto, že s rozvojem řeči souvisí růst zkušeností a poznatků. Dále se rozvíjí **složka expresivní**, tzn., že dítě již dokáže vyjádřit své pocity, prožitky a potřeby. Vágnerová (2005) hovoří také o **egocentrické řeči**, která není primárně určena pro jinou osobu. Jedná se o řeč pro sebe, kdy dítě nepotřebuje a nehledá posluchače. Egocentrická řeč může nabývat různého významu. Autorka hovoří o následujícím trojím významu: (1) expresivní – dítě vyjadřuje své pocity bez ohledu na posluchače; (2) regulační – dítě tak řídí své vlastní jednání, dává si různé pokyny, co smí a co nesmí dělat; (3) kognitivní – egocentrická řeč může fungovat jako prostředek uvažování, dítě komentuje určité jednání pro lepší pochopení situace.

1.2.4 Motorický vývoj

Jak uvádí Šulová (2004) v oblasti motorického vývoje dochází u dítěte předškolního věku ke zdokonalování a zkvalitnění pohybové koordinace. Ta se projevuje ve schopnosti sebeobsluhy, dítě se samo obléká i svléká, uklízí, skládá, zavazuje tkaničky a samo dodržuje hygienické zásady.

Rozvíjí se také **jemná motorika**. S jejím rozvojem souvisí **vývoj kresby** od spontánního čmárání po schopnost napodobit základní tvary a namalovat postavu člověka (Šulová, 2004). Vývoj kresby lidské postavy má několik stádií, typických pro předškolní dítě. Jednotlivá stadia odrážejí celkový psychický vývoj dítěte. Jedná se o následující stadia (viz obr. 1):

1. **Stadium hlavonožce**, které se objevuje přibližně ve 3 letech věku dítěte. Vychází z vlastních zkušeností se svým tělem, ale také z pozorování jiných lidí. Mladší předškolní děti vidí dospělou osobu poněkud zkráceně. Dívá se na něj vzhůru, a

proto se mu jeho nohy jeví poněkud dlouhé. To je možným důvodem, proč děti malují postavy s dlouhými nohama a nepatrným či žádným tělem (Vágnerová, 2005). Podle Šulové (2004) dítě detailně vnímá zejména nohy dospělé osoby, které jsou ve výšce jeho očí, a obličej či hlavu, která se k němu sklání.

- 2. Stadium subjektivně fantazijního zpracování,** resp. prelogického přístupu. Takové zobrazení postavy je typické pro děti ve věku 4 – 5 let. Dítě se v kresbě zaměřuje na detaily, které jsou viděny jako důležité. Typickým příkladem jsou průhledné osoby. Dítě osobu postupně obléká, někdy zobrazuje obsah jeho těla, příkladem je namalování plodu dítěte v břiše matky (Vágnerová, 2005).
- 3. Stadium realistického zobrazení** se objevuje na konci předškolního období, kdy se dětské kresby začínají stále více podobat realitě (Vágnerová, 2005).

Obr. 1. Vývoj kresby lidské postavy v předškolním věku
(Vágnerová, 2005, s. 184.)

2 SOCIALIZACE A UTVÁŘENÍ SOCIÁLNÍ REALITY DÍTĚTE

„Socializace je celoživotní proces, v jehož průběhu si jedinec osvojuje specificky lidské formy chování a jednání, jazyk, poznatky, hodnoty, kulturu a začleňuje se tak do společnosti“ (Kraus, Poláčková et al., 2001, s. 54). Jedná se o proces aktivního přizpůsobení se společnosti, který se odehrává v rodině, ve škole (mateřské škole), skupině vrstevníků a prostřednictvím médií. Základem socializace je učení, přesněji sociální učení, jehož proces se uskutečňuje v kontaktu se sociálním okolím (zpravidla v interakci dítěte a rodiny). Nejčastějšími mechanismy socializace jsou učení kladným a záporným zpevnováním (odměňování a trestání), učení nápodobou a ztotožňováním, působením příkladů, vzorů a ideálů (Helus, 2009).

Langmeier, Krejčířová (2006) uvádějí, že proces socializace zahrnuje tři vývojové etapy:

1. Vývoj **sociální reaktivity**, tzn. vývoj emočních vztahů k lidem v okolí jak blízkém, tak vzdáleném.
2. Vývoj **sociálních kontrol** a hodnotových orientací. V tomto případě jde o vývoj norem, které si jedinec osvojuje na základě příkazů a zákazů ze strany dospělých, ty pak přijímá za své.
3. Osvojení **sociálních rolí**, tj. takových vzorců chování a postojů, které jsou od jedince ve společnosti očekávány ostatními členy a to vzhledem k věku jedince, pohlaví, postavení aj. Každý jedinec zastává ve společnosti několik rolí. Také od dětí předškolního věku se vyžaduje plnění odlišných rolí doma, ve školce, v kolektivu jiných dětí.

Pokud jde o osvojování sociálních kontrol a sociálních rolí, do jisté míry může být předškolní období chápáno jako kritické. Důvodem je, že dítěti v útlém věku je dovoleno téměř vše. Teprve později je podrobováno sociálnímu tlaku, aby své způsoby přizpůsobilo způsobům, které společnost schvaluje. K přechodu od období shovívavosti k období socializace, socializačnímu tlaku, by mělo docházet postupně. Děje se tak zpravidla během třetího roku věku dítěte a poté po celou dobu předškolního věku. (Langmeier, Krejčířová, 2006).

Vzhledem k cílům práce se nadále budu věnovat pouze dvěma socializačním činitelům. Rodině, jakožto nejdůležitějšímu socializačnímu činiteli a televizi, která má v oblasti socializace v dnešní době téměř stejný vliv jako rodina.

2.1 Rodina jako nejdůležitější socializační činitel

Rodina je dle Sociologického slovníku (Jandourek, 2001, s. 206) „*formou dlouhodobého solidárního soužití osob spojených příbuzenstvím a zahrnující přinejmenším rodiče a děti*“. Další znaky rodiny jsou pak dány sociokulturními podmínkami, jako je společné bydlení, příslušnost ke společné příbuzenské linii a produkce a konzumování statků.

Rodina je nositelem primární socializace a tedy nejdůležitějším socializačním činitelem. Cílem rodinné výchovy je uvést dítě do příslušné kultury a naučit dítě orientovat se v tomto prostředí (Kraus, Poláčková et al., 2001). Jak uvádí Odehnal (In Šulová, 2004) rodina jedinci předává vzor chování, poskytuje mu společensky žádoucí normy, hodnoty. Mimo to působí také jako regulátor chování jedince. Na této primární socializaci je vystaveno vše ostatní. Podle Šedřové (2007) se v kontextu socializace a rodiny uvažuje zejména o mateřství. Význam těchto raných interakcí mezi matkou a dítětem se traduje již od Freuda, později o tom pojednává také Bowlby. Podle něj je vztah mezi matkou a dítětem základem pro všechny ostatní vztahy a jeho narušení vede k závažným změnám ve vývoji jedince (Bowlby In Šedřová, 2007).

Podle Parsonse (In Kraus, Poláčková et al., 2001) se rodina v průběhu času proměnila, některé její funkce ztrácejí na významu, řadu funkcí v průběhu vývoje společnosti převzal stát. Nicméně uchovala si dvě základní funkce: funkci prvotní socializace dítěte, které je věnována tato kapitola, a funkci emocionálně psychologické stabilizace osobnosti.

2.2 Televize jako socializační činitel

Televize je definována jako prostředek mediální komunikace, kterému je připisována schopnost ovlivňovat hodnoty, myšlenky a postoje příjemců. Vede k ustejnování diváků z různých sociálních vrstev a kulturních prostředí. Bývá jí připisována také schopnost organizovat denní rozvrh diváka a intimní prostor rodiny. Zejména pak u dětských a mladých diváků bývá spojována s různými riziky, zvláště pak v souvislosti s oslabováním hodnot mezilidských vztahů, nápodoby patologického chování a vytvoření závislosti na sledování televize (Reifová a kol., 2004). Houston et al. (In Šedřová, 2007) hovoří o televizi jako o „členu rodiny“. Díky nadměrnému množství času, který jí lidé věnují, získala svou dominantní pozici, zároveň se tak stává důležitou součástí života rodiny. Televize se stala médi-

em rodinným, tzn., že je zapojena do širšího kontextu rodinného života, a médiem domácím, protože nejčastěji je užívána právě doma.

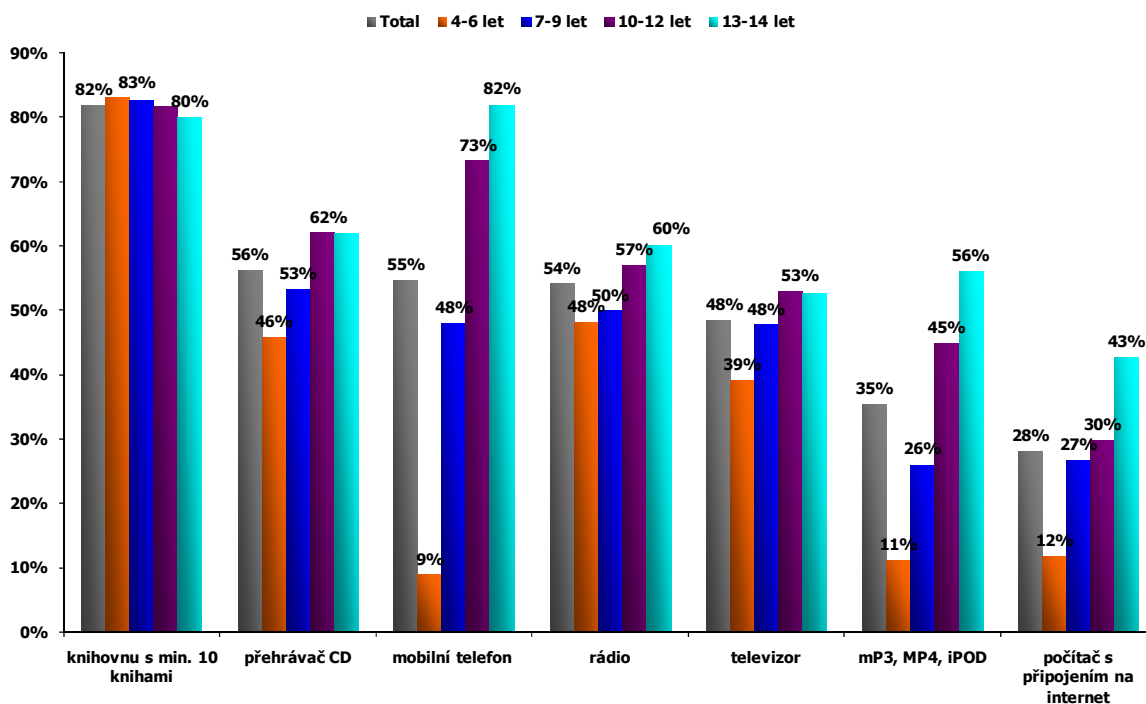
Proč se televize stává tak přitažlivou nejen pro nás, ale zejména pro děti? Podle Říčana, Pithartové (1995) právě televize nabízí více podnětů pro naše smyslové vnímání a sledování televize pro nás není tak namáhavé jako čtení, naslouchání či jiná aktivita. Přitažlivost nejen televize, ale i jiných médií rok od roku narůstá. Důkazem je také stále více kanálů, z nichž si můžeme vybírat program, který budeme sledovat.

Köpllová, Jiráček (In Kolař, 1997) uvádějí že, vedle rodiny a školy patří televize k nejvýznamnější socializační instituci. Podle Možného (2002, s. 145) pak rodina ztrácí monopol při socializaci dítěte. V dnešní době jsou to také masmédiá, které spolupůsobí, či dokonce konkurují při socializaci dítěte. Autor uvádí: „*Čím slabší rodina (neúplná, s „mizejícím otcem“, s deficitem v kulturním a ekonomickém kapitálu...), tím povrchněji socializuje a tím snadněji ztrácí svůj vliv*“. Huston, Zillmann a Bryant (In Šedřová, 2007, s. 28) pak poukazují na specifika médií v roli socializačního činitele. Jedná se o následující: „(1) *děti se s nimi prvotně seznamují jako se součástí rodinného prostředí a nikoli jako s nějakou strukturovanou aktivitou; (2) obsahy sdělované médiu obvykle nejsou primárně určeny k edukaci a socializaci, jsou určeny k zábavě a k reklamě; (3) vystavení se médiu začíná u dětí velmi brzy, obvykle již od narození*“.

3 DĚTSKÉ TELEVIZNÍ DIVÁCTVÍ

Dle Jiráka, Köpplové (In Suchý, 2007) lze o užívání médií uvažovat od třetího roku života dítěte. Do jisté míry tuto hranici potvrzuje také Blažek (In Suchý, 2007, s. 35): „*Tříleté až pětileté dítě má vnímání filmu zaměřeno na jednotlivosti. Mohou věrně reprodukovat detaily, často se jim ale do vyprávění mísí vlastní zkušenosti. Nejvíce je zajímají jednotlivé scény, do kterých si mohou promítat svou osobní zkušenost. S věkem stoupá participace na ději, která se projevuje poznámkami, výkřiky, mimikou, gesty a fyziologickými projevy.*“

S dětským televizním diváctvím úzce souvisí prostředí pro mediální rozvoj. Takovým vhodným prostředím je dětský pokoj. V současné době narůstá trend vlastní pokoj pro každé dítě. Podle Výzkumu životního stylu dětí ve věku 4 – 14 let prováděného MediaResearch 88% dětí ve věku 4 – 14 let má vlastní pokoj, většinou se sourozencem. Dochází také k nárůstu mediální konzumace v důsledku zvyšující se mediální vybavenosti dětského pokoje. Z výzkumu vyplynulo, že 39 % dětí ve věku 4-6 let má televizi ve svém pokoji (kompletní výčet mediální vybavenosti dětských pokojů znázorňuje Graf. 1. – pro nás je nejdůležitější část oranžová, týkající se dětí ve věku 4 – 6 let) (ATO-MediaResearch, 2008).

Obr. 2. Mediální vybavenost dětských pokojů (ATO-MEDIARESEARCH, LSS Děti 2008, N=693, děti, které mají vlastní pokoj)

3.1 Charakteristika dětského diváka

Dítě předškolního věku ještě není schopno rozlišovat mezi realitou a fantazií. Vše co vidí v televizi je pro ně reálné. Dítě v tomto věku potřebuje multifaktoriální stimulaci a různé druhy aktivit. Pro pozitivní vývoj dítěte je podstatnější zejména imaginativní hra založená na představivosti dítěte, než pouhé napodobování toho, co dítě vidí v televizi (Hogan, 2001).

Suchý (2007) uvádí následující charakteristiku, která se vztahuje na dětského rizikového diváka: rizikovou skupinou jsou zejména děti mladší 12 let, také ty děti, které sledují televizi 3 a více hodin denně, mezi jejichž oblíbené pořady patří akční, násilné či hororové filmy, zobrazující násilí, nežijí ve spořádaném sociálním prostředí a jsou vybaveni silnější dispozicí k agresivnímu chování.

3.2 Čas věnovaný sledování televize

Huston et al. (In Šedřová, 2003) hovoří, že se ustálené chování ve vztahu k televizi utváří velmi časně, většinou již děti v předškolním období vykazují poměrně stabilní množství času, který věnují sledování televize. Říčan, Pithartová (1995) poukazují na fakt, že čím méně navykne dítě na obrazovku, tím lépe se nám později podaří množství času stráveného před obrazovkou udržet v mezích.

Suchý (2007) se odkazuje na nejnovější americkou studii, podle které lze za nadměrné a rizikové považovat tři a více hodin denně strávených před televizí, avšak názory na to se poněkud liší. Například Říčan, Pithartová (1995) doporučují nejvýše pět hodin týdně. Z hlediska duševního zdraví je maximum 15 hodin týdně před obrazovkou, avšak hovoří o maximální dávce pro dospělé osobu. U dítěte, zejména pak u předškoláka, je třeba být ještě opatrnější. Dítěti v předškolním období pak bohatě stačí každodenní Večerníček a k tomu nějaká pohádka navíc. Americká pediatriká společnost (In Hogan, 2001) uvádí, že děti a mladiství by měli denně trávit u televize nanejvýš 1-2 hodiny, a to pouze sledováním kvalitních programů. Záleží však na každé rodině, na jejich prioritách a hodnotách, co považuje za „kvalitní“. Zároveň by si však rodiče měli být vědomi, že čas strávený u televize je čas, který by jejich dítě mohlo trávit s přáteli, rodinou, hrou či jinou aktivitou, která má daleko pozitivnější vliv na utváření osobnosti dítěte, než pouhé pasivní sledování televize.

Psychologie dnes (2/2004) zveřejnila výsledky výzkumu realizovaného roku 2003 v rámci projektu Člověk a média, podle nichž denně u nás sleduje televizní vysílání 44 % dětí od 5 do 14 let (počet respondentů nebyl uveden), bez rozdílu pohlaví. Tyto děti pak sledují televizi průměrně 2,5 hodiny denně v pracovní dny a 4 hodiny ve volných dnech v létě. V zimním období pak stráví u televize o něco více času, a to 3 a 4,5 hodiny. Dle Bandury (In Suchý, 2007) dochází u člověka, který tráví sledováním televize více než 3 hodiny denně k formování nedůvěřivého postoje k lidem a ke světu, než je tomu u ostatních konzumentů. Takové dítě pak svět kolem sebe vnímají jako nebezpečný.

3.3 Dětské televizní pořady

V současné době nabízí televize množství pořadů určených dětem. Během dne běží bloky dětských pořadů určených pro jednotlivé věkové kategorie. Nejvíce pořadů určených dětem nabízí veřejnoprávní Česká televize (dále jen ČT 1), která v pracovní dny v době od 15:00 do 16:30 tyto pořady vysílá. Ze současně běžících je to například Planeta Yó, Ovečka Shaun, Tykadlo, Kouzelná školka aj. V průběhu víkendového vysílání jsou dětské pořady zařazeny na ranní či dopolední hodiny a to nejen v televizi veřejnoprávní, ale také soukromé (Nova, Prima). Prostřednictvím kabelové televize jsou k dispozici programy určené výhradně dětem. Jedná se o Animax, BOOMERANG, Disney Channel, JIMJAM a Minimax, které celodenně vysílají pouze pořady určené dětem.

Nejznámějšími a dovoluji si říct, že i nejčastěji sledovanými pořady je již zmiňovaná Kouzelná školka spolu s Večerníčkem, který má u nás více než čtyřicetiletou tradici. Pořad **Kouzelná školka** se svým obsahem zaměřuje především na děti předškolního věku. Jejím cílem je zaujmout dětského diváka prostřednictvím povídaní o světě, seznámit je se základními etickými hodnotami a pomocí her a hraní rozvíjet dětskou fantazii. Chybět nesmí ani pohádky. Do pořadu jsou zařazeny dvě až tři pohádky přičemž snahou je, aby jedna byla ze zahraniční produkce a druhá pohádka z produkce české (Česká televize, 2011). **Večerníček** je nejstarším avšak stále velmi populárním dětským pořadem ČT 1. Již od roku 1965 pravidelně dětem vypráví krátké pohádky na dobrou noc (Štípek, 2005). Mezi nejznámější *večerníčky* patří Maxipes Fík, Mach a Šebestová a celá řada jiných. Tyto pohádky jsou obvykle odděleny od reálií současnosti a neodráží problémy reálného života (Blažek, 1995).

Homolová (2001) uvádí, že takový druh pořadů je pro výchovu dítěte důležitý nejen z informačního a hodnotového hlediska, ale také z hlediska utváření u dítěte představy o časové posloupnosti. Svou povahou udávají rytmus dne a dítě se v něm tak lépe orientuje.

K dalším oblíbeným pořadům patří, jak Blažek (1995) uvádí, *akční kreslené seriály*. K těm známějším patří například Želvy Ninja, Gumoví medvídci, Šmoulové, Tom a Jerry, Včelka Mája aj. Tyto pořady jsou charakteristické prudkým spádem, zkratkovitým stříhem, který má blízko ke komiksům a přestože mísí pohádkové motivy se současností, promítají se do nich problémy ze světa dospělých. Říčan, Pithartová (1995) uvádějí, že ačkoli jsou tyto pořady určeny primárně pro děti a zdají se být poměrně nevinné, je v nich méně vražd a krve, přesto je v pořadech určených pro ty nejmenší nejvíce násilí. Třebaže je zde prezentováno v „měkčí“ podobě, neznamená to, že by bylo pro dětského diváka méně škodlivé. Podle studií dítě do svých 15 let zhlédne desítky tisíc násilných scén a tisíce úmrtí a to jen ve vysílacím čase určeném pro děti, ať už se jedná o kreslené či hrané filmy (Biddulph, 2006). Špaňhelová (2004) poukazuje také na fakt, že i když jsou pořady určené pro děti, často bývají uprostřed reklamy a upoutávky, které nejsou vždy pro dítě vhodné.

3.4 Vliv televize na dítě

Jak Kraus, Poláčková et al. (2001) uvádějí, televize a obecně všechny média ovlivňují jedince komplexně, zasahují do všech jeho společenských rolí. Avšak míra tohoto ovlivnění je individuální, mimo jiné je dána také intelektovými kompetencemi a morální úrovní. Podle Suchého (2007) je pro vnímání televize rozhodující věk dítěte a vývojové aspekty s tím související (kognitivní vývoj, vývoj kritického myšlení, úroveň mentálních schopností aj.). Čím mladší tedy dítě je, tím větší vliv má televize na utváření jeho názoru. Říčan, Pithartová (1995) přirovnávají mediální obsah k „duševní potravě“. To jakou potravu z obrazovky konzumujeme, má vliv na naši povahu, inteligenci, rozhled, citlivost či otupělost aj.

Není sporu o tom, že televize ve vztahu k dítěti má jak svá pozitiva (o jejím pozitivním vlivu pojednávám v kap. 4), tak negativa. Nejčastěji se však hovoří o jejím negativním vlivu na jedince a zejména pak na dítě. To dokazují také četné výzkumy. Helus (2009) uvádí nejčastější údaje o negativním vlivu televize na pozornost, hodnotovou orientaci a řeč.

1. Dětské pořady jsou založeny na dramatických zvratech, aby dítě sedělo u televize „jako přibité“, čímž dochází k **narušení pozornosti dítěte**. Pokud dítě sleduje takové pořady často, pak dochází ke ztrátě způsobilosti soustředit se na události, které tento dramatický spád postrádají (Hentig In Helus, 2009).
2. Dochází k **narušení hodnoty autentických osobních zážitků**. Dítě, jež propadlo televiznímu vysílání, dává přednost zážitkům zprostředkovaným televizí před zájmem o to, co prožívá ve svém reálném životě.
3. **Řeč se redukuje na odposlouchané, primitivní dialogové obraty**. Dítě ztrácí schopno vyprávět, argumentovat, naslouchat vyprávěním a názorům druhého.

Kraus, Poláčková et al. (2001) pak hovoří o stereotypizaci myšlení, jednání a chování, ke které dochází pod vlivem médií. Což vede k manipulaci s divákem, s jeho postoji, názory a vědomím. Mander (2000, s. 159) uvádí: „*Televize je pro dětské diváky návyková, celou současnou generaci dětí mění na pasivní, nekomunikativní „zombie“, které si neumějí hrát, nejsou schopné tvořit a dokonce jim to ani příliš nemyslí.*“

Říčan, Pithartová (1995) uvádějí také zdravotní následky způsobené neustálým vysedáváním u televize, kdy dochází k omezení pohybu, k zakřivení páteře, časté sledování negativně působí také na náš zrak aj. Zhlédnutí násilných scén může narušovat klidný spánek. Ně kterým dětem se před usnutím vybavují děsivé scény. Autoři dále uvádějí, že dlouhodobé duševní napětí může dokonce poškodit mozkové buňky a spoje mezi nimi. A v neposlední řadě: na člověka působí v okruhu dvou metrů od televizoru škodlivé záření.

Podle americké pediatrické společnosti by děti mladší než 2-3 roky neměly sledovat televizi vůbec, vzhledem k vývoji citových, poznávacích a sociálních vztahů ke členům rodiny. Je možné, že sledování jakýchkoli pořadů v tomto věku poškozuje vývoj orientované pozornosti (Koukolík, Drtilová, 2001).

3.5 Násilí v médiích

Problematikou mediálního násilí se odborníci zajímají minimálně od dvacátých let 20. století, kdy začaly vznikat studie vlivu násilných scén na dětského diváka. Jeho vážnost ovšem stoupla až v 70. letech, kdy došlo k masovému rozšíření televize a její vysílání se tak stalo dostupným pro všechny. Začalo se hovořit, zda zvýšená kriminalita, agresivní chování, morální úpadek, hostilita, projevy rasismu a xenofobie nesouvisejí právě

s televizním vysíláním, v němž se objevují násilné scény (Reifová a kol., 2004). Podle Říčana, Pithartové (1995) mediální násilí prezentované zejména v televizi není však jedinou příčinou destruktivního chování u dětí a mládeže, samozřejmě záleží také na jiných okolnostech, jako je například citové zázemí v rodině. Dítě, jež má v rodině bezpečné citové zázemí, je ohroženo méně a vůči násilí na obrazovce je odolnější. Nicméně jak uvádí Koukolík, Drtilová (2001), v případě televize se jedná o příčinu, jejíž vliv by bylo možné omezit. To do jaké míry je dítě ovlivněno násilím v médiích, záleží zejména na věku dítěte. Vliv televizního násilí na dítě je tedy v různých věkových obdobích jiný. Uvádí se, že největší vliv má na dítě do osmi let věku. Suchý (2007) pak dává do souvislosti čas věnovaný sledováním televize a vliv násilí v ní prezentovaném. Podle něj se zvyšuje pravděpodobnost, že dítě, které stráví před televizí 4 a více hodin denně, bude vystaveno expozici násilí více než dítě, které tráví u obrazovky podstatně méně času.

V průběhu let vznikla řada **teorií o vlivu mediálního násilí**. V následujícím odstavci se zaměřím na tři odlišné teorie vlivu násilí na jednice. (1) *Teorie pozorovatelných změn* v chování vychází z toho, že děti a dospívající napodobují a ztotožňují se s tím, co vidí na obrazovce. Ta poskytuje různé vzory a modely, kterými se často inspiroují nejen děti. Z hlediska této teorie se hovoří o změnách emocionálních, kognitivních, postojových (dlouhodobých), behaviorálních (změny v pozorovatelném chování). Z hlediska (2) *zástupné teorie*, označované také jako teorie obětního beránka, jsou média a násilí v nich prezentované zástupným viníkem. Médii je tak připisována role iniciátora násilného chování, čímž se lidé zbavují vlastní odpovědnosti. Televize a média obecně se tak stávají terčem, na který soustředíme zdůvodnění vlastních násilných činů. Podle (3) *adrenalinové teorie* násilná scéna vyvolává autonomní fyziologický proces a dochází k uvolnění více energie. Dochází k přetlaku, který vede k neadekvátnímu vybití ve formě agresivního chování (Reifová a kol., 2004).

Koukolík, Drtilová (2001) pak hovoří o trojím vlivu televizního násilí na dítě. V první řadě se dítě naučí agresivním postojům a chování, kromě toho se naučí vnímat násilí jako způsob řešení problémů a v neposlední řadě dochází ke snižování vnímavosti vůči reálnému násilí a vzniká obava, že se dítě samo stane obětí.

Dle Čermáka (In Suchý, 2007, s. 65) neexistuje přímá příčinná souvislost mezi násilím v televizi a násilím skutečným. Uvádí, že násilí prezentované v televizi sice může přispívat k růstu agrese, avšak jedná se pouze o jeden s podpůrných vlivů. „*Nejpravděpodobnější je,*

že agresivně disponovaní jedinci si budou vybírat pořady s násilným obsahem, jejichž systematické sledování zpětnovazebně posílí jejich dispozičně danou agresi.“ Kunczika (In Suchý, 2007) pak hovoří o tom, že zejména bezprostřední rodinné prostředí, společnost a subkultura jsou zdrojem agresivního chování, které se jedinec učí. Mediálně nabízené agresivní vzory tak zaujímají až třetí místo co se vlivu na agresivitu jedince týče.

Co se pohlaví týče, jako více agresivní jsou popisováni chlapci, dívky mají mnohem menší tendenci k napodobování násilného chování a jsou spíše úzkostnější. Důvodem může být také to, že většina agresivních rolí je mužských, a dívky tak nenachází agresivní model k napodobování (Suchý, 2007).

4 RODIČE, DÍTĚ A TELEVIZE

Již v 50. letech 20. století se na základě pozorování dospělo k faktu, že televize narušuje interakci všech členů rodiny (Bronfenbrenner; Maccoby In Kubey, Donovan, 2001). Jak je patrné, v souvislosti s vlivem televize nejen na dítě, ale i na celou rodinu, se hovoří zejména o jejím negativním vlivu (zmiňované v podkapitole 3.4.) Avšak nelze opomenout i její pozitivní vliv. Kromě zprostředkování zábavy, plní televize vzdělávací a informativní funkci. Přináší dítěti poznatky ze všech koutů světa. Stejně tak uvádí Kubey, Donovan (2001), sledování televize má svá pozitiva a zároveň negativa. Na jednu stranu může televize podněcovat společné zážitky a zájmy rodiny, na druhou stranu kvůli sledování televize ubývá konverzace a interakce tváří v tvář.

Aby si dítě z televizního vysílání bralo jen to pozitivní, je nutný zásah rodičů. Ti by měli stanovit pravidla, na co a kdy se dítě dívat může či nemůže. Také Suchý (2007) uvádí, že nejdůležitější roli při regulaci a kontrole sledování televize dětmi zaujímají fungující rodina a rodičovské působení na dítě. Především je záležitostí rodiny, její výchovy, organizování volného času a přístupu, na jaký pořad a jak dlouho se dítě bude dívat. Ward (1996, s. 101) hovoří o dvou postojích, které rodiče zaujímají k televizi. Na jedné straně jsou rodiče, kteří, jak autor uvádí „*pohlížejí na televizi jako na pohodlný způsob, jak své dítě umlčet*“ a nechají sledovat dítě televizi po dlouhou dobu, aniž by brali ohled na kvalitu programu. Na straně druhé hovoří o rodičích, kteří berou televizi jako ohrožení rodinných činností a pokud vůbec dovolují dítěti sledovat televizi, tak pouze příležitostně, výběrově.

4.1 Rodinná mediální výchova

Televize, ale i ostatní média mají stále dominantnější pozici v životě každého. Významné postavení zaujímají zejména v životě dítěte, kdy se předpokládá, že právě média mohou mít výrazně negativní vliv na jeho socializaci (viz podkapitola 2.2). Dítě nemá dostatek zkušeností, kritické reflexe a kognitivní vývoj na takové úrovni, aby bylo schopno vyrovnat se s vlivem médií. Proto je nutné vychovávat dítě k ne/užívání, interakci a náhledu na média (Sloboda, 2007-2008). V oblasti výchovy k mediální gramotnosti, tedy schopnosti dítěte kriticky přistupovat k médiím, je největší význam přikládán právě rodinné mediální výchově.

Hogan (In Šedřová, 2007, s. 33) definuje rodinou mediální výchovu jako „*proces směřující k tomu, aby se dítě stalo selektivním, poučeným a kritickým mediálním konzumentem.*“ Do prvního kontaktu s médii (v našem případě televizi) se dítě dostává právě v rodině, proto rodičům náleží role zprostředkovatele mezi dítětem a médiem Jiráček (In Sloboda, 2007-2008) uvádí, že je to právě to, k jakým médiím rodiče dítě pustí, jak sledování televize či užívání jiných médií regulují či neregulují, jak je záměrně či nezáměrně využívají jako výchovný či socializační nástroj, jak o nich mluví, je důležité pro získání mediální gramotnosti a formování dítěte ve vztahu k užívání médií. Podle Thiele (In Šedřová, 2007) zahrnuje mediální gramotnost kompetentní, sebevědomý a zodpovědný výběr a užívání médií všeho druhu k zábavě, vzdělávání a vyjadřování se. Takové dítě je schopné vytěžit z médií to pozitivní, jinými slovy řečeno je schopno se prostřednictvím médií vzdělávat žádoucím způsobem.

V různých publikacích se dočteme, co by měla rodinná mediální výchova zahrnovat. Například Warren (2003) hovoří o třech rozdílných typech mediální výchovy v rodině, kterými rodiče ovlivňují televizní diváctví u svých dětí a minimalizují tak jeho negativní působení. Jedná se o (1) omezování mediální konzumace; (2) spoludívání; (3) diskuse.

Hogan (In Šedřová, 2007) pak uvádí následující techniky rodinné mediální výchovy: (1) omezování času stráveného sledováním televize; (2) výběr vhodných programů; (3) uvědomělé chování rodičů v roli modelu; (4) vytvoření vhodného mediálního prostředí a (5) konzumace médií dítětem spolu s rodiči a komunikace o mediálním obsahu.

Omezování mediální konzumace zahrnuje rodičovská pravidla ohledně času stráveného před televizí, zamezení tomu, aby se dítě dívalo na nevhodné pořady a užívání televize jako odměny či trestu (Bower; Fry & McCain; Mohr In Warren, 2003). Jak uvádí Šedřová (2007) jedná se o nejběžnější techniku rodinné mediální výchovy. Cílem rodičů je zamezit příliš častému sledování televize, přestože přáním dítěte je dívat se na televizi co nejvíce. Suchý (2007) uvádí, že nejideálnější je omezit mediální konzumaci jinou aktivitou, jako například zájmovými kroužky, koníčky, sportem či společně stráveným časem.

Ward (1996) radí rodičům, aby stanovili časový rozvrh pořadů, u nichž si myslí, že jsou vhodné pro sledování a především tak zamezili neomezenému a nekritickému sledování pořadů, které by mohli být škodlivé pro vývoj dítěte, zejména ten citový.

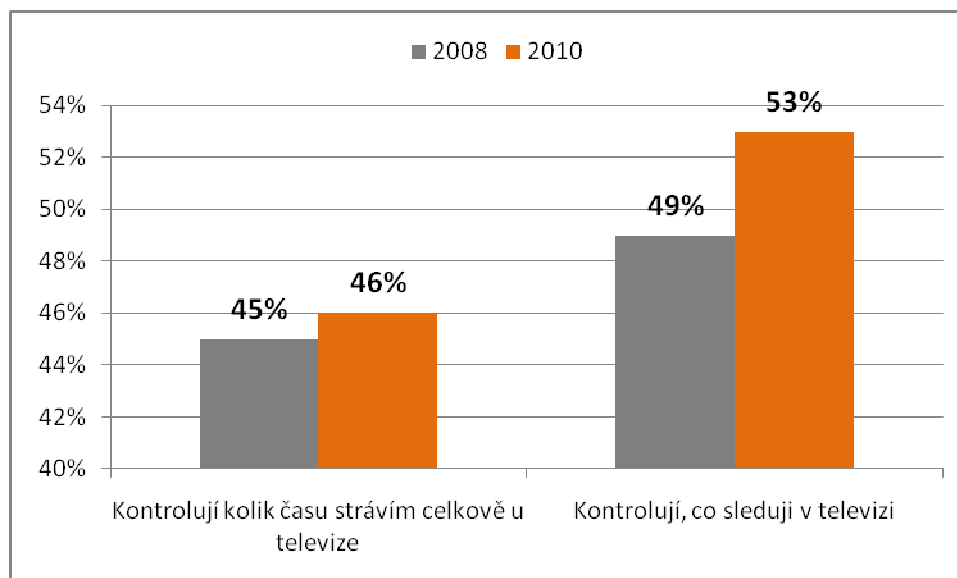
Hogan (2001) hovoří o tom, že rodiče by měli vybírat vhodný pořad pro dítě. Podobně jako Říčan, Pithartová hovoří i Hogan o televizních programech jako o stravě. Nejíme příliš tučné jídlo, protože to není zdravé pro naše tělo a podobně je to s nadměrným množstvím násilných a bezcenných scén, které nejsou zdravé nejen pro naše tělo ale také pro naši mysl. Proto je důležité, aby rodiče volili vhodné pořady a vedli dítě samotné k výběru těchto pořadů. Právě výběrem vhodného pořadu se zvyšuje pozitivní vliv televize na dítě. Autorka uvádí jednoduchá pravidla pro výběr programů:

- vybírat programy s multikulturní tematikou, kde nejsou zobrazovány gendrové, etnické či jiné negativní stereotypy;
- vybírat programy, které mohou dítě naučit něco nového;
- volit programy, které se shodují s přesvědčením a prioritami rodiny.

Podle Říčana, Pithartové (1995) by rodiče pro zdravý vývoj dítěte měli zajistit, aby se dívalo na pořady, které by pro něj mohly být prospěšné a také by je měli naučit, aby si samy děti správně vybíraly, co budou sledovat. Šed'ová (2007) uvádí, že výběrem vhodných pořadů zároveň dochází k regulaci času, který dítě stráví před televizí. Na základě provedeného výzkumu hovoří o třech možných reakcích, které se liší podle restriktivity rodičů:

- A. **Velmi restriktivní přístup**, kdy rodiče dítěti pouští jen vybrané pořady a přání dítěte dívat se na televizi odmítají.
- B. **Semirestriktivní přístup**, kdy se rodiče snaží vyhovět dítěti a najít vhodný program. Pokud televize nenabízí vhodný program, využijí možnosti videa či televizi vypnou.
- C. **Permisivní přístup**, kdy rodiče natolik akceptují přání dítěte, přestože televize nenabízí nic lepšího, nechají dítě dívat se i na pořad, který ani z jejich pohledu není vhodným.

Z Výzkumu životního stylu dětí ve věku 4-14 let (LSS Děti), který provádí Mediaresearch vyplynulo, že tři čtvrtiny rodičů kontroluje, co a kdy jejich dítě sleduje. Celým 49 % dětí rodiče kontrolují, kolik času stráví u televize, nicméně více rodiče hlídají, na co se dítě dívá (53%) (ATO-MediaResearch, 2010).

Obr. 3. Procento dětí kontrolovaných rodiči v oblasti mediální konzumace (ATO-MEDIARESEARCH, LSS Děti 2010, N=800 (2008), N=731 (2010))

Z dostupných výzkumů z let 2008 a 2010 je patrné, že rodiče jsou si vědomi vlivu televize na dítě, proto také více začínají kontrolovat mediální konzumaci svých dětí.

Další technikou rodinné mediální výchovy je **společné sledování televize**, které Šed'ová (2007, s. 93) charakterizuje jako „*situaci, kdy dospělý sleduje televizi společně s dítětem*“. Cílem je jednak poskytnout dítěti oporu a posílit pouto mezi rodičem a dítětem, jednak mít přehled o tom, na co se dítě dívá. Také Suchý (2007) uvádí, že je účinné sledovat televize společně s dítětem, vysvětlovat a vyjadřovat svůj názor, jinak řečeno vést dítě ke kritickému a inteligentnímu diváctví.

Motivací rodiče ke společnému sledování televize může být skutečnost, že program, který je atraktivní pro dítě, je zároveň přitažlivý i pro rodiče. Pro tuto skutečnost Šed'ová (2007) používá pojem *spoludívání jako relaxace*. Další motivací může být podle autorky *spoludívání jako pedagogická činnost*, kdy primárním motivem je pedagogický záměr rodiče.

Se spoludíváním úzce souvisí **konverzace u televize**. Desmond, Singer, Singer, Calam and Colimore (In Warren, 2003) ji označují jako diskusi, kdy je snahou rodičů formulovat televizní obsah do podoby, kterému by dítě porozumělo. Šed'ová (2007) uvádí, že právě tato technika je považována za nejdůležitější a nejúčinnější. Cílem je zvýšit již zmíněné pro-

zumění dítěti danému pořadu a zároveň pomoc při zpracování potenciálních negativních stimulů.

Jak uvádí Hogan (2001) je také důležité, aby samotní **rodiče šli dítěti příkladem**. Důvodem je, že děti se v tomto věku učí především nápodobou a výjimkou není ani osvojování si televizních návyků. Pokud chtějí rodiče, jakožto primární model, vypěstovat v dítěti pozitivní televizní návyky, měli by sami omezit čas strávený před televizí a vybírat si pouze plnohodnotné programy. S tím souvisí i **vytvoření vhodného mediálního prostředí** v domácnosti. To zahrnuje zejména umístění televizoru, jejich počet apod. Jednoduchými a efektivními pravidly jak vytvořit vhodné mediální prostředí jsou následující:

- dítě by nemělo mít televizi ve svém pokoji, měla by být vhodně umístěna tak, aby rodič mohl kontrolovat, co a kdy dítě sleduje, popřípadě mohl sledovat televizi spolu s dítětem a hovořit s ním;
- televize by neměla mít roli opatrovatelky („*electronic baby-sitter*“);
- během jídla by měla televize zůstat vypnutá;
- neměli bychom televizi užívat jako kulisu k jiným činnostem, dítě se pak nedokáže soustředit ani na jedno;
- televize ani jiná média by neměla sloužit jako odměna či trest a
- dříve než dítěti povolíme televizi, mělo by splnit své povinnosti (Hogan, 2001).

Hnutí *I Want My NTV* (In Suchý, 2007) doporučuje rodičům podobný přístup. Rodiče by měli jednak limitovat čas strávený u televize, podporovat mimoškolní aktivity, vypínat programy, v nichž se vyskytují násilné scény a naopak doporučovat sledování programů, v nichž převládá zobrazení pomoci, spolupráce, péče, a jednak dívat s dětmi alespoň na jednu epizodu jejich oblíbeného pořadu a hovořit s dítětem o zobrazovaném násilí.

Ačkoli v dnešní době narůstá zájem rodičů o mediální konzumaci svých dětí, nebylo tomu tak vždy. Na základě výzkumu prováděného Kaiser Family Foundation v 80. letech v USA, bylo zjištěno, že více než polovina dětí, které se výzkumu účastnily, neměla žádná pravidla regulující jejich sledování televize. Rodiče dětí ve věku od 2 do 7 let uvedli, že 81 % z času, kdy dítě sleduje televizi, věnují jiným činnostem (Singer, Singer In Kubey, Dovan, 2001).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODIKA VÝZKUMU

Praktická část této práce se zabývá výzkumem v oblasti rodičovského ovlivňování při utváření televizního diváctví u dětí předškolního věku. Cílem výzkumu je na základě dotazníkového šetření zmapovat televizní diváctví u dětí předškolního věku, zjistit postoj rodičů k němu a zmapovat rodinou mediální výchovu v rodinách s takto malými dětmi.

5.1 Výzkumný problém a cíl výzkumu

Výzkumný problém:

Jak rodiče ovlivňují sledování televize dětmi předškolního věku?

Jedná se o výzkumný problém deskriptivní (popisný).

V souladu s výzkumným problémem byly stanoveny následující cíle. Jedním z cílů je **zmapovat televizní diváctví u dětí předškolního věku a postoj rodičů k němu**. Dalším cílem je **zmapovat, rodinou mediální výchovu v rodinách s předškolními dětmi**.

5.2 Výzkumné otázky a hypotézy

Pro konkretizaci byla formulace výzkumného problému rozčleněna do několika výzkumných otázek (viz níže VO1-VO21), k nimž byly utvořeny hypotézy (viz níže H1-H21).

Výzkumné otázky a hypotézy:

VO1: *Existuje vztah mezi věkem dítěte a časem stráveným před televizí?*

H1: Předpokládáme, že existují rozdíly mezi věkem dítěte a časem stráveným před televizí.

VO2: *Existuje vztah mezi časem stráveným před televizí a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji?*

H2: Předpokládáme, že mezi časem stráveným před televizí a tím, zda má dítě televizi ve vlastním pokoji, jsou významné rozdíly.

VO3: *Jaké je mínění rodiče zda dítě sleduje televizi přiměřeně svému věku či více než by mělo ve vztahu k času, který dítě stráví před televizí?*

H3: Předpokládáme, že mezi míněním rodiče, zda dítě sleduje televizi přiměřeně svému věku či více než by mělo a časem stráveným před televizí existují významné rozdíly.

VO4: *Nechávají rodiče sledovat dítě televizi přes víkend více než v pracovní dny? Pokud ano, čím je to podle nich způsobeno.*

VO5: *Jaký je vztah mezi rodinným stavem rodiče a tím, zda nechává dítě sledovat televizi o víkendu více než v pracovní dny?*

H5: Předpokládáme, že mezi rodinným stavem a tím, zda rodič nechává dítě sledovat televizi o víkendu více, než v pracovní dny existují významné rozdíly.

VO6: *Má věk dítěte vztah k druhu sledovaných pořadů?*

H6: Předpokládáme, že mezi věkem dítěte a druhem sledovaných pořadů existují významné rozdíly.

VO7: *Které konkrétní pořady sledují děti předškolního věku nejčastěji?*

VO8: *Využívá rodič i jiných prostředků pro pouštění pořadů dítěti? Pokud ano, o jaké prostředky se jedná a jak často je dítěti pouští.*

VO9: *Jaká je souvislost rodičovského diskursu o vlivu televize na dítě a tím, s kým dítě nejčastěji sleduje televizi?*

H9: Předpokládáme, že rodiče, kteří sledují televizi spolu s dítětem, vidí spíše její pozitivní vliv na dítě.

VO10: *Jaké jsou podle rodičů pozitiva sledování televize dětmi?*

VO11: *Jaké jsou podle rodičů negativa sledování televize dětmi?*

VO12: *Existuje souvislost mezi vzděláním rodiče a jeho názorem na násilí v televizi.*

H12: Předpokládáme, že mezi vzděláním rodiče a jeho názorem na násilí v médiích existují významné rozdíly.

VO13: *Používají rodiče televizi jako nástroj některých výchovných opatření? V případě, že ano, v jakých situacích*

VO14: *Jaké jsou rozdíly mezi názorem rodiče, zda by děti předškolního věku měly mít přístup k televizi omezený a tím, zda dítěti sledování televize skutečně omezují?*

H14: Předpokládáme, že mezi názorem rodiče, zda by děti předškolního věku měly mít přístup k televizi omezený a tím, zda dítěti přístup skutečně omezují, existují významné rozdíly.

VO15: *Jakým způsobem rodiče omezují dítěti přístup k televizi?*

VO16: *Jaký je vztah mezi věkem dítěte a tím, kdo dítěti nejčastěji zapíná televizi?*

H16: Předpokládáme, že mezi věkem dítěte a tím, kdo nejčastěji dítěti zapíná televizi, jsou významné rozdíly.

VO17: *Kdy rodič nejčastěji dítěti pouští televizi? V případě, že doporučuje dítěti, aby se dívalo na pořad, který by pro něj mohl být přínosem, o jaké pořady se jedná.*

VO18: *Jaká je souvislost mezi přehledem rodiče o tom, na co a kdy se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji?*

H18: Předpokládáme, že mezi přehledem rodiče o tom, na co a kdy se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji, existují významné rozdíly.

VO19: *Existuje souvislost mezi společným sledováním televize a hovořením o tom, co dítě v televizi vidělo?*

H19: Předpokládáme, že rodiče, kteří sledují televizi spolu s dítětem, spíše hovoří s dítětem, o tom co vidělo v televizi.

VO20: *Kdo je většinou iniciátorem rozhovoru o televizním obsahu mezi rodičem a dítětem?*

VO21: *Jaká je souvislost mezi názorem rodiče na vliv televize a tím, zda vysvětluje dítěti, čemu nerozumělo, komentuje a uvádí věci na pravou míru?*

H21: Předpokládáme, že rodič, který vnímá televizi a její vliv spíše negativně, častěji vysvětluje dítěti, čemu nerozumělo, komentuje a uvádí na pravou míru.

5.3 Druh výzkumu

Vzhledem k charakteru výzkumného problému byl zvolen **výzkum kvantitativní**. Při realizaci jsme vycházeli z kvalitativního šetření Šed'ové, která se zabývala socializační rolí televize v rodinách s malými dětmi. Na základě jejích nově vytvořených teorií byl zpracován dotazník pro zmapování situace.

5.4 Metoda výzkumu

Pro získání potřebných informací byla využita kvantitativní metoda dotazníkového šetření. Jedná se o velmi frekventovanou metodu v pedagogickém výzkumu. Jak Gavora (2000, s. 99) uvádí: „*Dotazník je určen především pro hromadné získávání údajů.*“ Čímž má autor na mysli získávání potřebných dat od velkého počtu respondentů.

Dotazník je určen pro rodiče dětí předškolního věku. Je tvořen otázkami jak uzavřenými, jejichž výhodou je snazší zpracování dat pomocí statistického programu, tak otázkami otevřenými, které umožňují volnost odpovědí. Některé otázky jsou polouzavřené. Kdy podle Gavora (2000) se jedná o otázky, které nejprve nabízejí alternativní odpověď, poté ještě žádá objasnění v podobě otevřené otázky nebo se může jednat o otázky, které mimo nabízených pevných alternativ poskytují i otevřenou možnost odpovědi. Pouze jedna otázka z dotazníku je tvořena pomocí škály.

Dotazník je tvořen celkem 30 otázkami rozdělenými do 4 okruhů. První okruh zahrnuje základní údaje o dítěti a rodiči (6 otázek). Druhý okruh se zaměřuje na divácké zvyklosti dítěte (7 otázek). V pořadí třetí okruh je věnován rodičovskému diskursu o televizi (4 otázky) a poslední okruh je zaměřen na rodinnou mediální výchovu (13 otázek). Celý dotazník je pak uveden v příloze P1.

5.5 Výzkumný vzorek

Základní soubor tvoří všichni rodiče dětí navštěvující mateřské školy v Jihomoravském kraji. Výběrový soubor je pak tvořen rodiči dětí navštěvující mateřské školy ve Veselí nad Moravou. Jedná se o 3 mateřské školy společně s jejich odloučenými pracovišti.

Jedná se o *výběr záměrný*.

Během studia jsem absolvovala praxi ve dvou z těchto mateřských škol. V jedné z nich jsem se setkala ze strany pedagogů s obecně známým názorem, že děti jsou stále více ovlivňovány televizí a médii celkově a rodiče jim v oblasti mediální konzumace stále více dovolí. Právě to se stalo podnětem pro tuto práci a pro volbu právě těchto tří mateřských škol. Dala jsem si za cíl zjistit, jaká je situace ve zmiňované mateřské škole a celkově v místě jejího sídla, ve Veselí nad Moravou.

Dotazník byl rozdán 198 rodičům prostřednictvím mateřských škol. Do rukou respondentů se dostával dvěma způsoby. Část dotazníků jsem rodičům předala osobně, dále byl předáván učitelkami v mateřských školách, kterým byly předem poskytnuty informace k samotnému dotazníku. Rodiče vyplňovali dotazníky doma, čímž získali dostatek času a soukromí na jeho vyplnění. Vyplněné dotazníky byly poté vybrány učitelkami. Nazpět se vrátilo 132 dotazníků, návratnost dotazníku byla 67 %.

5.6 Průběh výzkumu

Před realizací samotného výzkumu byl proveden **předvýzkum**, kterého se zúčastnilo 10 rodičů. Ve většině případů se jednalo o rodiče dětí z mého okolí. Výsledky z předvýzkumu nebyly zahrnuty do samotného výzkumu. Cílem bylo pouze upozornit na možné nedostatky v dotazníku a zjistit, zda rodiče rozumí otázkám, a jsou schopni na ně odpovědět.

Výzkum byl realizován v únoru 2011.

5.7 Způsob zpracování dat

Data získaná z dotazníků byly nejprve přepsány do předem vytvořené tabulky v Excelu, která zachycuje odpovědi všech respondentů.

Výzkumné otázky č. 4, 7, 8, 10, 11, 13, 15, 17 a 20 byly zpracovány v programu Statistica pomocí tabulek četností zachycující kumulativní a relativní četnost.

Výzkumné otázky 1, 2, 3, 5, 6, 9, 12, 14, 16, 18, 19 a 21 byly dále zpracovány v programu Statistica na základě testu dobré shody chí-kvadrátu, jehož smyslem je ověřit, zda zjištěné rozdíly mezi četnostmi výběru jsou statisticky významné. Test dobré shody chí-kvadrát začíná formulací nulové hypotézy (H_0) a hypotézy alternativní (H_A). Přičemž nulová hypotéza je předpoklad, že mezi zjištěnými jevy neexistují rozdíly, souvislost. Hypotéza alternativní je pak předpoklad, že mezi jevy existují rozdíly, souvislosti. O přijetí či odmítnutí uvedených hypotéz rozhodneme na základě testování nulové hypotézy pomocí tzv. testového kritéria. U testu dobré shody chí-kvadrát je testovacím kritériem hodnota

$$\chi^2 = \frac{(P - O)^2}{O}$$

Příčemž χ^2 je testové kritérium chí-kvadrát, P je pozorovaná četnost a O četnost očekávaná. Vypočítaná hodnota χ^2 je ukazatelem rozdílu mezi pozorovanou a očekávanou četností. Při rozhodování o přijetí nulové či alternativní hypotézy postupujeme tak, že vypočítanou hodnotu testového kritéria srovnáme s tzv. *kritickou hodnotou*, uvedenou ve statistických tabulkách (viz Příloha P2). Příslušnou kritickou hodnotu pak hledáme pro určitou hladinu významnosti a určitý stupeň volnosti. *Hladina významnosti* je „pravděpodobnost, že neoprávněně odmítneme nulovou hypotézu“. Tuto pravděpodobnost lze volit podle situace, avšak ve většině pedagogických výzkumů se pracuje na hladině významnosti 0,05 (5 %) nebo 0,01 (1 %). Počet *stupňů volnosti* závisí na počtu řádků v tabulce. „*Počet stupňů volnosti, je počet řádků tabulky, kterým by bylo možno teoreticky přiřknout libovolnou hodnotu a přitom dodržet stanovený sloupcový součet.*“ Pokud je vypočítaná hodnota testovacího kritéria menší než kritická hodnota, znamená to, že přijímáme nulovou hypotézu, že tedy mezi sledovanými jevy nejsou rozdíly. Když je vypočítaná hodnota větší, než hodnota kritická, odmítáme hypotézu nulovou a přijímáme hypotézu alternativní, tedy že mezi jevy existuje významný vztah (Chráška, 2007).

V případě otevřených a polouzavřených otázek dojde nejprve k jejich kvalitativnímu zpracování pomocí kódování, na základě něhož budou vytvořeny kategorie, které již lze kvantitativně zpracovat. Následně dojde k interpretaci dat a ověření hypotéz.

6 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Následující část práce je věnována analýze a interpretaci získaných dat dle stanovených dílčích výzkumných otázek. Vyhodnocení jednotlivých položek v dotazníku je uvedeno v příloze P3 pomocí tabulek (data jsou zde vyjádřeny četností a procentuálním zastoupením).

6.1 Analýza a interpretace dat

VO1: Existuje vztah mezi věkem dítěte a časem stráveným před televizí?

Na základě první hypotézy (H1 viz podkap.5.2) si stanovíme hypotézu nulovou (H_0) a alternativní (H_A).

H_0 : Mezi věkem dítěte a časem stráveným před televizí neexistují statisticky významné rozdíly.

H_A : Mezi věkem dítěte a časem stráveným před televizí existují statisticky významné rozdíly.

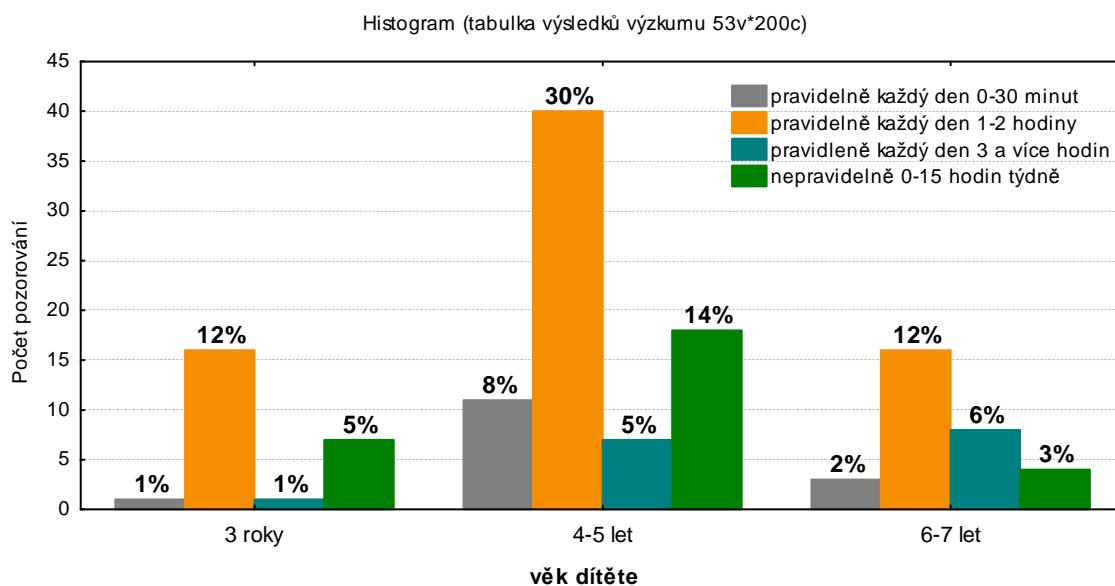
V našem případě nezávisle proměnou je věk dítěte, závisle proměnou pak čas strávený před televizí. Pro ověření či vyvrácení stanovené hypotézy H1 použijeme výpočet prostřednictvím testového kritéria chí-kvadrátu.

Tab. 1. Existuje vztah mezi věkem dítěte a časem stráveným před televizí?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu)					
Četnost označených buněk > 10					
Pearsonův chí-kv. : 10,7837, sv=6, p=,095308					
Věk dítěte	1.1. 0-30 minut denně	1.1. 1-2 hodiny denně	1.1. 3 a více hodin denně	1.1. 0-15 hodin týdně	Řádk. součty
3 roky	2,84091	13,63636	3,03030	5,49242	25,0000
4-5 let	8,63636	41,45455	9,21212	16,69697	76,0000
6-7 let	3,52273	16,90909	3,75758	6,81061	31,0000
Vš.skup.	15,00000	72,00000	16,00000	29,00000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 10,7837$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 6 stupňů volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(6) = 12,592$. Zjišťujeme, že vypočítaná hodnota $10,7837 < 12,592$, proto přijímáme nulovou hypotézu **H₀: Mezi věkem dítěte a časem stráveným před televizí neexistují statisticky významné rozdíly.**

Graf 1. Existuje vztah mezi věkem dítěte a časem stráveným před televizí?

Interpretace dat

Z grafu lze vyčíst, že 77 % dětí sleduje televizi pravidelně každý den. Nejvíce dětí pak tráví před televizí 1-2 hodiny denně (54 %) bez ohledu na věkovou kategorii. Celých 12 % dětí sleduje televizi 3 a více hodin denně, přičemž je patrné, že největší zastoupení je ve věkové kategorii 6-7 let (6 %). Pravidelně každý den 0-30 minut bez ohledu na věk sleduje televizi 11 % všech dětí. Největší počet spadá do věkové kategorie 4-5 let (8 %).

Pouhých 22 % dětí sleduje televizi nepravidelně do 15 hodin týdně, přičemž největší zastoupení těchto dětí lze opět vidět ve věkové kategorii 4-5 let (14 %).

Z analýzy vyplývá, že věk dítěte nemá vliv na čas, který dítě stráví sledováním televize.

VO2: Existuje vztah mezi časem stráveným před televizí a tím zda má dítě televizi ve svém pokoji?

Na základě hypotézy H2 si stanovíme hypotézu nulovou (H_0) a alternativní (H_A).

H_0 : Mezi časem stráveným před televizí a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji, neexistují statisticky významné rozdíly.

H_A : Mezi časem stráveným před televizí a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji, existují statisticky významné rozdíly.

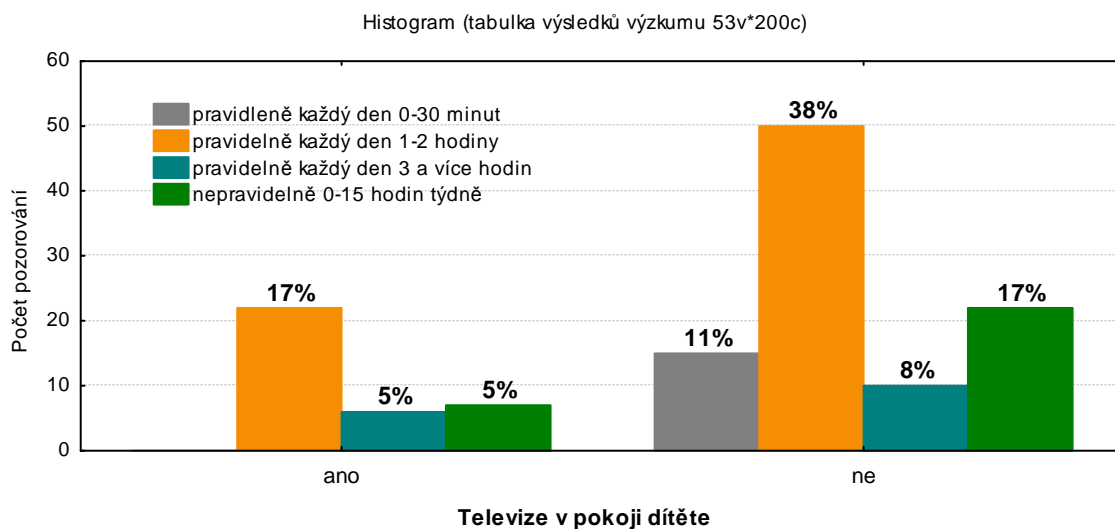
Nezávisle proměnou je v tomto případě věk dítěte, závisle proměnou pak čas strávený před televizí. Pro ověření či vyvrácení stanovené hypotézy H2 proto opět použijeme výpočet prostřednictvím testového kritéria chí-kvadrátu.

Tab. 2. Existuje vztah mezi časem stráveným před televizí a tím zda má dítě televizi ve svém pokoji?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu Četnost označených buněk > 10 Pearsonův chí-kv. : 7,09059, sv=3, p=,069072					
3.2.1. Televize v pokoji dítěte	1.1. 0-30 minut denně	1.1. 1-2 hodiny denně	1.1. 3 a více hodin denně	1.1. 0-15 hodin týdně	Řádk. součty
Ano	3,97727	19,09091	4,24242	7,68939	35,0000
Ne	11,02273	52,90909	11,75758	21,31061	97,0000
Vš.skup.	15,00000	72,00000	16,00000	29,00000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 7,09059$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 3 stupně volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(3) = 7,815$. Zjišťujeme, že vypočítaná hodnota $7,09059 < 7,815$, proto přijímáme nulovou hypotézu **H₀: Mezi časem stráveným před televizí a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji, neexistují statisticky významné rozdíly.**

Graf 2. Existuje vztah mezi časem stráveným před televizí a tím zda má dítě televizi ve svém pokoji?

Interpretace dat

Z výsledků je patrné, že nejvíce dětí tráví před televizní obrazovkou 1-2 hodiny pravidelně každý den (55 %) bez ohledu na to zda má televizi ve svém pokoji či nikoli. Na druhou stranu však můžeme vidět, že všechny děti, které sledují televizi pouze 0-30 minut denně (11 %), televizi ve svém pokoji nemají. Podobně je to i u dětí, které sledují televizi nepravidelně méně než 15 hodin týdně. Z celkových 32 % je 17 % těch, kteří televizi ve svém pokoji nemají a zbylých 5 %, kteří mají televizi ve svém pokoji.

Z analýzy vyplynulo, že na čas strávený před televizí nemá vliv to, zda má dítě televizi ve svém pokoji či nikoli.

VO3: Jaké je mínění rodiče zda dítě sleduje televizi přiměřeně svému věku či více než by mělo ve vztahu k času, který dítě stráví před televizí?

Na základě hypotézy H3 si stanovíme hypotézu nulovou (H_0) a alternativní (H_A).

H_0 : Mezi míněním rodiče, zda dítě sleduje televizi přiměřeně svému věku či více než by mělo ve vztahu k času, který dítě stráví před televizí, neexistují statisticky významné rozdíly.

H_A : Mezi míněním rodiče, zda dítě sleduje televizi přiměřeně svému věku či více než by mělo ve vztahu k času, který dítě stráví před televizí, existují statisticky významné rozdíly.

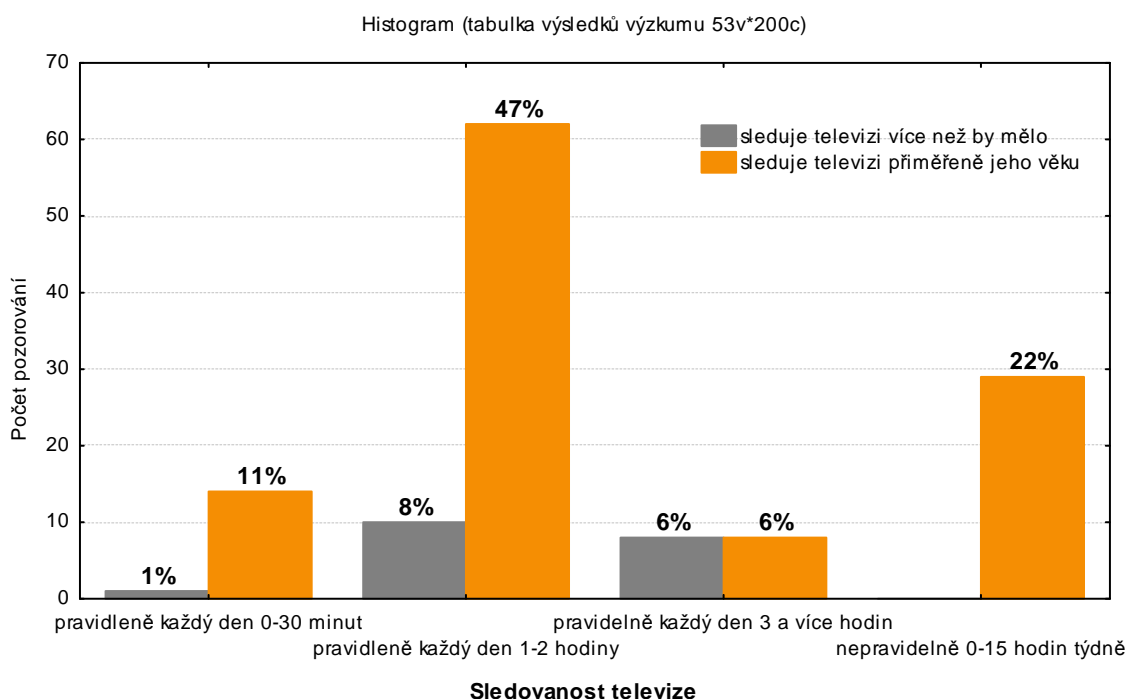
V tomto případě je čas strávený před televizí proměnou nezávislou a mínění rodiče proměnou závislou. Pro ověření či vyvrácení stanovené hypotézy H3 použijeme výpočet prostřednictvím testového kritéria chí-kvadrátu.

Tab. 3. Jaké je mínění rodiče zda dítě sleduje televizi přiměřeně svému věku či více než by mělo ve vztahu k času, který dítě stráví před televizí?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu) Četnost označených buněk > 10 Pearsonův chí-kv. : 22,0799, sv=3, p=,000063			
1.1. Sledovanost TV	1.2. více	1.2. přiměřeně	Řádk. součty
0-30 minut denně	2,15909	12,8409	15,0000
1-2 hodiny denně	10,36364	61,6364	72,0000
3 a více hodin denně	2,30303	13,6970	16,0000
0-15 hodin týdně	4,17424	24,8258	29,0000
Vš.skup.	19,00000	113,0000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 22,0799$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 3 stupně volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(3) = 7,815$. Zjišťujeme, že vypočítaná hodnota $22,0799 > 7,815$, proto zamítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní H_A : **Mezi míněním rodiče, zda dítě sleduje televizi přiměřeně svému věku či více než by mělo ve vztahu k času, který dítě stráví před televizí, neexistují statisticky významné rozdíly.**

Graf 3. Jaké je mínění rodiče zda dítě sleduje televizi přiměřeně svému věku či více než by mělo ve vztahu k času, který dítě stráví před televizí?

Interpretace dat

Z grafu je patrné, že většina rodičů (86 %) je toho názoru, že jejich dítě sleduje televizi přiměřeně jeho věku. Pouze 15 % je opačného názoru, tedy že jejich dítě sleduje televizi více než by mělo. Z toho je 8 % rodičů, jejichž dítě sleduje televizi pravidelně 1-2 hodiny denně, 6 % rodičů, jejichž dítě sleduje televizi pravidelně 3 a více hodin denně a jen 1 % rodičů, jejichž dítě sleduje televizi pravidelně 0-30 minut denně.

Z analýzy vyplynulo, že čas, který dítě tráví sledováním televize má vliv na mínění rodiče, zda dítě sleduje televizi přiměřeně svému věku či více než by mělo.

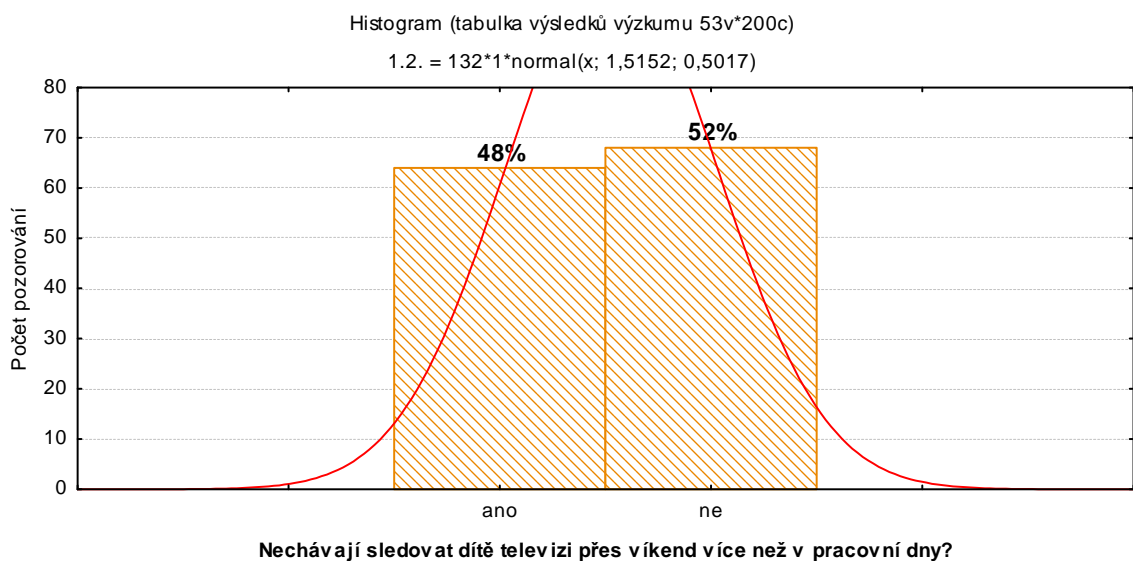
VO4: Necháávají rodiče sledovat dítě televizi přes víkend více než v pracovní dny? Pokud ano, čím je to podle nich způsobeno.

V případě čtvrté dílčí výzkumné otázky jde o otázku popisnou. Pro její vyhodnocení bude proto použita tabulka četností spolu s jejím grafickým znázorněním.

Tab. 4. Necháávají rodiče sledovat dítě televizi přes víkend více než v pracovní dny?

Kategorie	Tabulka četností: 1.2. (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
Ano	64	64	32,00000	32,0000
Ne	68	132	34,00000	66,0000
ChD	68	200	34,00000	100,0000

Graf 4. Necháávají rodiče sledovat dítě televizi přes víkend více než v pracovní dny?

Interpretace dat

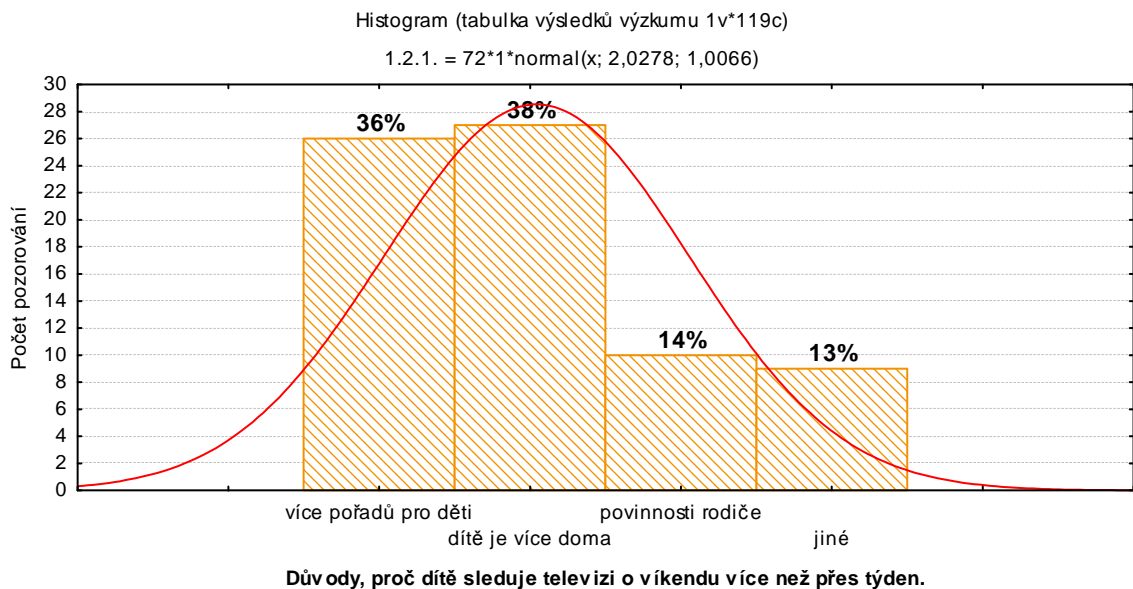
Je patrné, že mezi těmito jevy nejsou příliš velké rozdíly, přesto lze vidět, že většina rodičů (52%) nenechává své dítě sledovat televizi o víkendu více než v pracovní dny.

VO4₁: Čím je podle rodičů způsobeno, že dítě sleduje televizi o víkendu častěji než v pracovní dny?

Tab. 5. Čím je podle rodičů způsobeno, že dítě sleduje televizi o víkendu častěji než v pracovní dny?

Kategorie	Tabulka četností: 1.2.1. (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
více pořadů pro děti	26	26	21,84874	21,8487
dítě je více doma	27	53	22,68908	44,5378
povinnosti rodiče	10	63	8,40336	52,9412
jiné	9	72	7,56303	60,5042
ChD	47	119	39,49580	100,0000

Graf 5. Čím je podle rodičů způsobeno, že dítě sleduje televizi o víkendu častěji než v pracovní dny?

Interpretace dat

Ze všech důvodů uvedených rodiči, jež nechávají dítě sledovat televizi o víkendu více než v pracovní dny, jak je z grafu patrné převažuje kategorie, že dítě tráví doma více času (38%), tím že přes víkend nenavštěvuje mateřskou školu, popřípadě jiné zájmové kroužky. Do

této kategorie jsem zařadila také odpovědi rodičů týkající se brzkého vstávání dítěte, proto mu dovolí pustit si televizi, aby si rodič samotný mohl přispat. S tím souvisí také to, že dítě chodí o víkendu později spát a rodič ho nechá dívat se na televizi déle. Druhým nejčastějším odůvodněním byl fakt, že o víkendu jde v televizi více pořadů pro děti (36%), zejména pak v dopoledních hodinách. Ze 14 % se objevovalo odůvodnění, že rodič (matka) potřebuje získat čas na domácí práce (úklid, vaření aj.), proto nemá dostatek času věnovat se dítěti. Televize se pak dostává do role společníka dítěte. V případě kategorie „jiné“ (13 %) se objevovala zdůvodnění jako závislost dítěte na televizi, zklidnění dítěte zejména při odpoledním odpočinku. Někteří rodiče uváděli, že mnohdy to záleží na počasí venku a programu rodiny na víkend.

VO5: Jaký je vztah mezi rodinným stavem rodiče a tím, zda nechává dítě sledovat televizi o víkendu více než v pracovní dny?

Na základě hypotézy H5 si stanovíme hypotézu nulovou (H_0) a alternativní (H_A).

H_0 : Mezi rodinným stavem a tím, zda rodič nechává dítě sledovat televizi o víkendu více než o víkendu, neexistují statisticky významné rozdíly.

H_A : Mezi rodinným stavem a tím, zda rodič nechává dítě sledovat televizi o víkendu více než o víkendu, existují statisticky významné rozdíly.

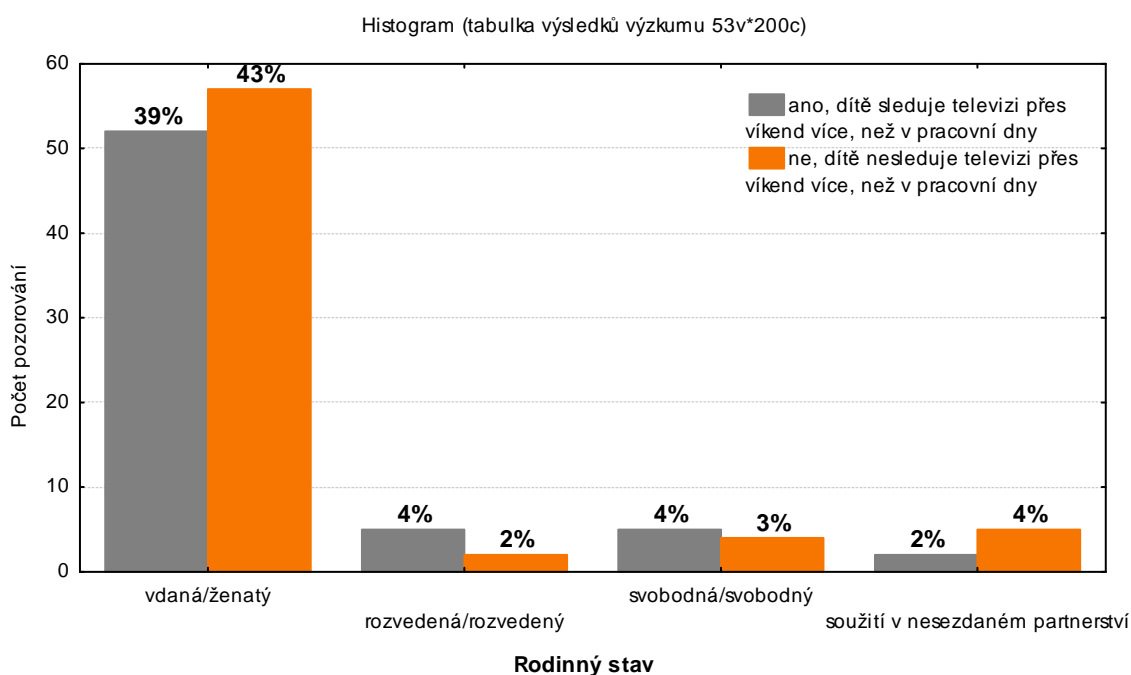
Nezávisle proměnou je rodinný stav, závisle proměnou pak sledování televize dítětem o víkendu. Pro ověření či vyvrácení stanovené hypotézy H5 použijeme výpočet prostřednictvím testového kritéria chí-kvadrátu.

Tab. 6. Jaký je vztah mezi rodinným stavem rodiče a tím, zda nechává dítě sledovat televizi o víkendu více než v pracovní dny?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu)			
Četnost označených buněk > 10			
Pearsonův chí-kv. : 2,79325, sv=3, p=,424616			
Rodinný stav	1.2. ano	1.2. ne	Řádk. součty
vdaná/ženatý	52,84848	56,15152	109,0000
rozvedená/rozvedený	3,39394	3,60606	7,0000
svobodná/svobodný	4,36364	4,63636	9,0000
soužití v nesezdaném partnerstv	3,39394	3,60606	7,0000
Vš.skup.	64,00000	68,00000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 2,79325$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 3 stupně volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(3) = 7,815$. Zjišťujeme, že vypočítaná hodnota $2,79325 < 7,815$, proto přijímáme nulovou hypotézu **H₀: Mezi rodinným stavem a tím, zda rodič nechává dítě sledovat televizi o víkendu více než o víkendu, neexistují statisticky významné rozdíly.**

Graf 6. Jaký je vztah mezi rodinným stavem rodiče a tím, zda nechává dítě sledovat televizi o víkendu více než v pracovní dny?

Interpretace dat

Můžeme vidět, že 52 % rodičů bez ohledu na rodinný stav nenechává své dítě sledovat televizi o víkendu více než v pracovní dny.

Ačkoli mezi jevy neexistují statisticky významné rozdíly, z grafu lze vyčíst, že v rodinách s jedním rodičem (rozvedená/rozvedený, svobodná svobodný) je větší zastoupení dětí, které sledují televizi o víkendu více než v týdnu. Naopak v rodinách s oběma rodiči či partnerem (vdaná/ženatý, soužití v nesezdaném partnerství) je větší zastoupení dětí, které nesledují televizi o víkendu více než v pracovní dny.

Z analýzy vyplynulo, že rodinný stav rodiče nemá vliv na to, zda rodiče nechávají dítě sledovat televizi o víkendu více než v pracovní dny.

VO6: Má věk dítěte vztah k druhu sledovaných pořadů?

Na základě hypotézy H₆ si stanovíme hypotézu nulovou (H₀) a alternativní (H_A).

H₀: Mezi věkem dítěte a druhem sledovaných pořadů neexistují statisticky významné rozdíly.

H_A: Mezi věkem dítěte a druhem sledovaných pořadů existují statisticky významné rozdíly.

Kde věk je nezávislou proměnou a druh pořadu proměnou závislou. Pro vyhodnocení použijeme výpočet prostřednictvím testového kritéria chí-kvadrátu. Jelikož u jednotlivých druhů pořadů (pohádky nebo pořady pro děti, večerní filmy, seriály, vzdělávací pořady) respondenti vybírali z více možností, vyhodnocovala jsem jednotlivé druhy samostatně.

Na základě vyhodnocení testového kritéria potvrdíme či vyvrátíme stanovenou hypotézu H₆. Pro její potvrzení je nutno, aby alespoň v jednom případě došlo k potvrzení statisticky významných rozdílů.

VO6₁: Má věk dítěte vztah k sledovanosti pohádek nebo pořadů pro děti?

H₀₁: Mezi věkem dítěte a sledovaností pohádek neexistují statisticky významné rozdíly.

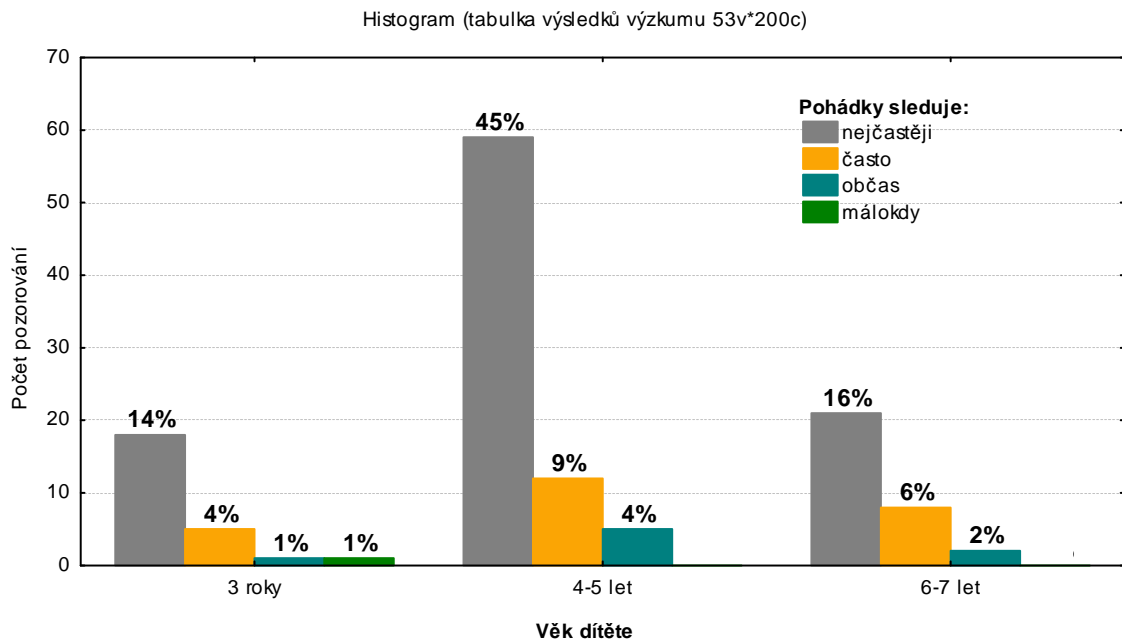
H_{A1}: Mezi věkem dítěte a sledovaností pohádek existují statisticky významné rozdíly.

Tab. 7. Má věk dítěte vztah k sledovanosti pohádek nebo pořadů pro děti?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu)					
Četnost označených buněk > 10					
Pearsonův chí-kv. : 5,99248, sv=6, p=,424040					
věk dítěte	1.5.1. nejčastěji	1.5.1. často	1.5.1. občas	1.5.1. málokdy	Řádk. součty
3 roky	18,56061	4,73485	1,515152	0,189394	25,0000
4-5 let	56,42424	14,39394	4,606061	0,575758	76,0000
6-7 let	23,01515	5,87121	1,878788	0,234848	31,0000
Vš.skup.	98,00000	25,00000	8,000000	1,000000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 5,99248$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 6 stupňů volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(6) = 12, 592$. Zjistíme, že vypočítaná hodnota $5,99248 < 12, 592$., proto přijímáme nulovou hypotézu **H₀₁: Mezi věkem dítěte a sledovaností pohádek neexistují statisticky významné rozdíly.**

Graf 7. Má věk dítěte vztah k sledovanosti pohádek nebo pořadů pro děti?

Interpretace dat

Z grafu lze vyčíst, že pro většinu dětí (75 %), bez ohledu na věk, jsou pohádky a pořady pro děti nejčastěji sledovaným druhem. Zbylých 25 % se řadí do kategorií často (19 %), občas (7 %) a málokdy (1 %).

VO₆: Má věk dítěte vztah k sledovanosti večerních filmů?

H_{02} : Mezi věkem dítěte a sledovaností večerních filmů neexistují statisticky významné rozdíly.

H_{A2} : Mezi věkem dítěte a sledovaností večerních filmů existují statisticky významné rozdíly.

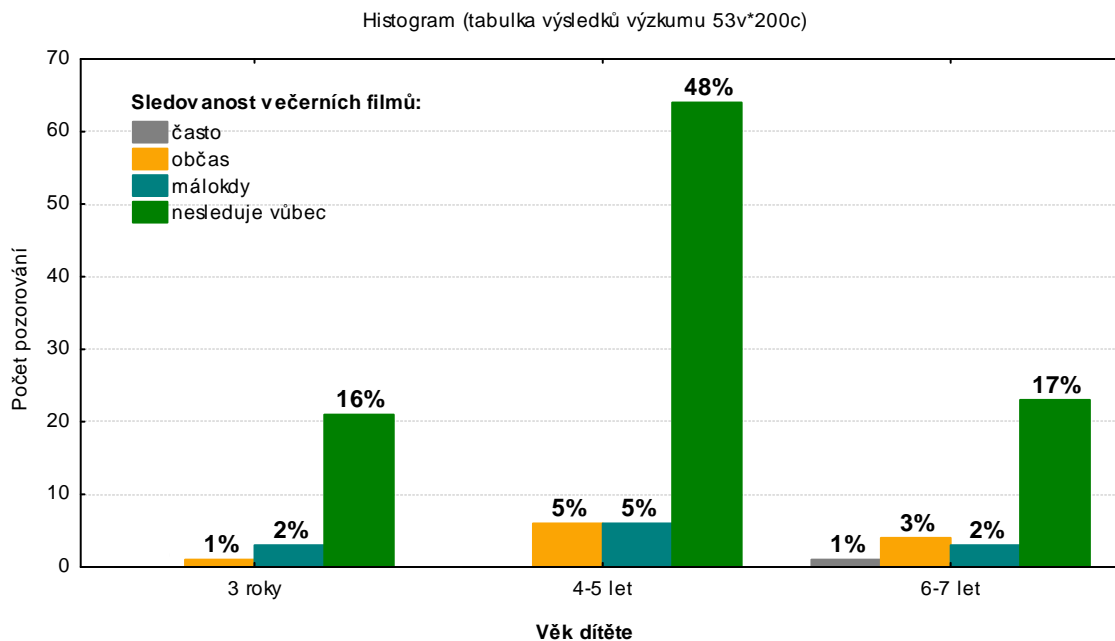
Tab. 8. Má věk dítěte vztah k sledovanosti večerních filmů?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu)					
Četnost označených buněk > 10					
Pearsonův chí-kv. : 5,26787, sv=6, p=,509948					
věk dítěte	1.5.2. často	1.5.2. občas	1.5.2. málokdy	1.5.2. nesleduje vůbec	Řádk. součty
3 roky	0,189394	2,08333	2,27273	20,4545	25,0000
4-5 let	0,575758	6,33333	6,90909	62,1818	76,0000
6-7 let	0,234848	2,58333	2,81818	25,3636	31,0000
Vš.skup.	1,000000	11,00000	12,00000	108,0000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 5,26787$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 6 stupňů volnosti a

hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(6) = 12,592$. Zjišťujeme, že vypočítaná hodnota $5,26787 < 12,592$, proto přijímáme nulovou hypotézu **H₀₂: Mezi věkem dítěte a sledovaností večerních filmů neexistují statisticky významné rozdíly.**

Graf 8. Má věk dítěte vztah k sledovanosti večerních filmů?

Interpretace dat

Je patrné, že v případě večerních filmů naprostá většina dětí (81 %), bez ohledu na věk, vůbec nesleduje tento druh pořadů. Lze vidět, že ani v jednom případě se nevyskytuje varianta, že by dítě sledovalo večerní filmy nejčastěji. Pouhé 1 % sleduje večerní filmy často, 9 % dětí pak občas a málokdy.

VO₆₃: Má věk dítěte vztah k sledovanosti seriálů?

H₀₃: Mezi věkem dítěte a sledovaností seriálů neexistují statisticky významné rozdíly.

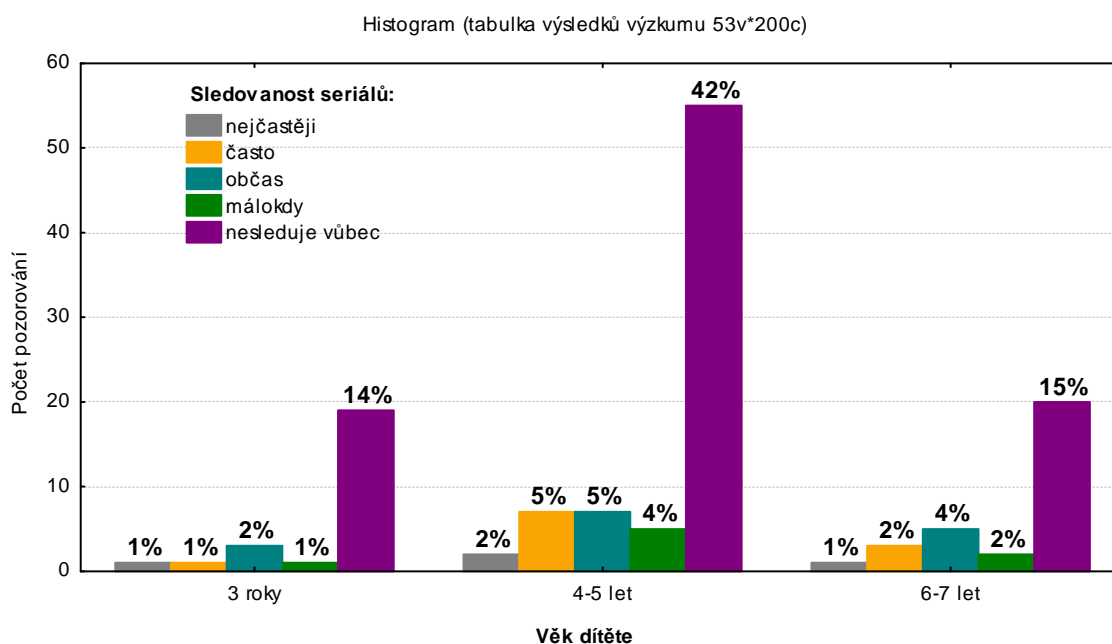
H_{A3}: Mezi věkem dítěte a sledovaností seriálů existují statisticky významné rozdíly.

Tab. 9. Má věk dítěte vztah k sledovanosti seriálů?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu)						
Četnost označených buněk > 10						
Pearsonův chí-kv. : 2,26712, sv=8, p=,971706						
věk dítěte	1.5.3. nejčastěji	1.5.3. často	1.5.3. občas	1.5.3. málokdy	1.5.3. nesleduje vůbec	Řádk. součty
3 roky	0,757576	2,08333	2,84091	1,515152	17,80303	25,0000
4-5 let	2,303030	6,33333	8,63636	4,606061	54,12121	76,0000
6-7 let	0,939394	2,58333	3,52273	1,878788	22,07576	31,0000
Vš.skup.	4,000000	11,00000	15,00000	8,000000	94,00000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 2,26712$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 8 stupňů volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Zjistíme, že vypočítaná hodnota $2,26712 < 15,507$, proto přijímáme nulovou hypotézu **H₀₃: Mezi věkem dítěte a sledovaností seriálů neexistují statisticky významné rozdíly.**

Graf 9. Má věk dítěte vztah k sledovanosti seriálů?

Interpretace dat

I zde je zřejmé, že v případě seriálů většina dětí (71 %), bez ohledu na věk, tento druh pořadů nesleduje vůbec. Nejčastěji jej sledují pouhé 4 %, často pak 8 % dětí, občas 11 % a málokdy 7 % dětí.

VO64: Má věk dítěte vztah k sledovanosti vzdělávacích pořadů?

H_{04} : Mezi věkem dítěte a sledovaností vzdělávacích pořadů neexistují statisticky významné rozdíly.

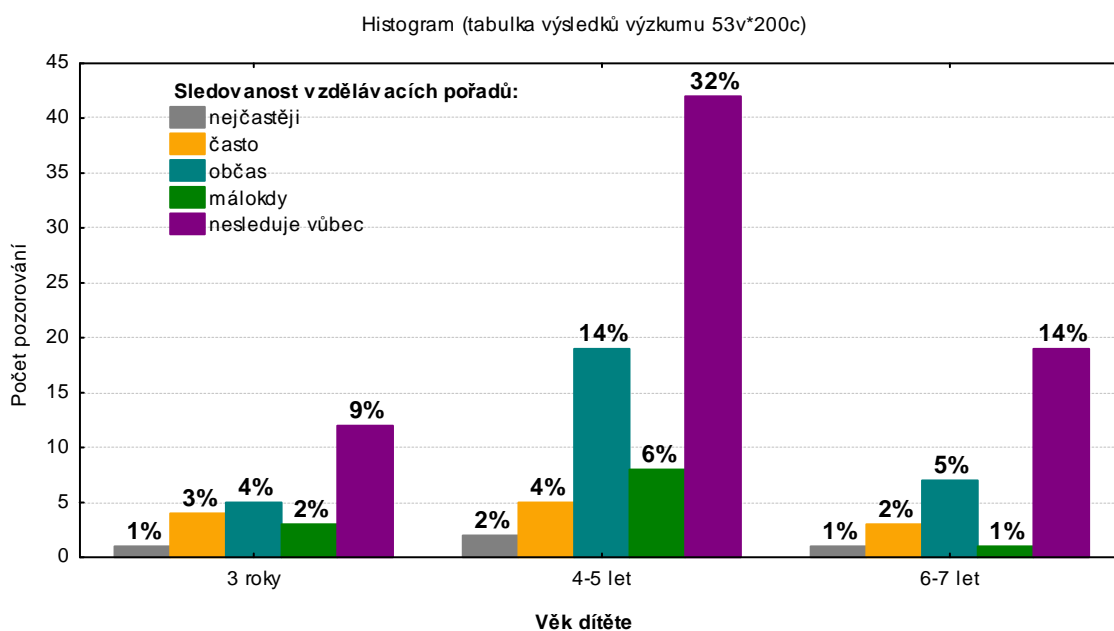
H_{A4} : Mezi věkem dítěte a sledovaností vzdělávacích pořadů existují statisticky významné rozdíly.

Tab. 10. Má věk dítěte vztah k sledovanosti vzdělávacích pořadů?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu)						
Četnost označených buněk > 10						
Pearsonův chí-kv. : 4,20775, sv=8, p=,837906						
věk dítěte	1.5.4. nejčastěji	1.5.4. často	1.5.4. občas	1.5.4. málokdy	1.5.4. nesleduje vůbec	Řádk. součty
3 roky	0,757576	2,27273	5,87121	2,27273	13,82576	25,0000
4-5 let	2,303030	6,90909	17,84848	6,90909	42,03030	76,0000
6-7 let	0,939394	2,81818	7,28030	2,81818	17,14394	31,0000
Vš.skup.	4,000000	12,00000	31,00000	12,00000	73,00000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 4,20775$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 8 stupňů volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(8) = 15,507$. Zjišťujeme, že vypočítaná hodnota $4,20775 < 15,507$, proto přijímáme nulovou hypotézu **H_{04} : Mezi věkem dítěte a sledovaností vzdělávacích pořadů neexistují statisticky významné rozdíly.**

Graf 10. Má věk dítěte vztah k sledovanosti vzdělávacích pořadů?

Interpretace dat

Z grafu lze vyčíst, že celých 55 % všech dětí vůbec nesleduje vzdělávací pořady, 9 % sleduje tento druh pořadů málokdy, občas pak 23 %. Pouhé 4 % dětí sleduje vzdělávací pořady nejčastěji a 9 % často.

Souhrnná interpretace dat

Ani v jednom ze čtyř případů nedošlo k potvrzení statisticky významných rozdílů mezi věkem dítěte a druhem sledovaných pořadů. Proto přijímáme nulovou hypotézu, kterou jsme si stanovili na začátku, **H₀: Mezi věkem dítěte a druhem sledovaných pořadů neexistují statisticky významné rozdíly.**

Z předešlých grafů je zřejmé, že nejčastěji děti, bez ohledu na věk, sledují pohádky nebo pořady pro děti (75 %). U ostatních druhů pořadů (večerní filmy, seriály a vzdělávací pořady) můžeme vidět, že většina dětí vůbec takové pořady nesleduje. V případě večerních filmů se jedná o 81 % dětí, v případě seriálů je to 71 % a bohužel celých 55 % dětí nesleduje vůbec vzdělávací pořady.

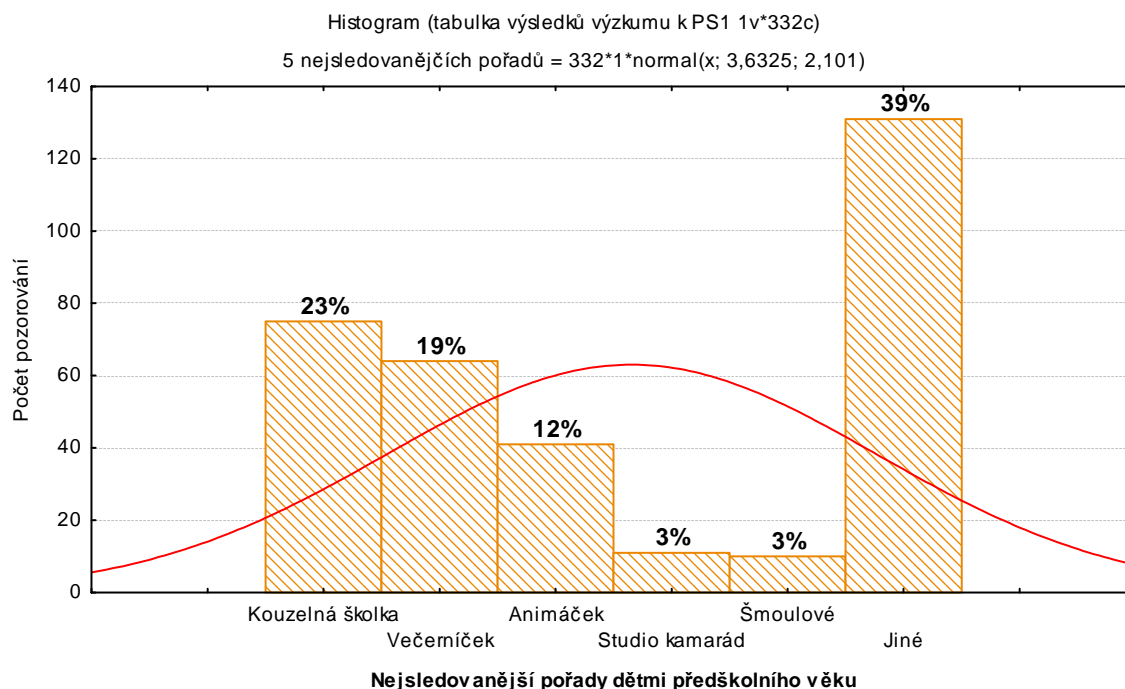
VO7: Které konkrétní pořady sledují děti předškolního věku nejčastěji?

U sedmé dílčí výzkumné otázky se jedná o otázku popisného charakteru. K jejímu vyhodnocení využijeme tabulku četností, zahrnující jak četnost relativní tak kumulativní, spolu s její grafickou podobou.

Tab. 11. Nejsledovanější pořady dětmi předškolního věku.

Kategorie	Tabulka četností: nejsledovanější pořady (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
Kouzelná školka	75	75	22,59036	22,5904
Večerníček	64	139	19,27711	41,8675
Animáček	41	180	12,34940	54,2169
Studio kamarád	11	191	3,31325	57,5301
Šmoulové	10	201	3,01205	60,5422
Jiné	131	332	39,45783	100,0000
ChD	0	332	0,00000	100,0000

Graf 11. Nejsledovanější pořady dětmi předškolního věku.

Interpretace dat

Z celkového výčtu 72 pořadů uvádím pouze 5 nejsledovanějších. Zbýlých 67 pořadů, jejichž četnost byla menší než 10, je zahrnuto v kategorii „Jiné“ (celkový výčet pořadů je uveden v příloze P4).

Z výsledků vyplynulo, že nejsledovanějším pořadem u dětí předškolního věku je Kouzelná školka (23%). Druhým nejsledovanějším pořadem je v současné době Večerníček (19 %). Dále je to Animáček (12 %), Studio kamarád (3 %) a Šmoulové (3 %).

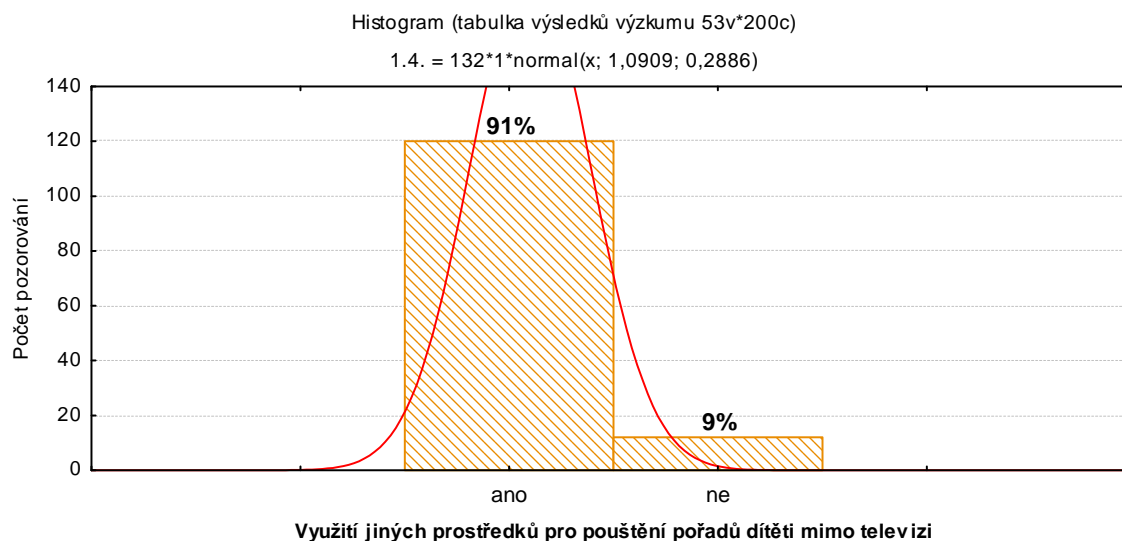
VO8: Využívá rodič i jiných prostředků pro pouštění pořadů dítěti? Pokud ano, o jaké prostředky se jedná a jak často je dítěti pouští.

Osmá dílčí výzkumná otázka je popisného typu, proto pro její vyhodnocení použijeme tabulku četností spolu s grafickým znázorněním.

Tab. 12. Využívá rodič i jiných prostředků pro pouštění pořadů dítěti?

Kategorie	Tabulka četností:1.4. (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
ano	120	120	60,00000	60,0000
ne	12	132	6,00000	66,0000
ChD	68	200	34,00000	100,0000

Graf 12. Využívá rodič i jiných prostředků pro pouštění pořadů dítěti?

Interpretace dat

Na základě analýzy jsme dospěli k závěru, že mimo televizi rodiče užívají také jiných prostředků pro pouštění pořadů dítěti, a to celých 91 % ze všech rodičů. Pouhých 9 % rodičů uvedlo, že jiných prostředků mimo televizi pro pouštění pořadů dítěti neuvžívá.

VO8₁: O jaké prostředky se jedná a jak často je dítěti pouští?

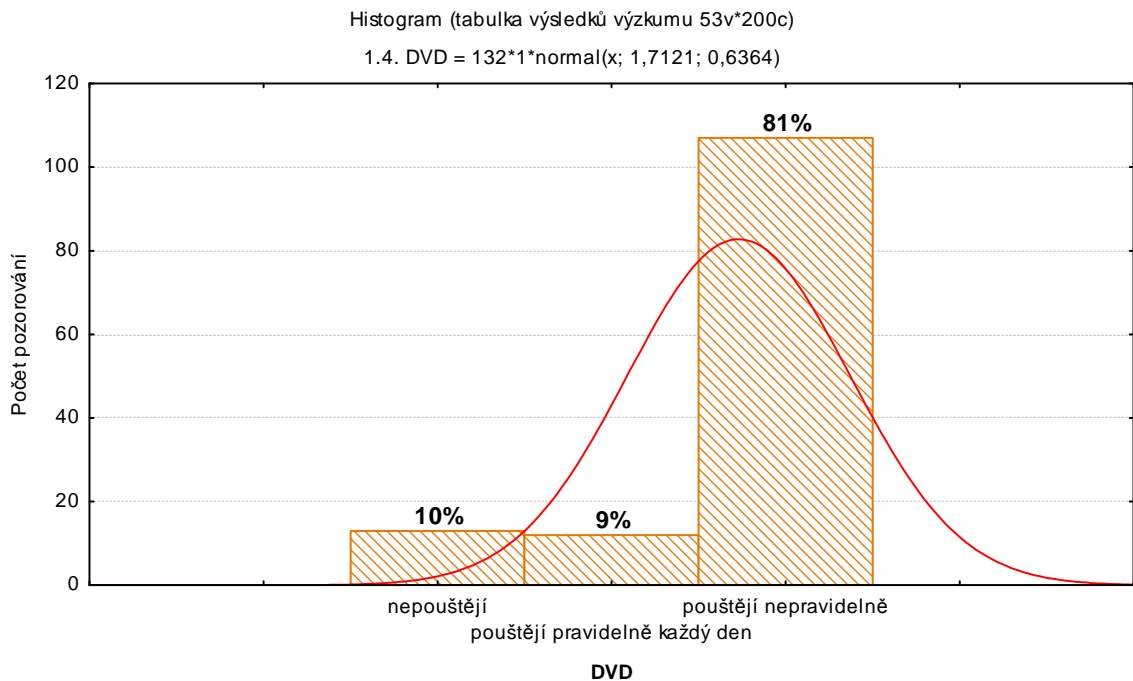
Rodiče měli v dotazníku na výběr 3 prostředky pro pouštění pořadů dítěti mimo televizi (DVD, video a internet). V případě, že označili některou z možností, udávali také, jak často jimi zvolený prostředek využívají. Na základě toho byly vytvořeny 3 samostatné tabulky četností spolu se 3 grafy.

1. DVD

Tab. 13. Jak často rodič pouští dítěti pořady prostřednictvím DVD?

Kategorie	Tabulka četností:1.4. DVD (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
nepouštějí	13	13	6,50000	6,5000
pouštějí pravidelně každý den	12	25	6,00000	12,5000
pouštějí nepravidelně	107	132	53,50000	66,0000
ChD	68	200	34,00000	100,0000

Graf 13. Jak často rodič pouští dítěti pořady prostřednictvím DVD?

Interpretace dat

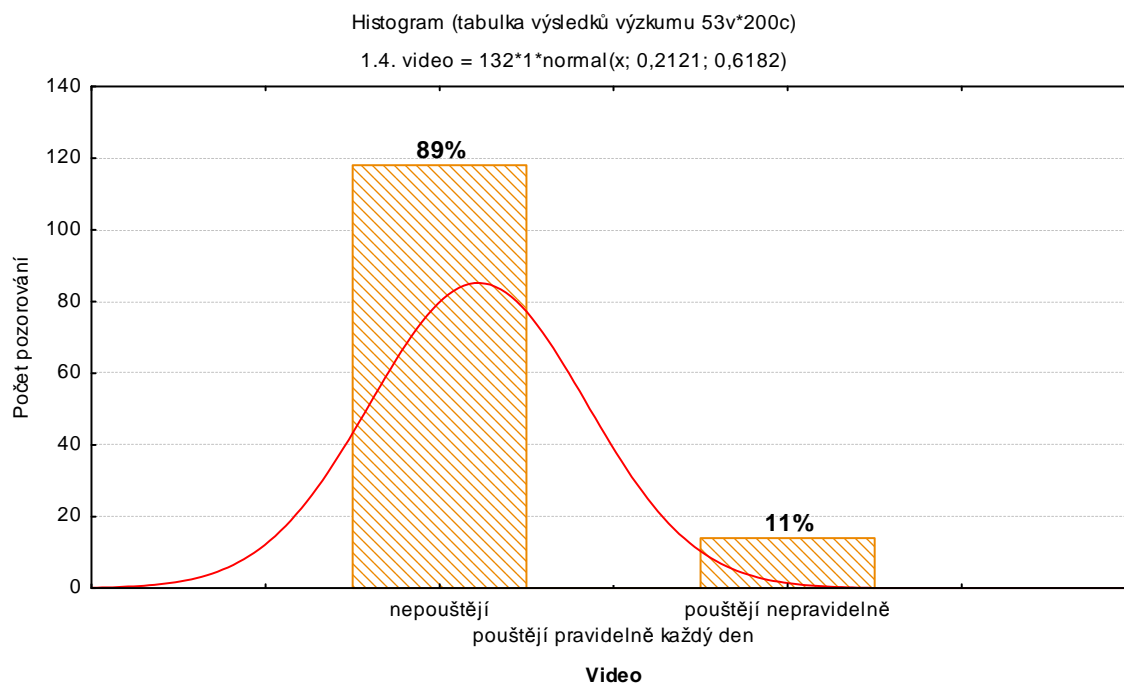
Z grafu je patrné, že většina rodičů (90 %) kromě televize využívá také DVD pro pouštění pořadů dětem. Z toho počtu je 9 % rodičů, kteří pouští DVD dětem pravidelně každý den a celých 81 % pouští dítěti DVD nepravidelně. Pouhých 10 % rodičů nikdy nepouští dítěti pořady prostřednictvím DVD.

2. Video

Tab. 14. Jak často rodič pouští dítěti pořady prostřednictvím videa?

Kategorie	Tabulka četností:1.4. video (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
nepouštějí	118	118	59,00000	59,0000
pouštějí nepravidelně	14	132	7,00000	66,0000
ChD	68	200	34,00000	100,0000

Graf 14. Jak často rodič pouští dítěti pořady prostřednictvím videa?

Interpretace dat

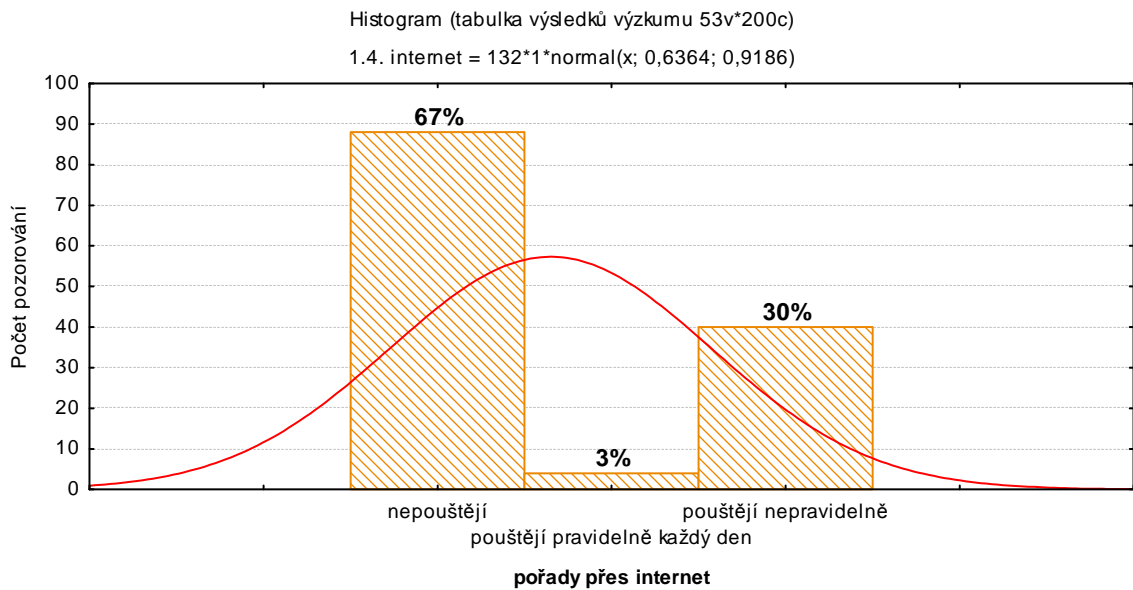
V případě videa lze vidět, že celých 89 % rodičů nevyužívá tohoto prostředku pro pouštění pořadů dítěti. Jen 11 % rodičů jej využívá a to pouze příležitostně, nepravidelně.

3. Internet

Tab. 15. Jak často rodič pouští dítěti pořady prostřednictvím internetu?

Kategorie	Tabulka četností: 1.4. internet (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel. četnost	Kumulativní rel. četnost
nepouštějí	88	88	44,00000	44,0000
pouštějí pravidelně každý den	4	92	2,00000	46,0000
pouštějí nepravidelně	40	132	20,00000	66,0000
ChD	132	200	34,00000	100,0000

Graf 15. Jak často rodič pouští dítěti pořady prostřednictvím internetu?

Interpretace dat

Zde můžeme vidět podobné výsledky jako v případě videa. Celých 67 % rodičů nevyužívá internet pro pouštění pořadů dítěti. Tohoto prostředku využívá 33 % rodičů, z toho pouhé 3 % pravidelně každý den a zbylých 30 % nepravidelně.

VO9: Jaká je souvislost rodičovského diskursu o vlivu televize na dítě a tím, s kým dítě nejčastěji sleduje televizi?

Na základě hypotézy H9 si stanovíme hypotézu nulovou (H_0) a alternativní (H_A).

H_0 : Neexistují statisticky významné rozdíly mezi rodičovským diskursem o vlivu televize na dítě a tím, s kým dítě nejčastěji sleduje televizi.

H_A : Existují statisticky významné rozdíly mezi rodičovským diskursem o vlivu televize na dítě a tím, s kým dítě nejčastěji sleduje televizi.

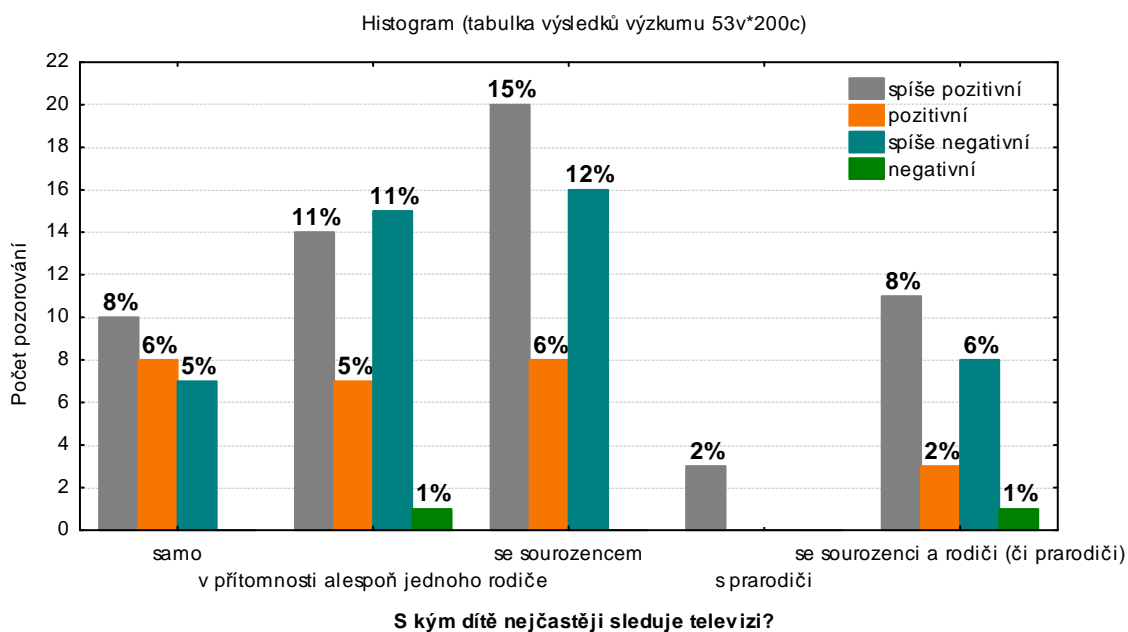
Nezávisle proměnou představuje, s kým dítě nejčastěji sleduje televizi, závisle proměnou rodičovský diskurs o vlivu televize na dítě. Pro potvrzení či vyvrácení stanovené hypotézy H9 použijeme výpočet prostřednictvím testového kritéria chí-kvadrátu.

Tab. 16. Jaká je souvislost rodičovského diskursu o vlivu televize na dítě a tím, s kým dítě nejčastěji sleduje televizi?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu)					
Četnost označených buněk > 10					
Pearsonův chí-kv. : 10,1496, sv=12, p=,602842					
S kým dítě nejčastěji sleduje televizi?	2.1. spíše pozitivní	2.1. pozitivní	2.1. spíše negativní	2.1. negativní	Řádk. součty
samo	10,98485	4,92424	8,71212	0,378788	25,0000
v přítomnosti alespoň jednoho rodiče	16,25758	7,28788	12,89394	0,560606	37,0000
se sourozencem	19,33333	8,66667	15,33333	0,666667	44,0000
s prarodiči	1,31818	0,59091	1,04545	0,045455	3,0000
se sourozenci a rodiči (či prarodiči)	10,10606	4,53030	8,01515	0,348485	23,0000
Vš.skup.	58,00000	26,00000	46,00000	2,000000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 10,1496$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 12 stupňů volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(12) = 21,026$. Zjišťujeme, že vypočítaná hodnota $10,1496 < 21,026$, proto přijímáme nulovou hypotézu **H₀: Neexistují statisticky významné rozdíly mezi rodičovským diskursem o vlivu televize na dítě a tím, s kým dítě nejčastěji sleduje televizi.**

Graf 16. Jaká je souvislost rodičovského diskursu o vlivu televize na dítě a tím, s kým dítě nejčastěji sleduje televizi?

Interpretace dat

Z výsledků je patrné, že většina rodičů (63 %) je přesvědčena o pozitivním (19 %) či spíše pozitivním (44 %) vlivu televize na dítě, bez ohledu na to, s kým dítě sleduje televizi nejčastěji. Zbýlých 36 % rodičů zastává názor o negativním (2 %) či spíše negativním (34 %) vlivu televize na dítě.

Z analýzy vyplynulo, že na rodičovský diskurs o vlivu televize na dítě nemá vliv to, s kým dítě nejčastěji sleduje televizi.

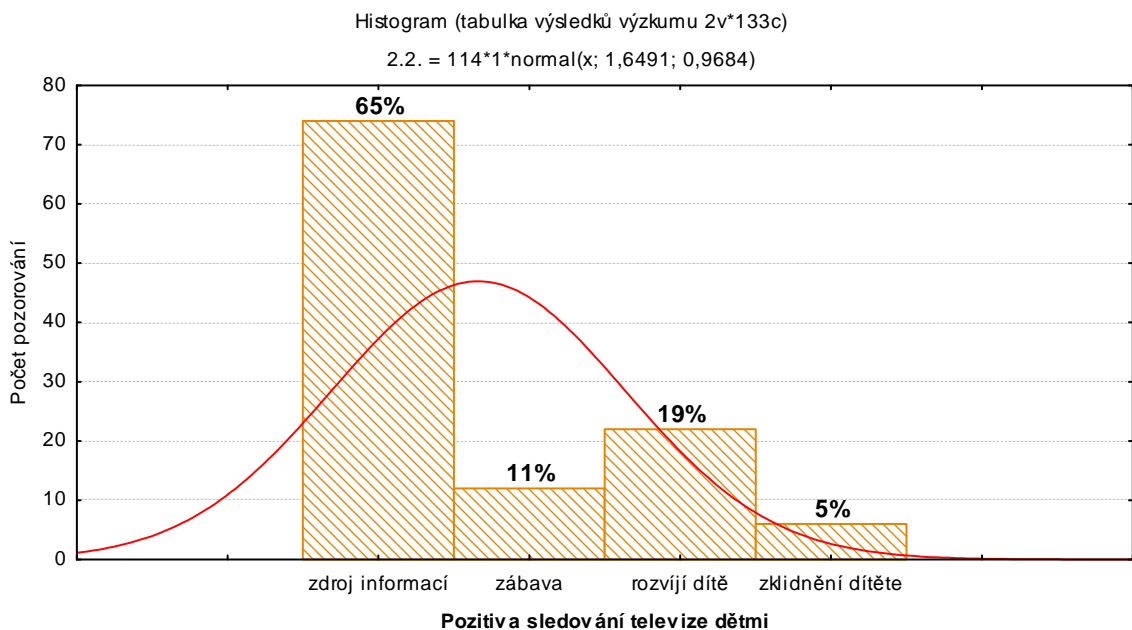
VO10: Jaké jsou podle rodičů pozitiva sledování televize dětmi?

Jedná se o dílčí výzkumnou otázku popisnou, její vyhodnocení bude založena na tabulce četností a grafickém znázornění.

Tab. 17. Jaká jsou pozitiva sledování televize dětmi?

Kategorie	Tabulka četností: Pozitiva TV (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
zdroj informací	74	74	55,63910	55,6391
zábava	12	86	9,02256	64,6617
rozvoj dítěte	22	108	16,54135	81,2030
zklidnění dítěte	6	114	4,51128	85,7143
ChD	19	133	14,28571	100,0000

Graf 17. Jaká jsou pozitiva sledování televize dětmi?

Interpretace dat

Jako největší pozitivum televize vidí rodiče v tom, že je pro dítě zdrojem informací (65 % ze všech pozitiv uvedených rodiči). Prostřednictvím televizních pořadů, zejména pak těch vzdělávacích, získává dítě poznatky o přírodě, ze života zvířat, učí se, co je dobré a naopak co je špatné. Přes obrazovku se seznámí s okolním světem, různorodým prostředím a etniky. Souhrnně lze konstatovat, že skrze televizi si dítě rozšiřuje své obzory. Druhým významným pozitivem je dle rodičů kladný vliv na rozvoj dítěte (19 %). Rodiče zde zmiňovali zejména vliv na rozvoj fantazie, představitosti, pozornosti, myšlení, slovní zásoby a procvičení vědomostí. U dítěte se objevuje radost z pořadů, zasměje se u nich, televize se tak pro dítě stává zábavou (11 %). Poslední kategorii pozitiv tvoří zklidnění dítěte (5 %). Kdy televize dle rodičů zastává funkci umírnění dítěte, v tom smyslu, že dítě si u pohádky odpočine, zklidní se a nezlobí.

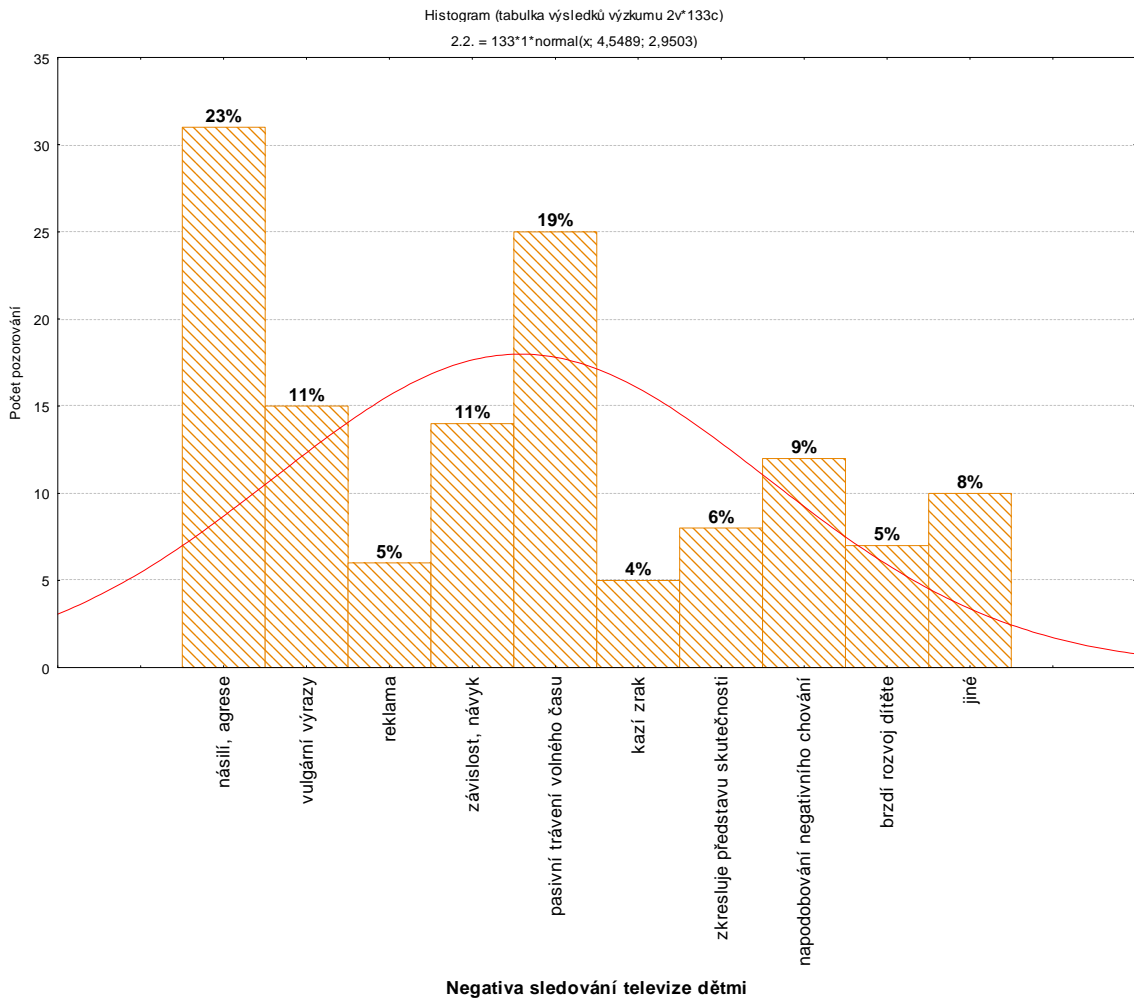
VO11: Jaké jsou podle rodičů negativa sledování televize dětmi?

Stejně jako v předešlém případě se jedná o dílčí výzkumnou otázku popisnou, její vyhodnocení bude opět založeno na tabulce četností a grafickém znázornění.

Tab. 18. Jaká jsou negativa sledování televize dětmi?

Kategorie	Tabulka četností: Negativa TV (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
násilí, agrese	31	31	23,30827	23,3083
vulgárnost	15	46	11,27820	34,5865
reklama	6	52	4,51128	39,0977
závislost, návyk	14	66	10,52632	49,6241
pasivní trávení VČ	25	91	18,79699	68,4211
kazí zrak	5	96	3,75940	72,1805
zkresluje představu skutečnosti	8	104	6,01504	78,1955
napodobování negativního chování	12	116	9,02256	87,2180
brzdí rozvoj dítěte	7	123	5,26316	92,4812
jiné	10	133	7,51880	100,0000
ChD	0	133	0,00000	100,0000

Graf 18. Jaká jsou negativa sledování televize dětmi?

Interpretace dat

Z grafu je patrné, že jako nejvíce negativní na televizi vidí rodiče zobrazování agrese a násilí a to i v pořadech určených primárně dětem (celých 23 % ze všech negativ zmiňovaných rodiči). Druhou příčku zaujímá pasivní trávení volného času (19 %). Ten by dítě mohlo trávit jinými, plnohodnotnějšími aktivitami, které by pro něj byly bezesporu větším přínosem než pouhé pasivní vysedávání u televize. Dále rodiče uváděli výskyt vulgárních výrazů v televizních pořadech (11 %), také to, že vede k vytvoření návyku či dokonce závislosti na sledování televize (11 %). Kromě toho televize dává dítěti návod k nevhodnému chování, napodobuje činnosti, které vidí v televizi (9 %). Zmiňováno bylo také odpoutání pozornosti, uzavírání se do sebe, roztěkanost a zvýšení hyperaktivity. Opomenut nebyl ani vliv na vnímání reality. Dle některých rodičů televize zkresluje představu skutečnosti (6 %) a nepodává tak pravdivý obraz. Mezi dalšími negativy se objevovala reklama (5 %), ve smyslu, že dítě požaduje vše, co reklama prezentuje. Mimo to televize brzdí rozvoj dítěte

(5 %) – nerozvíjí fantazii, ovlivňuje interpersonální komunikaci aj. V menším zastoupení se pak objevovaly negativa jako například poškozování zraku, únava vyvolaná sledováním televize, vysílání erotických scén aj.

VO12: Existuje souvislost mezi vzděláním rodiče a jeho názorem na násilí v televizi?

Na základě hypotézy H12 si stanovíme hypotézu nulovou (H_0) a alternativní (H_A).

H_0 : Mezi vzděláním rodiče a jeho názorem na násilí v televizi neexistují statisticky významné rozdíly.

H_A : Mezi vzděláním rodiče a jeho názorem na násilí v televizi existují statisticky významné rozdíly.

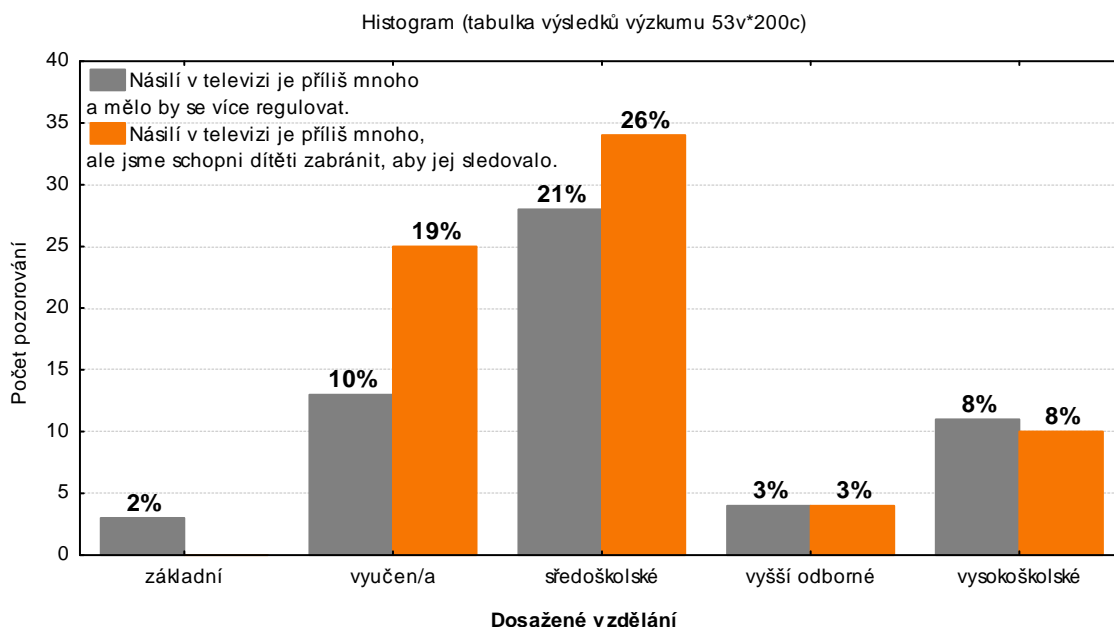
Vzdělání rodiče je proměnou nezávislou, názor rodiče na násilí v televizi je pak proměnou závislou. Pro potvrzení či vyvrácení stanovené hypotézy H12 proto použijeme výpočet prostřednictvím testového kritéria chí-kvadrátu.

Tab. 19. Existuje souvislost mezi vzděláním rodiče a jeho názorem na násilí v televizi?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu)			
Četnost označených buněk > 10			
Pearsonův chí-kv. : 6,00039, sv=4, p=,199128			
Dosažené vzdělání	2.3. více regulace	2.3. jsme schopni tomu zabránit	Řádk. součty
základní	1,34091	1,65909	3,0000
vyučen/a	16,98485	21,01515	38,0000
středoškolské	27,71212	34,28788	62,0000
vyšší odborné	3,57576	4,42424	8,0000
vysokoškolské	9,38636	11,61364	21,0000
Vš.skup.	59,00000	73,00000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 6,00039$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 4 stupně volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(4) = 9,448$. Zjišťujeme, že vypočítaná hodnota $6,00039 < 9,448$, proto přijímáme nulovou hypotézu **H_0 : Mezi vzděláním rodiče a jeho názorem na násilí v televizi neexistují statisticky významné rozdíly.**

Graf 19. Existuje souvislost mezi vzděláním rodiče a jeho názorem na násilí v televizi?

Interpretace dat

Z grafu lze vyčíst, že 56 % rodičů, bez ohledu na vzdělání, zastává názor, že násilí v televizi je příliš mnoho, ale oni sami jsou schopni dítěti zabránit, aby jej sledovalo. Zbylých 44 % rodičů je toho názoru, že násilí v televizi je mnoho a mělo by být více regulováno zvenku.

Z analýzy vyplynulo, že neexistuje souvislost mezi vzděláním rodiče a jeho názorem na násilí v televizi.

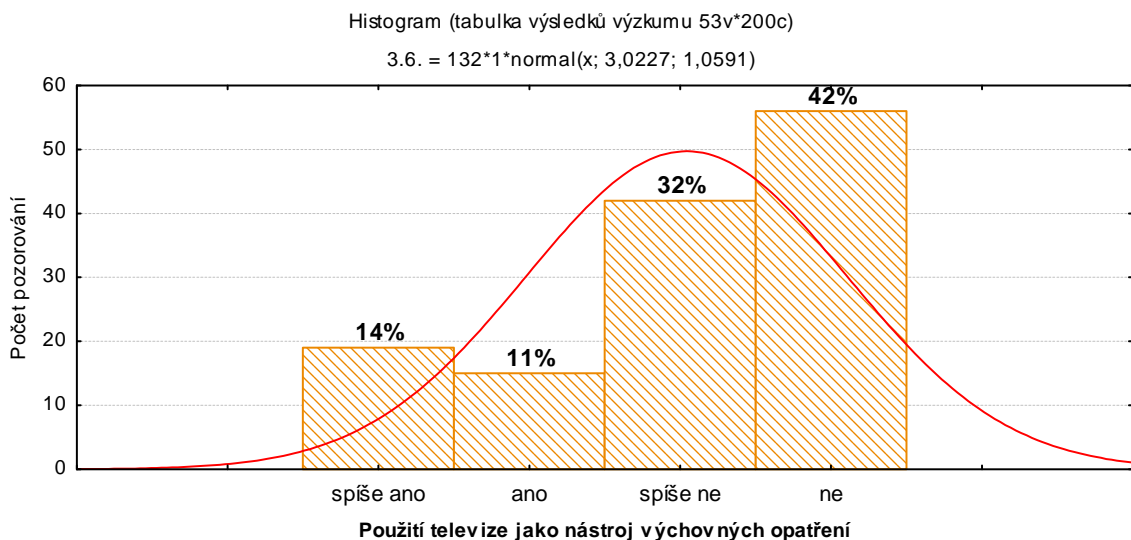
VO13: Používají rodiče televizi jako nástroj některých výchovných opatření? V případě, že ano, v jakých situacích?

Jedná se o dílčí výzkumnou otázku popisnou, její vyhodnocení bude založena na tabulce četností a grafickém znázornění.

Tab. 20. Používají rodiče televizi jako nástroj některých výchovných opatření?

Kategorie	Tabulka četností:3.6. (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
spíše ano	19	19	9,50000	9,5000
ano	15	34	7,50000	17,0000
spíše ne	42	76	21,00000	38,0000
ne	56	132	28,00000	66,0000
ChD	68	200	34,00000	100,0000

Graf 20. Používají rodiče televizi jako nástroj některých výchovných opatření? V případě, že ano, v jakých situacích?

Interpretace dat

Z grafu je patrné, že většina rodičů nepoužívá (42 %) či spíše nepoužívá (32 %) televizi jako nástroj některých výchovných opatření. Ostatní rodiče používají (11 %) či spíše používají (14 %) televizi jako nástroj výchovných opatření.

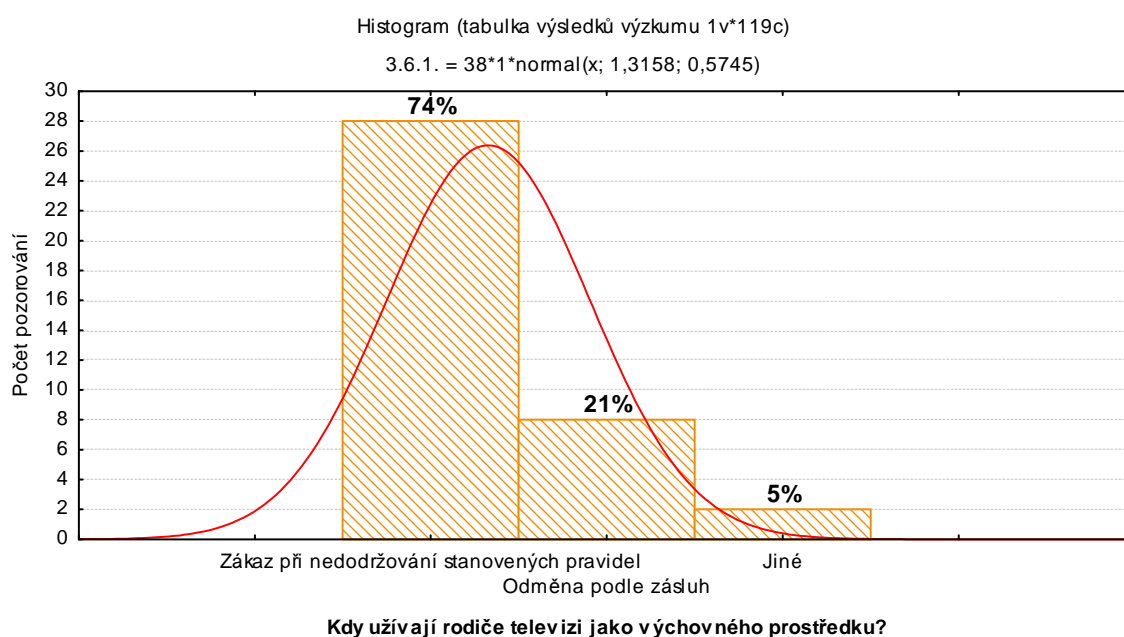
VO13₁: V jakých situacích používá rodič televizi jako nástroj výchovných opatření?

Také v tomto případě otázku vyhodnotíme pomocí tabulky četností spolu s grafickým znázorněním.

Tab. 21. V jakých situacích používá rodič televizi jako nástroj výchovných opatření?

Kategorie	Tabulka četností:3.6.1. (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
Zákaz při nedodržování stanovených pravidel	28	28	23,52941	23,5294
Odměna podle zásluh	8	36	6,72269	30,2521
Jiné	2	38	1,68067	31,9328
ChD	81	119	68,06723	100,0000

Graf 21. V jakých situacích používá rodič televizi jako nástroj výchovných opatření?

Interpretace dat

Z grafu je zřejmé, že většina rodičů (74 %), jež v předešlé otázce odpověděli, že spíše užívají či užívají televizi jako výchovný prostředek, ji využívá jako trest pro dítě. Zakazuje dítěti televizi při nedodržování stanovených pravidel, jedná se zejména o situace, kdy dítě neposlouchá, neuklízí si hračky, nechová se, tak jak by mělo, neplní své úkoly apod. Na druhou stranu 21 % rodičů užívá televizi jako odměnu pro dítě. Zde se jedná o opačné situace jako při zákazu. Tedy za dobré chování, za pomoc, když poslouchá a dodržuje stanovené pravidla. V jednom případě bylo zmíněno, že používá televizi, aby dítě dojedlo oběd, není však zřejmé zda ji zakazuje či naopak pouští televizi. V jiném případě rodič uvedl, že díky televizi se dítě učí periodu den (podívá se na Večerníček a pak jde spát). Obě tyto odpovědi jsou pak zahrnuty v kategorii „jiné“, která má 5 % zastoupení.

VO14: Jaké jsou rozdíly mezi názorem rodiče, zda by děti předškolního věku měly mít přístup k televizi omezený a tím, zda dítěti sledování televize skutečně omezují?

Na základě hypotézy H14 si stanovíme hypotézu nulovou (H_0) a alternativní (H_A).

H_0 : Mezi názorem rodiče, zda by děti předškolního věku měly mít přístup k televizi omezený a tím, zda dítěti sledování televize skutečně omezují, neexistují statisticky významné rozdíly.

H_A : Mezi názorem rodiče, zda by děti předškolního věku měly mít přístup k televizi omezený a tím, zda dítěti sledování televize skutečně omezují, existují statisticky významné rozdíly.

V tomto případě nezávisle proměnou je v tomto případě názor rodičů na omezování přístupu k televizi, skutečné omezování přístupu je proměnou závislou. Pro potvrzení či vyvrácení stanovené hypotézy H14 použijeme výpočet prostřednictvím testového kritéria chí-kvadrátu.

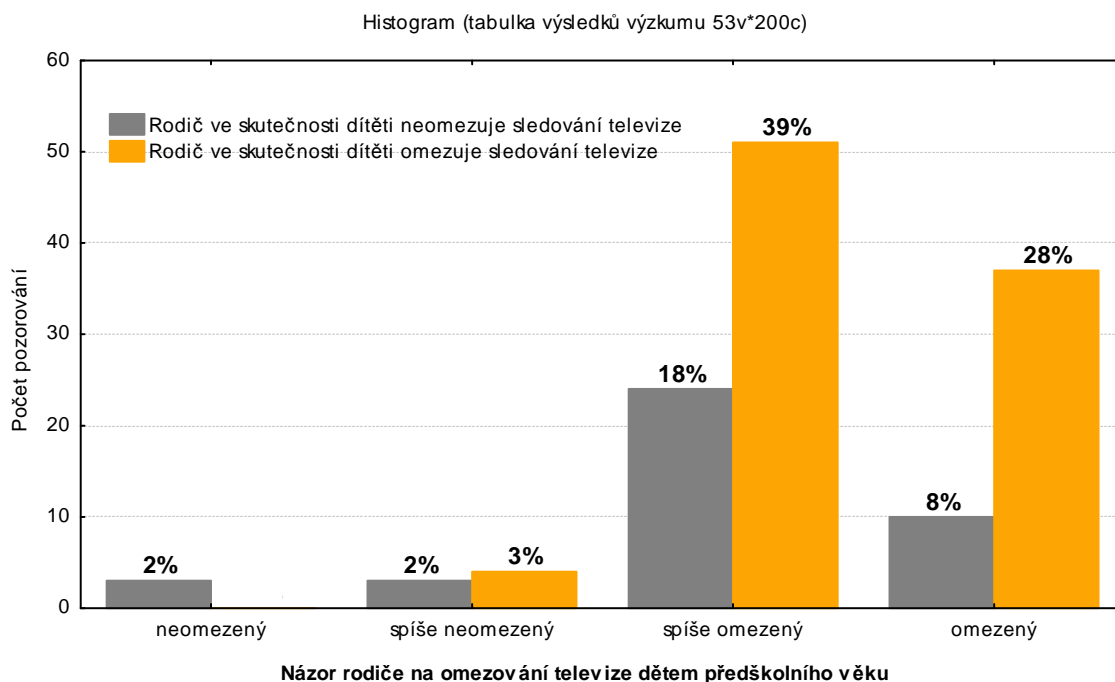
Tab. 22. Jaké jsou rozdíly mezi názorem rodiče, zda by děti předškolního věku měly mít přístup k televizi omezený a tím, zda dítěti sledování televize skutečně omezují?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu Četnost označených buněk > 10 Pearsonův chí-kv. : 9,33776, sv=3, p=,025126			
2.4. Názor rodiče na omezování TV	3.5. neomezují TV	3.5. omezují TV	Řádk. součty
neomezený	0,90909	2,09091	3,0000
spíše neomezený	2,12121	4,87879	7,0000
spíše omezený	22,72727	52,27273	75,0000
omezovaný	14,24242	32,75758	47,0000
Vš.skup.	40,00000	92,00000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 9,33776$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 3 stupně volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(3) = 7,815$. Zjišťujeme, že vypočítaná hodnota $9,33776 > 7,815$, proto zamítáme nulovou hypotézu a přijímáme hypotézu alternativní H_A : **Mezi názorem rodiče, zda by děti předškolního věku měly mít přístup k televizi ome-**

zený a tím, zda dítěti sledování televize skutečně omezují, neexistují statisticky významné rozdíly.

Graf 22. Jaké jsou rozdíly mezi názorem rodiče, zda by děti předškolního věku měly mít přístup k televizi omezený a tím, zda dítěti sledování televize skutečně omezují?

Interpretace dat

Z grafu je patrné, že většina rodičů (63 %), která zastává názor, že by děti předškolního věku měli mít přístup k televizi spíše omezený či omezený ve skutečnosti dítěti sledování televize omezuje. Na druhou stranu můžeme vidět, že 26 % rodičů zastávající stejný názor, ve skutečnosti svému dítěti televizi neomezuje.

Z analýzy vyplynulo, že mezi názorem rodiče, zda by dítě předškolního věku mělo mít přístup k televizi omezený a mezi tím, zda skutečně dítěti sledování televize omezuje je souvislost.

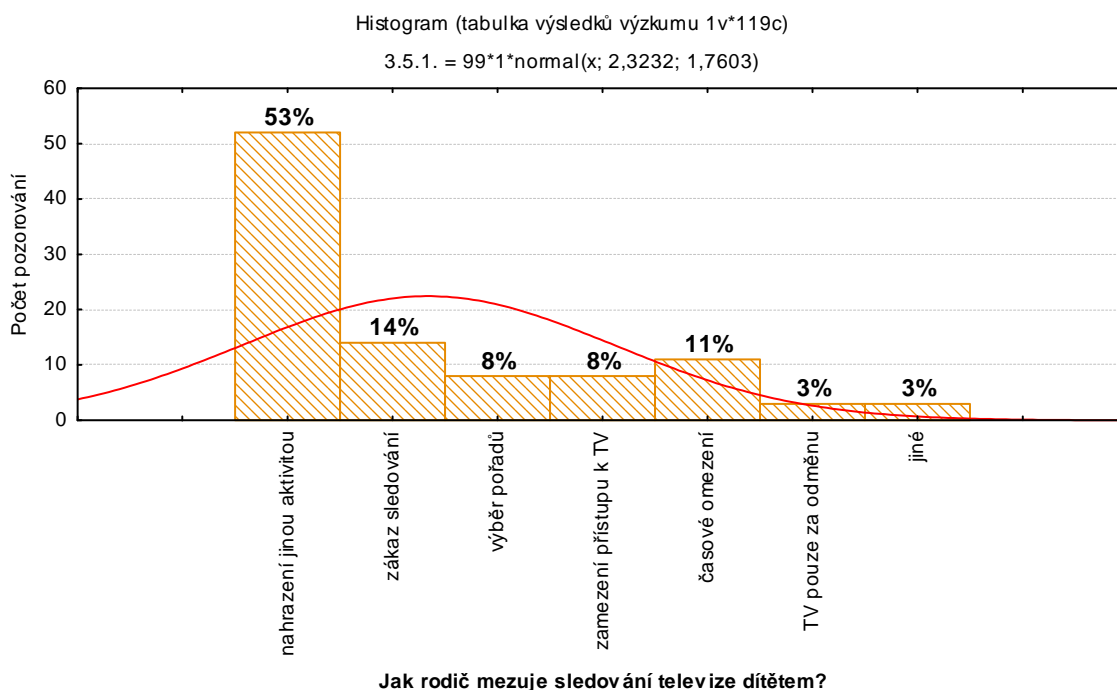
VO15: Jakým způsobem rodiče omezují dítěti přístup k televizi?

Jedná se o dílčí výzkumnou otázku popisnou, její vyhodnocení bude založena na tabulce četností a grafickém znázornění.

Tab. 23. Jakým způsobem rodiče omezují dítěti přístup k televizi?

Kategorie	Tabulka četností:3.5.1. (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
nahrazení jinou aktivitou	52	52	43,69748	43,6975
zákaz sledování	14	66	11,76471	55,4622
výběr pořadů	8	74	6,72269	62,1849
zamezení přístupu k TV	8	82	6,72269	68,9076
časové omezení	11	93	9,24370	78,1513
TV pouze za odměnu	3	96	2,52101	80,6723
jiné	3	99	2,52101	83,1933
ChD	20	119	16,80672	100,0000

Graf 23. Jakým způsobem rodiče omezují dítěti přístup k televizi?

Interpretace dat

Na grafu lze vidět, že ze všech uvedených omezení se nejčastěji vyskytovalo nahrazování jinou aktivitou (53 %). Rodič spíše dítě pobízí, aby se věnovalo jiným činnostem, než sledování televize – hra, procházka, malování aj. 14 % všech omezení se týkala zákazu sledování televizi, když rodič uzná za vhodné. Časové omezení se objevilo v 11 %, výběr vhodných pořadů pak v 8 %. Stejně tak zamezení přístupu k televizi (8 %), kdy dítě buď nedosáhne na televizi ani ovladač, neumí si ji samo zapnout nebo může televizi zapnout pouze s vědomím a dovolením rodiče. Někteří omezují televizi tím, že ji dítěti pustí pouze za odměnu (3 %), tedy podle zásluh. V případě kategorie „jiné“ (3 %) se objevily názory, že

všeho moc škodí nebo, že rodič hlídá, aby televize nebyla puštěná jen jako kulisa, ale aby se dítě opravdu dívalo.

VO16: Jaký je vztah mezi věkem dítěte a tím, kdo dítěti nejčastěji zapíná televizi?

Na základě hypotézy H16 si stanovíme hypotézu nulovou (H_0) a alternativní (H_A).

H_0 : Mezi věkem dítěte a tím, kdo dítěti nejčastěji zapíná televizi, neexistují statisticky významné rozdíly.

H_A : Mezi věkem dítěte a tím, kdo dítěti nejčastěji zapíná televizi, existují statisticky významné rozdíly.

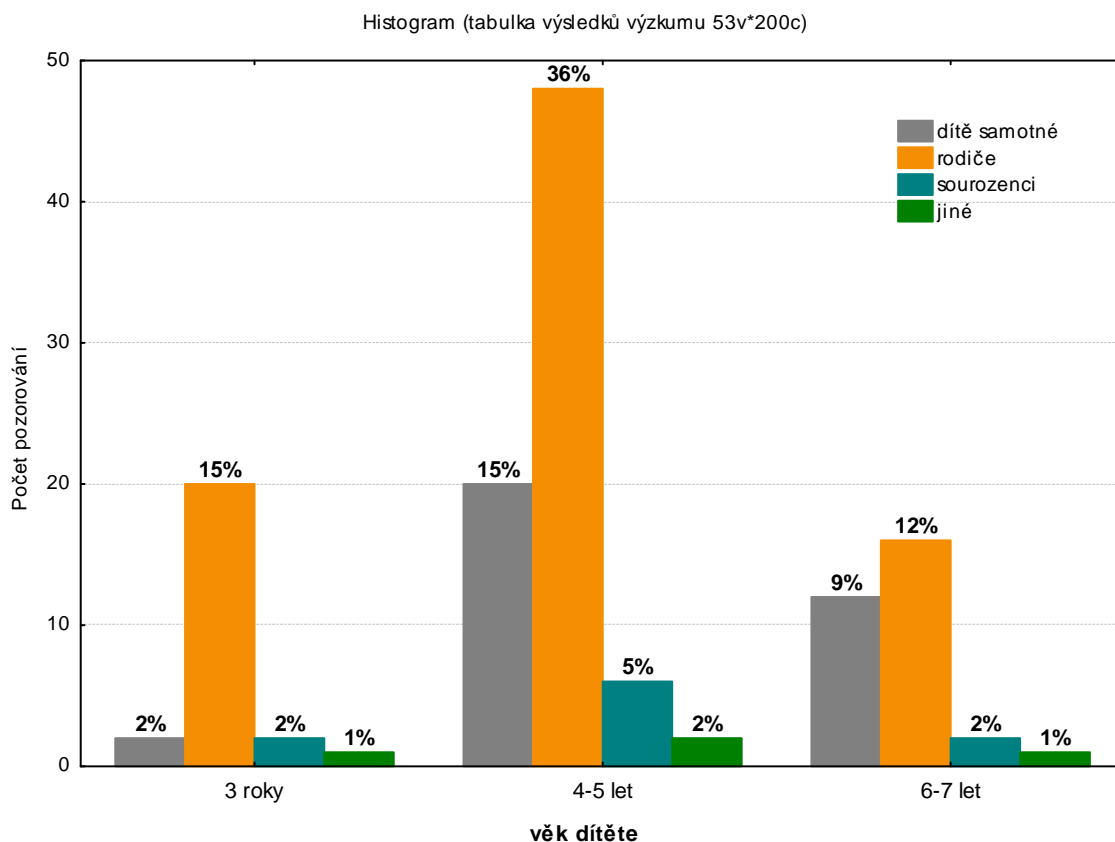
Věk dítěte je nezávisle proměnou, závisle proměnou je, kdo nejčastěji zapíná dítěti televizi. Pro potvrzení či vyvrácení stanovené hypotézy H16 použijeme výpočet prostřednictvím testového kritéria chí-kvadrátu.

Tab. 24. Jaký je vztah mezi věkem dítěte a tím, kdo dítěti nejčastěji zapíná televizi?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu)					
Četnost označených buněk > 10					
Pearsonův chí-kv. : 7,03690, sv=6, p=,317458					
Věk dítěte	3.3. dítě samotné	3.3. rodiče	3.3. sourozenci	3.3. jiné	Řádk. součty
3 roky	6,43939	15,90909	1,89394	0,757576	25,0000
4-5 let	19,57576	48,36364	5,75758	2,303030	76,0000
6-7 let	7,98485	19,72727	2,34848	0,939394	31,0000
Vš.skup.	34,00000	84,00000	10,00000	4,000000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 7,03690$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 6 stupňů volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(6) = 12,529$. Zjišťujeme, že vypočítaná hodnota $7,03690 < 12,529$, proto přijímáme nulovou hypotézu **H_0 : Mezi věkem dítěte a tím, kdo dítěti nejčastěji zapíná televizi, neexistují statisticky významné rozdíly.**

Graf 24. Jaký je vztah mezi věkem dítěte a tím, kdo dítěti nejčastěji zapíná televizi?

Interpretace dat

Z grafu lze vyčíst, že nejčastěji dítěti zapíná televizi rodič, a to bez ohledu na věk dítěte (63 %). Celých 26 % rodičů pak uvedlo, že nejčastěji si televizi zapíná dítě samotné, a to 2 % u dětí ve věku 3 let, u dětí ve věku 4-5 let je to 15 % a 9 % dětí ve věku 6-7 let. U 9 % dětí jsou to sourozenci, kteří jim nejčastěji zapínají televizi. V kategorii „jiné“, která tvoří 4 %, se objevovalo, že dítěti nejčastěji zapínají televizi prarodiče či dítě samotné, ovšem pouze s dovolením rodiče.

Z analýzy vyplynulo, že mezi věkem dítěte a tím, kdo nejčastěji zapíná dítěti televizi, neexistuje souvislost.

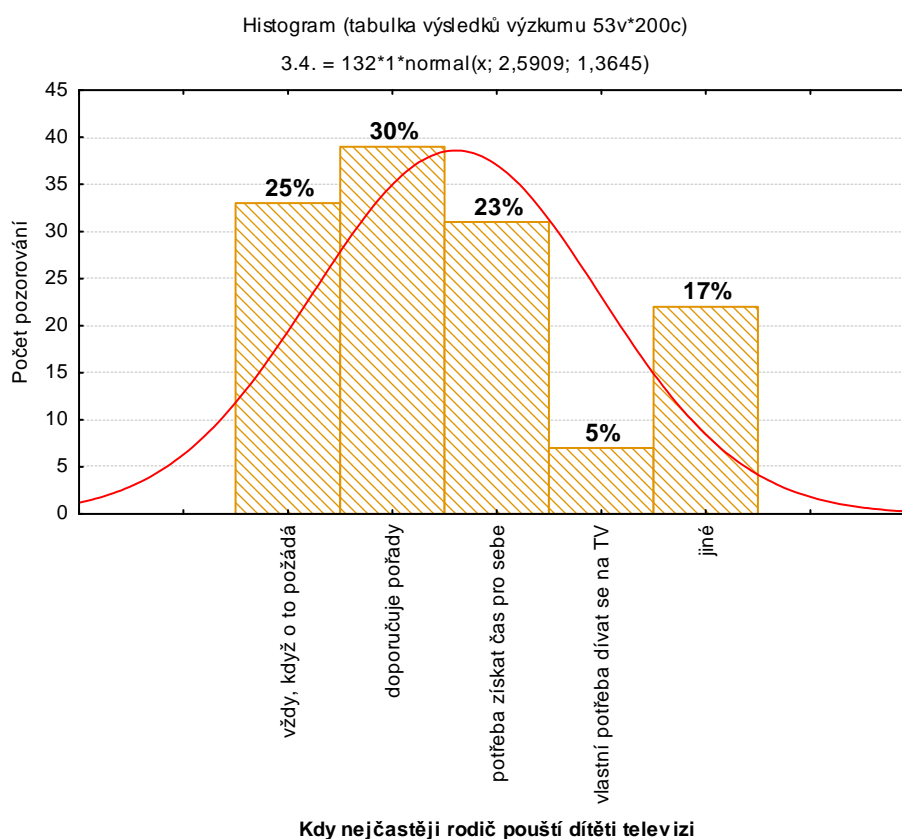
VO17: Kdy rodič nejčastěji dítěti pouští televizi? V případě, že doporučuje dítěti, aby se dívalo na pořad, který by pro něj mohl být přínosem, o jaké pořady se jedná.

Jedná se o dílčí výzkumnou otázku popisnou. Její vyhodnocení bude založena na tabulce četností (zahrnující kumulativní a relativní četnost) a grafickém znázornění.

Tab. 25. Kdy nejčastěji rodič dítěti pouští televizi?

Kategorie	Tabulka četností:3.4. (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
vždy	33	33	16,50000	16,5000
doporučuje pořady	39	72	19,50000	36,0000
čas pro sebe	31	103	15,50000	51,5000
vlastní potřeba sledovat	7	110	3,50000	55,0000
jiné	22	132	11,00000	66,0000
ChD	68	200	34,00000	100,0000

Graf 25. Kdy nejčastěji rodič dítěti pouští televizi?

Interpretace dat

Z grafu je zřejmé, že 30 % všech rodičů doporučuje dítěti pořady, které by pro něj mohly být přínosem. Avšak celých 25 % rodičů dítěti pouští televizi vždy, když o to dítě požádá. Lze také vidět, že mnoho rodičů (23 %) pouští dítěti televizi, aby získali čas pro sebe a své činnosti. Pouze 5 % rodičů zapíná televizi z důvodu vlastní potřeby dívat se na televizi.

Avšak celých 17 % rodičů uvedlo variantu jinou. Zde se objevovaly odpovědi jako: když o to dítě požádá, ne však vždy; když jde určitý pořad (jeho oblíbený); když rodič uzná za vhodné; pokud si dítě sledování televize zaslouží apod.

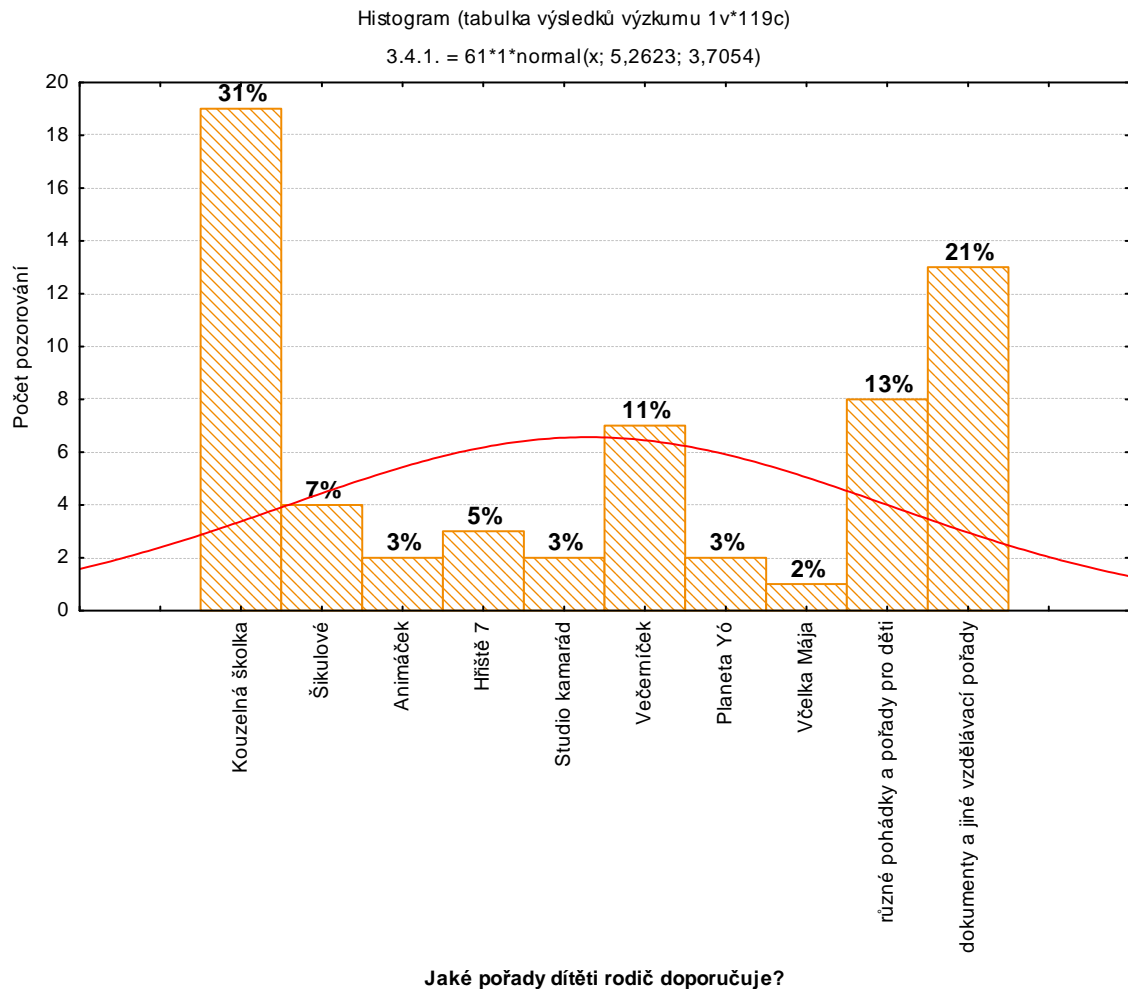
VO17₁: Jaké pořady dítěti rodič doporučuje?

Jako v předešlém případě se jedná o popisnou výzkumnou otázku, k jejímu zpracování proto využijeme opět tabulku četností, vyjadřující relativní a kumulativní četnost, doplněnou grafickým znázorněním.

Tab. 26. Jaké pořady dítěti rodič doporučuje?

Kategorie	Tabulka četností:3.4.1. (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
Kouzelná školka	19	19	15,96639	15,9664
Šikulové	4	23	3,36134	19,3277
Animáček	2	25	1,68067	21,0084
Hřiště 7	3	28	2,52101	23,5294
Studio kamarád	2	30	1,68067	25,2101
Večerníček	7	37	5,88235	31,0924
Planeta Yó	2	39	1,68067	32,7731
Včelka Mája	1	40	0,84034	33,6134
různé pohádky a pořady pro děti	8	48	6,72269	40,3361
dokumenty a vzdělávací pořady	13	61	10,92437	51,2605
ChD	58	119	48,73950	100,0000

Graf 26. Jaké pořady dítěti rodič doporučuje?

Interpretace dat

Na základě výsledků můžeme vidět, že nejvíce doporučovaným pořadem je Kouzelná školka (31 %). Dále rodiče velmi často doporučují dítěti sledování dokumentů různého charakteru (o přírodě, zvířatech, vesmíru aj.) a ostatní vzdělávací pořady, zahrnující taktéž pořady soutěžní. (21 %). V zastoupení 13 % pak rodič doporučuje dítěti různé pohádky a pořady určené dětem, blíže však nespecifikováno. Můžeme vidět, že velké zastoupení má také Večerníček (11 %) nebo Šikulové (7 %). V menším zastoupení je to pak například Hřiště 7 (5 %), Animáček, Studio kamarád a Planeta Yó (každý 3 %) a 1 % Včelka Mája.

VO18: Jaká je souvislost mezi přehledem rodiče o tom, na co a kdy se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji?

Na základě hypotézy H18 si stanovíme hypotézu nulovou (H_0) a alternativní (H_A).

H_0 : Mezi přehledem rodiče o tom, na co a kdy se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji, neexistují statisticky významné rozdíly.

H_A : Mezi přehledem rodiče o tom, na co a kdy se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji, existují statisticky významné rozdíly.

Nezávisle proměnou je televize v pokoji dítěte, závisle proměnou přehled rodiče na co a kdy se dítě dívá. Pro výpočet použijeme testové kritérium chí-kvadrát.

Na základě vyhodnocení testového kritéria přijmeme či odmítneme stanovenou hypotézu H_{18} . Jelikož u jednotlivých kritérií „na co“ a „kdy“ se dítě dívá, volili rodiče z více možných odpovědí, byly vyhodnoceny samostatně. Pro potvrzení hypotézy H_{18} je nutno, aby alespoň v jednom případě došlo k potvrzení statisticky významných rozdílů.

VO18₁: Jaká je souvislost mezi přehledem rodiče o tom, na co se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji?

H_{01} : Mezi přehledem rodiče o tom, na co se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji, neexistují statisticky významné rozdíly.

H_{A1} : Mezi přehledem rodiče o tom, na co se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji, existují statisticky významné rozdíly.

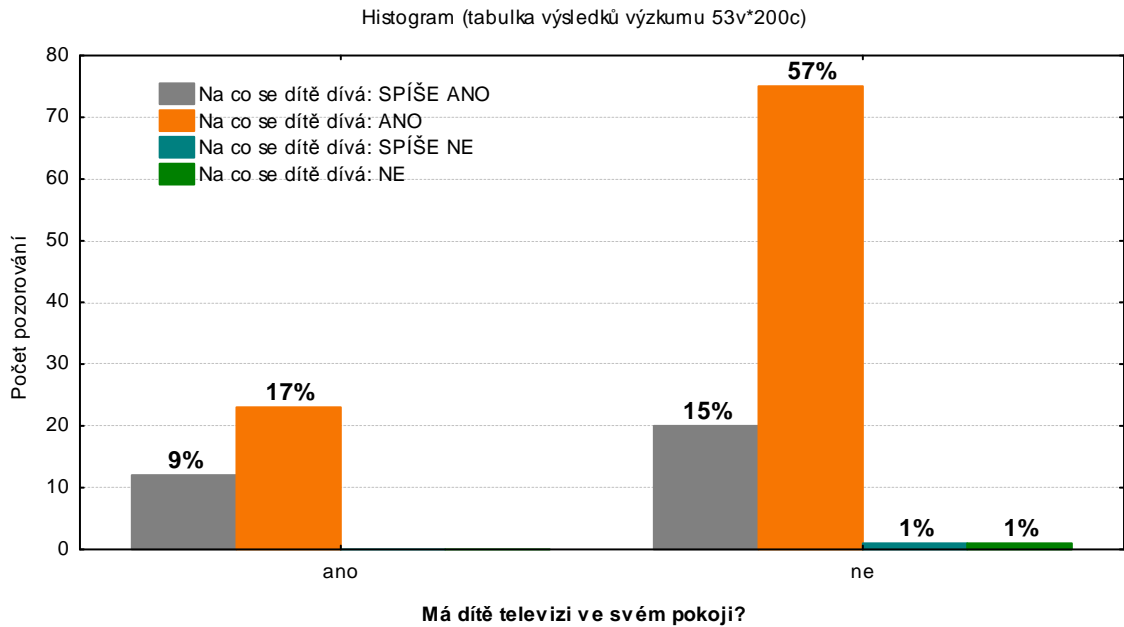
Tab. 27. Jaká je souvislost mezi přehledem rodiče o tom, na co se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu)					
Četnost označených buněk > 10					
Pearsonův chí-kv. : 3,16997, sv=3, p=,366160					
3.2.1. Televize v pokoji	3.7.1. spíše ano	3.7.1. ano	3.7.1. spíše ne	3.7.1. ne	Řádk. součty
Ano	8,48485	25,98485	0,265152	0,265152	35,0000
Ne	23,51515	72,01515	0,734848	0,734848	97,0000
Vš.skup.	32,00000	98,00000	1,000000	1,000000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 3,16997$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 3 stupně volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(3) = 7,815$. Zjišťujeme, že vypočítaná hodnota $3,16997 < 7,815$, proto přijímáme nulovou hypotézu **H_{01} : Mezi přehledem rodiče o tom,**

na co se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji, neexistují statisticky významné rozdíly.

Graf 27. *Jaká je souvislost mezi přehledem rodiče o tom, na co se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji?*

VO18₂: Jaká je souvislost mezi přehledem rodiče o tom, kdy se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji?

H_{02} : Mezi přehledem rodiče o tom, kdy se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji, neexistují statisticky významné rozdíly.

H_{A2} : Mezi přehledem rodiče o tom, na co se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji, existují statisticky významné rozdíly.

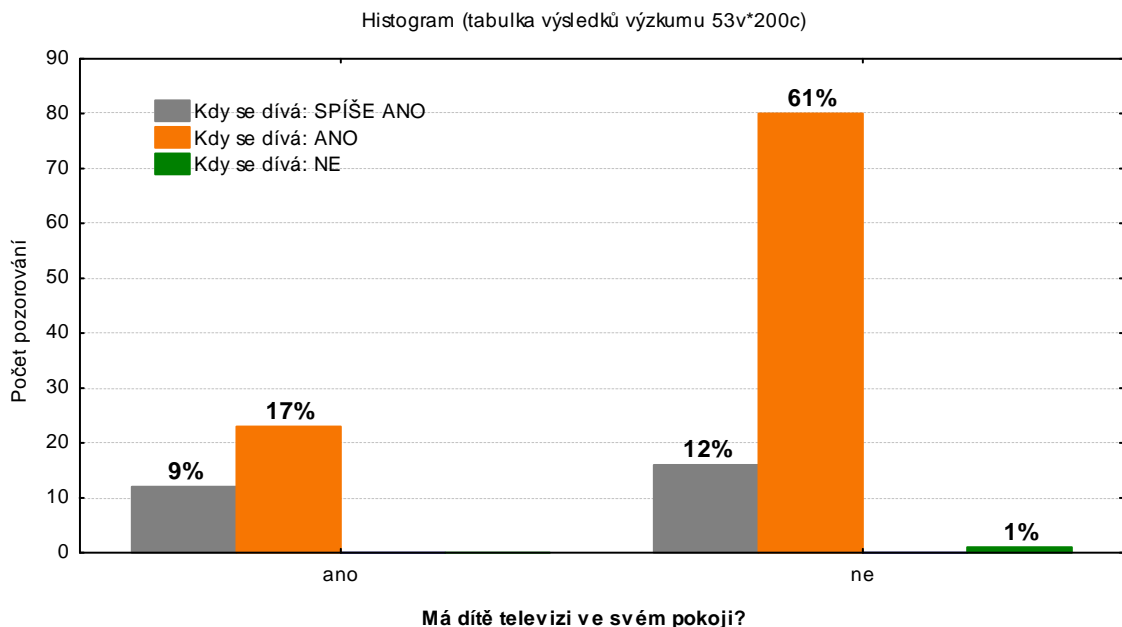
Proměnné jsou stejné jako v případě DVO18_A a stejně jako v předešlém případě využijí k vyhodnocení testové kritérium chí-kvadrát.

Tab. 28. Jaká je souvislost mezi přehledem rodiče o tom, kdy se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu)				
Četnost označených buněk > 10				
Pearsonův chí-kv. : 5,12443, sv=2, p=,077139				
3.2.1. Televize v pokoji	3.7.2. spíše ano	3.7.2. ano	3.7.2. ne	Řádk. součty
Ano	7,42424	27,3106	0,265152	35,0000
Ne	20,57576	75,6894	0,734848	97,0000
Vš.skup.	28,00000	103,0000	1,000000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 5,12443$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 2 stupně volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(2) = 5,991$. Zjišťujeme, že vypočítaná hodnota $5,12443 < 5,991$, proto přijímáme nulovou hypotézu H_0 : Mezi přehledem rodiče o tom, kdy se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji, neexistují statisticky významné rozdíly.

Graf 28. Jaká je souvislost mezi přehledem rodiče o tom, kdy se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji?

Souhrnná interpretace dat

Ani v jednom ze dvou případů nedošlo k potvrzení statisticky významných rozdílů. Proto přijímáme nulovou hypotézu, kterou jsme si stanovili na začátku, H_0 : Mezi přehledem

rodiče o tom, na co a kdy se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji, neexistují statisticky významné rozdíly.

Z předešlých grafů je zřejmé, že bez ohledu na to, zda má dítě televizi ve své pokoji či nikoli, má většina rodičů přehled o tom na co se dítě dívá (74 %) a také kdy se dívá (78 %). Ačkoli rozdíl mezi těmito jevy není značný, je vidět, že více rodiče sledují, kdy se dítě dívá, než na co se dívá. Druhou skupinu tvoří rodiče, kteří mají spíše přehled o tom, na co (24 %) a kdy se dítě dívá (21 %). Pouze 3 % rodičů spíše nemá či nemá přehled o tom, na co a kdy se dítě dívá.

Z analýzy vyplynulo, že neexistuje souvislost mezi přehledem rodiče o tom, na co a kdy se dítě dívá a tím, zda má televizi ve svém pokoji.

VO19: Existuje souvislost mezi společným sledováním televize a hovořením o tom, co dítě v televizi vidělo?

Na základě hypotézy H19 si stanovíme hypotézu nulovou (H_0) a alternativní (H_A).

H_0 : Mezi společným sledováním televize a hovořením o to, co dítě v televizi vidělo, neexistují statisticky významné rozdíly.

H_A : Mezi společným sledováním televize a hovořením o to, co dítě v televizi vidělo, existují statisticky významné rozdíly.

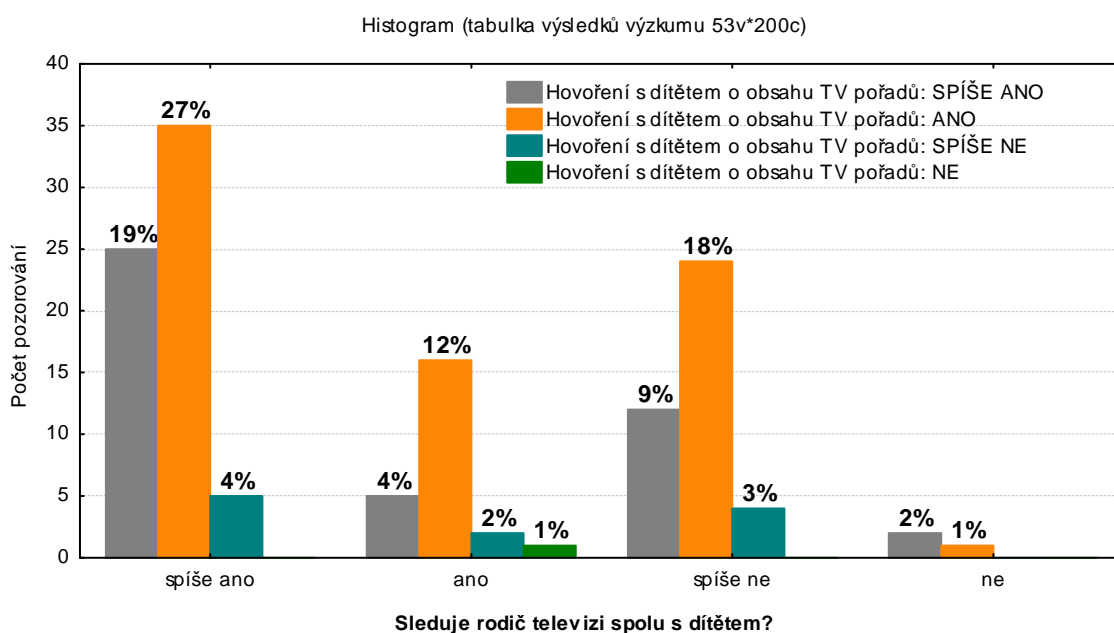
Nezávisle proměnou představuje společné sledování televize, závisle proměnou hovoření s dítětem o televizním obsahu. Pro přijetí či odmítnutí stanovené hypotézy H19 použijeme výpočet prostřednictvím testového kritéria chí-kvadrát.

Tab. 29. Existuje souvislost mezi společným sledováním televize a hovořením o tom, co dítě v televizi vidělo?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu)					
Četnost označených buněk > 10					
Pearsonův chí-kv. : 8,53512, sv=9, p=,481249					
3.8. Společné sledování TV	3.9. spíše ano	3.9. ano	3.9. spíše ne	3.9. ne	Řádk. součty
spíše ano	21,66667	37,42424	5,41667	0,492424	65,0000
ano	8,00000	13,81818	2,00000	0,181818	24,0000
spíše ne	13,33333	23,03030	3,33333	0,303030	40,0000
ne	1,00000	1,72727	0,25000	0,022727	3,0000
Vš.skup.	44,00000	76,00000	11,00000	1,000000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 8,53512$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 9 stupňů volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(9) = 16,919$. Zjišťujeme, že vypočítaná hodnota $8,53512 < 16,919$, proto přijímáme nulovou hypotézu **H₀: Mezi společným sledováním televize a hovořením o to, co dítě v televizi vidělo, neexistují statisticky významné rozdíly.**

Graf 29. Existuje souvislost mezi společným sledováním televize a hovořením o tom, co dítě v televizi vidělo?

Interpretace dat

Na grafu lze vidět, že celých 91 % rodičů spíše hovoří či hovoří s dítětem o televizním obsahu a to bez ohledu na to, zda rodič sleduje televizi s dítětem či nikoli. Jen 9 % rodičů s dítětem spíše nehovoří či nehovoří o tom, co vidělo v televizi. Je však také patrné, že většina rodičů spíše sleduje či sleduje televizi společně s dítětem.

Z analýzy vyplynulo, že neexistuje souvislost mezi společným sledováním televize a hovořením o tom, co dítě v televizi vidělo.

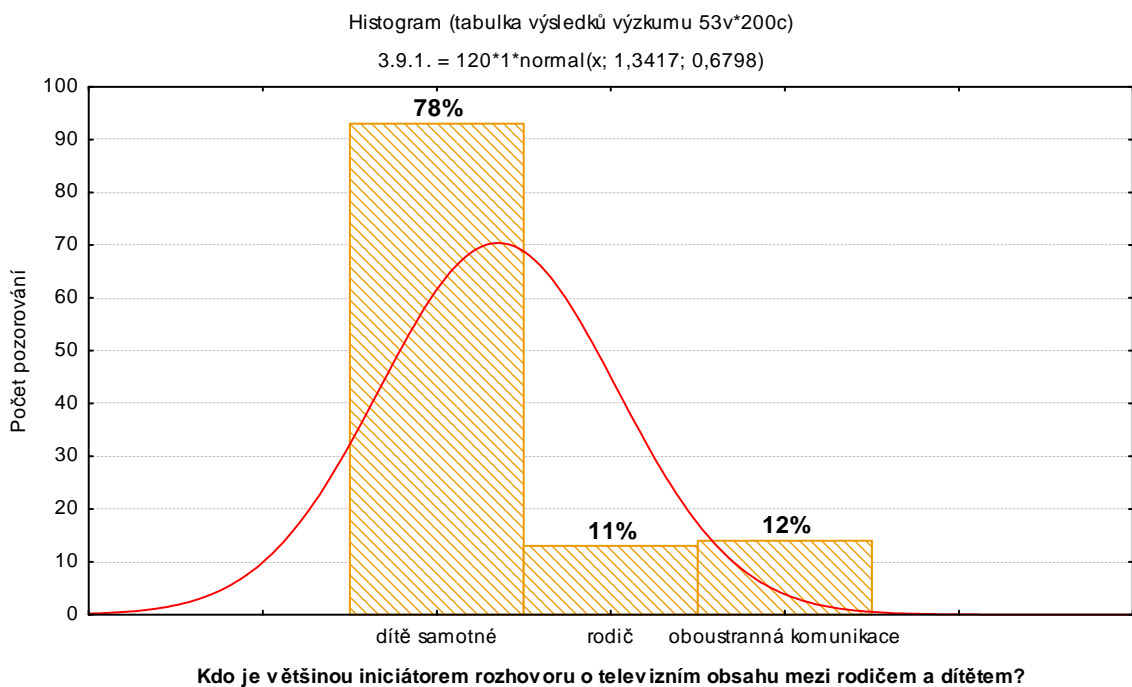
VO20: Kdo je většinou iniciátorem rozhovoru o televizním obsahu mezi rodičem a dítětem?

Jedná se o popisnou výzkumnou otázku, k jejímu zpracování proto využijeme tabulku četností, vyjadřující relativní a kumulativní četnost, doplněnou grafickým znázorněním.

Tab. 30. Kdo je většinou iniciátorem rozhovoru o televizním obsahu mezi rodičem a dítětem?

Kategorie	Tabulka četností:3.9.1. (tabulka výsledků výzkumu)			
	Četnost	Kumulativní četnost	Rel.četnost	Kumulativní rel.četnost
dítě samotné	93	93	46,50000	46,5000
rodič	13	106	6,50000	53,0000
oboustranná komunikace	14	120	7,00000	60,0000
ChD	80	200	40,00000	100,0000

Graf 30. Kdo je většinou iniciátorem rozhovoru o televizním obsahu mezi rodičem a dítětem?

Interpretace dat

Z grafu je zřejmé, že ve většině případů je to právě dítě, které je iniciátorem rozhovoru mezi rodičem a dítětem o televizním obsahu. Z 11 % je to iniciativa rodiče a z 12 % se jedná o oboustrannou komunikaci, kdy jednou je iniciátorem dítě, jindy rodič.

VO21: Jaká je souvislost mezi názorem rodiče na vliv televize a tím, zda vysvětluje dítěti, čemu nerozumělo, komentuje a uvádí věci na pravou míru?

Na základě hypotézy H21 si stanovíme hypotézu nulovou (H_0) a alternativní (H_A).

H_0 : Mezi názorem rodiče na vliv televize a tím, zda vysvětluje dítěti, čemu nerozumělo, komentuje a uvádí věci na pravou míru, neexistují statisticky významné rozdíly.

H_A : Mezi názorem rodiče na vliv televize a tím, zda vysvětluje dítěti, čemu nerozumělo, komentuje a uvádí věci na pravou míru, existují statisticky významné rozdíly.

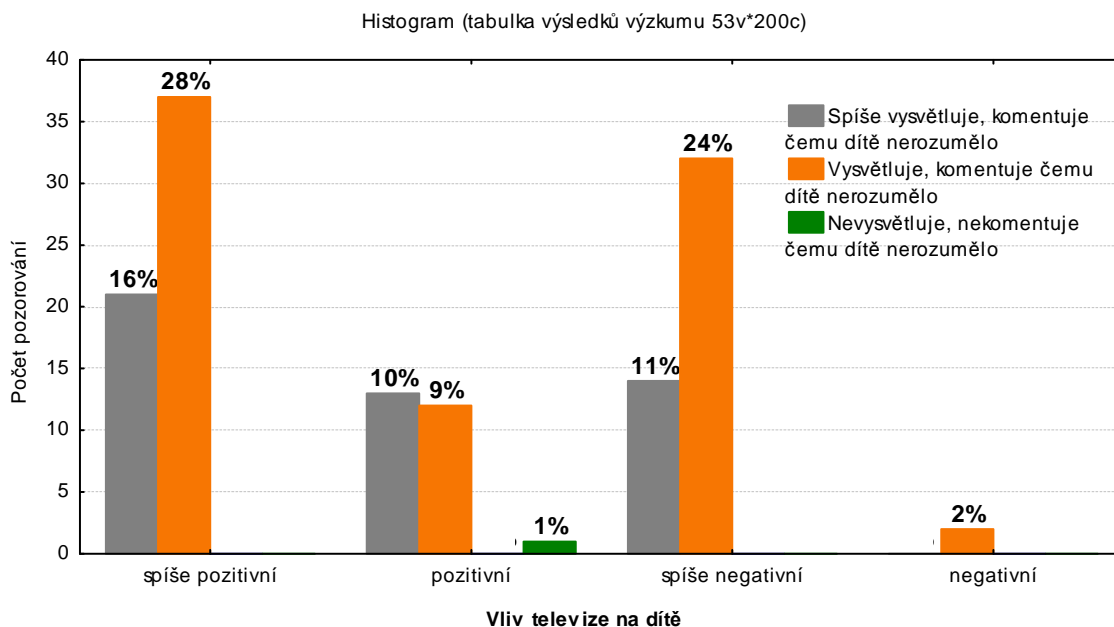
Nezávisle proměnou je názor rodiče na vliv televize na dítě, závisle proměnou pak vysvětlování, čemu nerozumělo, komentování a uvádění na pravou míru. Pro potvrzení či vyvrácení stanovené hypotézy H21 použijeme výpočet prostřednictvím testového kritéria chí-kvadrátu.

Tab. 31. Jaká je souvislost mezi názorem rodiče na vliv televize a tím, zda vysvětluje dítěti, čemu nerozumělo, komentuje a uvádí věci na pravou míru?

Souhrnná tab.: Očekávané četnosti (tabulka výsledků výzkumu Četnost označených buněk > 10 Pearsonův chí-kv. : 8,50852, sv=6, p=,203175				
2.1. Vliv TV na dítě	3.10. spíše ano	3.10. ano	3.10. ne	Řádk. součty
spíše pozitivní	21,09091	36,46970	0,439394	58,0000
pozitivní	9,45455	16,34848	0,196970	26,0000
spíše negativní	16,72727	28,92424	0,348485	46,0000
negativní	0,72727	1,25758	0,015152	2,0000
Vš.skup.	48,00000	83,00000	1,000000	132,0000

Vypočítaná hodnota testového kritéria je $\chi^2 = 8,50852$. Tato hodnota byla srovnána s tzv. kritickou hodnotou, podle statistických tabulek. Nalezená hodnota pro 6 stupňů volnosti a hladinu významnosti 0,05 je $\chi^2_{0,05}(6) = 12,592$. Zjišťujeme, že vypočítaná hodnota $8,50852 < 12,592$, proto přijímáme nulovou hypotézu **H_0 : Mezi názorem rodiče na vliv televize a tím, zda vysvětluje dítěti, čemu nerozumělo, komentuje a uvádí věci na pravou míru, neexistují statisticky významné rozdíly.**

Graf 31. Jaká je souvislost mezi názorem rodiče na vliv televize a tím, zda vysvětluje dítěti, čemu nerozumělo, komentuje a uvádí věci na pravou míru?

Interpretace dat

Z grafu je zřejmé, že pouhé 1 % rodičů nevysvětluje, nekomentuje, čemu dítě nerozumělo a neuvádí věci na pravou míru. Jedná se pouze o jednoho rodiče, který je toho názoru, že televize má na dítě pozitivní vliv. Naprostá většina rodičů (99 %), bez ohledu na jeho názor na vliv televize na dítě spíše uvádí na pravou míru či vysvětluje, komentuje, čemu dítě nerozumělo a uvádí věci na pravou míru.

Lze také vidět, že většina rodičů (63 %) zastává názor, že televize má spíše pozitivní nebo pozitivní vliv na dítě.

Z analýzy vyplynulo, že mezi názorem rodiče na vliv televize na dítě a tím, zda rodič vysvětluje dítěti, čemu nerozumělo, komentuje a uvádí věci na pravou míru, není souvislost.

6.2 Shrnutí výsledků výzkumu

Cílem výzkumu bylo zmapovat divácké zvyklosti u dětí předškolního věku, zjistit postoj rodičů k němu a především zmapovat rodinnou mediální výchovu v rodinách s dítětem předškolního věku.

Výzkum proběhl na základě kvantitativní metody dotazníkového šetření. Respondenty tvořili rodiče dětí předškolního věku navštěvující mateřské školy ve Veselí nad Moravou. Z celkového počtu 198 oslovených rodičů se do výzkumu zapojilo 132 rodičů. Návratnost dotazníků tak činila 67 %.

Výsledky byly vyjádřeny pomocí tabulek a grafů. K ověření hypotéz jsme použili test dobré shody chí-kvadrátu. Na základě jeho výpočtu jsme rozhodli o potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz.

H1: Předpokládáme, že existují rozdíly mezi věkem dítěte a časem stráveným před televizí. Na základě výpočtů nedošlo k potvrzení statisticky významných rozdílů. Dospěli jsme k závěru, že věk dítěte nemá vliv na čas, který dítě stráví před televizí. Proto musíme vyvrátit stanovenou hypotézu H1.

H2: Předpokládáme, že mezi časem stráveným před televizí a tím, zda má dítě televizi ve vlastním pokoji, jsou významné rozdíly. I v tomto případě nedošlo na základě testu dobré shody chí-kvadrát k potvrzení statisticky významných rozdílů. Vyvracíme stanovenou hypotézu H2.

H3: Předpokládáme, že mezi míněním rodiče, zda dítě sleduje televizi přiměřeně svému věku či více než by mělo a časem stráveným před televizí existují významné rozdíly. Podle výpočtu chí-kvadrátu došlo k potvrzení statisticky významných rozdílů. Byla přijata hypotéza alternativní a došlo tak k potvrzení stanovené hypotézy H3.

H5: Předpokládáme, že mezi rodinným stavem a tím, zda rodič nechává dítě sledovat televizi o víkendu více, než v pracovní dny existují významné rozdíly. Tato hypotéza byla na základě výpočtu zamítnuta. Nebyly prokázány statisticky významné rozdíly mezi rodinným stavem a tím, zda rodič nechává dítě sledovat televizi o víkendu více než v pracovní dny. Proto vyvracíme stanovenou hypotézu H5.

H6: Předpokládáme, že mezi věkem dítěte a druhem sledovaných pořadů existují významné rozdíly. Analýza byla rozdělena do 4 oblastí podle druhu pořadu (pohádky a pořady pro děti, večerní filmy, seriály a vzdělávací pořady). Ani v jednom případě nedošlo k potvrzení statisticky významných rozdílů. Proto nelze potvrdit stanovenou hypotézu H6.

H9: Předpokládáme, že rodiče, kteří sledují televizi spolu s dítětem, vidí spíše její pozitivní vliv na dítě. Na základě výpočtu chí-kvadrátu nedošlo k potvrzení statisticky vý-

znamných rozdílů, proto stanovenou hypotézu H9 odmítáme. Z výsledků vyplynulo, že na názor rodiče o vlivu televize na dítě nemá vliv to, s kým dítě sleduje televizi.

H12: Předpokládáme, že mezi vzděláním rodiče a jeho názorem na násilí v médiích existují významné rozdíly. Ani v tomto případě nedošlo k potvrzení statisticky významných rozdílů. Na základě výpočtu chí-kvadrátu jsme zamítli hypotézu alternativní a přijali hypotézu nulovou, tedy že mezi vzděláním rodiče a jeho názorem na násilí v médiích neexistují statisticky významné rozdíly. Proto také nelze potvrdit stanovenou hypotézu H12.

H14: Předpokládáme, že mezi názorem rodiče, zda by děti předškolního věku měly mít přístup k televizi omezený a tím, zda dítěti přístup skutečně omezují, existují významné rozdíly. Na základě výsledků došlo k potvrzení statisticky významných rozdílů. Tuto hypotézu H14 můžeme tedy potvrdit.

H16: Předpokládáme, že mezi věkem dítě a tím, kdo nejčastěji dítěti zapíná televizi, jsou významné rozdíly. V následujícím případě nedošlo k potvrzení statisticky významných rozdílů. Na základě výpočtu chí-kvadrátu jsme zamítli alternativní hypotézu a přijali hypotézu nulovou, tedy že mezi sledovanými jevy nejsou statisticky významné rozdíly. Proto vyvrácíme stanovenou hypotézu H16.

H18: Předpokládáme, že mezi přehledem rodiče o tom, na co a kdy se dítě dívá a mezi tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji, existují významné rozdíly. Na základě výpočtů chí-kvadrátu nedošlo k potvrzení statisticky významných rozdílů ani v jednom případě. Nebyly zjištěny rozdíly mezi přehledem rodiče, na co ani kdy se dívá a tím, zda má televizi ve svém pokoji. Došlo k vyvrácení stanovené hypotézy H18.

H19: Předpokládáme, že rodiče, kteří sledují televizi spolu s dítětem, spíše hovoří s dítětem, o tom co vidělo v televizi. Podle výpočtu chí-kvadrátu nebyly zjištěny statisticky významné rozdíly mezi danými jevy. Zamítli jsme alternativní hypotézu a přijali hypotézu nulovou. Nedošlo tak k potvrzení stanovené hypotézy H19.

H21: Předpokládáme, že rodič, který vnímá televizi a její vliv spíše negativně, častěji vysvětluje dítěti, čemu nerozumělo, komentuje a uvádí na pravou míru. Ani zde nedošlo ke zjištění statisticky významných rozdílů. Zamítli jsme hypotézu alternativní a přijali hypotézu nulovou. Také v tomto případě došlo k vyvrácení stanovené hypotézy H21.

Na základě šetření jsme dospěli ke stanoveným cílům. Následuje jejich shrnutí:

1. Zmapovat divácké zvyklosti dítěte

Většina dětí ze vzorku sleduje televizi pravidelně každý den, a to 1- 2 hodiny denně. V souvislosti s tím také většina rodičů uvedla, že jejich dítě sleduje televizi přiměřeně svému věku. Nejčastějším druhem sledovaných pořadů u dětí předškolního věku jsou pohádky a pořady pro děti, v poměrně malém zastoupení jsou to vzdělávací pořady a téměř vůbec večerní filmy a seriály. Konkrétně jsou nejčastěji sledovanými pořady Kouzelná školka, Večerníček, Animáček, Studio kamarád, Šmoulové a další. Lze usuzovat, že sledovanost konkrétních pořadů je ovlivněna současným vysíláním těchto pořadů v televizi. Krom toho naprostá většina rodičů využívá i jiných prostředků pro pouštění pořadů dítěti mimo televizi. Nejčastější je pouštění pořadů prostřednictvím DVD, přestože pouze nepravidelně. V případě videa a využití internetu, většina rodičů těchto možností nevyužívá. Téměř polovina rodičů uvedla, že jejich dítě sleduje televizi o víkendu více než v pracovní dny. Dle rodičů je to mimo jiné způsobeno tím, že dítě tráví doma více času a televizní program nabízí více pořadů pro děti.

2. Zjistit rodičovský diskurs o televizi

Více jak polovina rodičů je toho názoru, že televize má na dítě spíše pozitivní nebo pozitivní vliv. Rodiče vidí v televizi zdroj informací pro dítě, sledování pořadů je pro dítě zábava, také se podílí na rozvoji dítěte aj. Někteří rodiče jsou však opačného názoru a zdůrazňují především její spíše negativní či negativní vliv na dítě. Zde se objevovaly zejména negativa jako prezentace násilí a agrese, a to i v pořadech určených primárně dětem. Dále se objevovaly negativa jako pasivní trávení volného času, vulgární výrazy, vytvoření závislosti na sledování televize, napodobování negativního chování, reklamy aj. Co se týká názoru rodičů na násilí v televizi, více jako polovina z nich uvádí, že násilí v televizi je příliš mnoho, ale oni jsou schopni zabránit, aby jej dítě sledovalo. Ostatní rodiče se přiklání k názoru, že násilí v televizi je mnoho a mělo by být více regulováno, vnějším zásahem. Podle naprosté většiny rodičů by děti předškolního věku měly mít přístup k televizi spíše omezený či omezený.

3. Zmapovat rodinnou mediální výchovu v rodinách s dětmi předškolního věku

Přestože většina dětí ze vzorku má vlastní pokoj (třebaže i se sourozencem), téměř 70 % z nich nemá televizi ve svém pokoji. Rodiče mají přehled, na co a kdy se dítě dívá. Většina

rodičů vysvětluje, čemu dítě nerozumělo, komentuje a uvádí věci na pravou míru. Většina hovoří s dítětem o tom, co vidělo v televizi, avšak nejčastěji je to dítě samotné, kdo iniciuje tento rozhovor. Nejčastěji je to rodič, kdo dítěti zapíná televizi. Poměrně stejné zastoupení měly důvody, kdy dítěti zapíná televizi. Jednak rodič pobízí dítě, aby se dívalo na pořady, které by pro něj mohly být přínosem (30 %). Nejčastěji se zde objevovala Kouzelná školka, dále různé pohádky a pořady pro děti, dokumenty a další vzdělávací pořady, blíže však nespecifikované. Dále rodič zapíná dítěti televizi vždy, když o to požádá (25 %) nebo v případě, že rodič potřebuje získat čas pro sebe a své činnosti (23 %). Téměř 2/3 rodičů omezuje svému dítěti přístup k televizi. Nejčastěji pak náhradou za jinou aktivitu (hru, procházku aj.), zákazem sledování nebo časovým omezením. Celých 74 % rodičů také uvedlo, že spíše nepoužívá či nepoužívá televizi jako nástroj výchovných opatření. V opačném případě rodiče uváděli nejčastěji, že zakazují dítěti televizi v situacích, kdy neplní své povinnosti, nechová se tak jak má a nedodržuje stanovená pravidla. Někteří rodiče používají televizi také jako odměnu podle zásluh.

ZÁVĚR

V diplomové práci jsem se zaměřila na oblast výchovného působení rodičů při utváření televizního diváctví u dětí předškolního věku. Již v úvodu jsem zmiňovala důvody, proč je třeba tomuto tématu se věnovat. Ačkoli oblast televize a dítě je již dlouho diskutovaným tématem, považuji ho za stále aktuální a zejména je stále potřebnější se jím zabývat. Především pak zaměření na rodinnou mediální výchovu, která je ve vztahu k utváření televizního diváctví u dětí nejdůležitější.

Část teoretická, opírající se o poznatky ze zmiňované oblasti, je doplněna částí praktickou. Ta je založena na vlastním výzkumném šetření. Cílem výzkumu bylo jednak zmapovat divácké zvyklosti u dětí předškolního věku a zjistit postoj rodičů k němu a jednak zmapovat rodinnou mediální výchovu. Stanovených cílů bylo dosaženo pomocí dotazníkového šetření.

Z výzkumu vyplynulo, že rodiče jsou si vědomi vlivu televize na dítě a snaží se její sledování regulovat. Dokazují to poznatky zejména z oblasti rodinné mediální výchovy. Rodiče mají stanovená určitá pravidla pro sledování televize a omezují tak její vliv na dítě. Většina rodičů má přehled o tom, co dítě sleduje, reguluje také čas, který dítě tráví u televize a je jeho snahou dítěti nabídnout jiné možnosti využití volného času. Motivuje dítě ke hře, procházce či jiným aktivitám, které jsou pro dítě prospěšnější, než pouhé pasivní sledování televize. Je také patrné, že rodiče nenechávají dítě sledovat jakékoli pořady, spousta rodičů reguluje televizní diváctví výběrem pořadů určených primárně dětem.

Přínos práce spatřuji především ve zmapování rodinné mediální výchovy. Tyto poznatky by se tak mohly stát podnětem pro další rozsáhlejší bádání. Výzkum by mohl být dále zaměřen na zmapování rodinné mediální výchovy v souvislosti s jinými médii (jako počítač, knihy aj.), která zastávají v životě dítěte neméně důležitou roli.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] ALLEN, K. E., MAROTZ, L. R. *Přehled vývoje dítěte: od prenatálního období do 8 let*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-614-4.
- [2] ATO-MEDIARESEARCH *Děti a média* [on-line]. Praha: Mediaresearch, a.s., 2008 [cit. 2011-03-12]. Dostupné z WWW: <www.aic.cz/presentation/deti-media-mediaresearch.ppt>
- [3] ATO-MEDIARESEARCH *Rodiče více hlídají čas svých dětí trávený u televize a internetu* [on-line]. Praha: Mediaresearch, a.s., 2010 [cit. 2011-03-12]. Dostupné z WWW: <www.mediaresearch.cz/aktualita/tz-rodice-vice-hlidaji-cas-svych-deti-traveny-u-televize-a-internetu.pdf>
- [4] BIDDULPH, S. *Proč jsou šťastné děti šťastné*. Praha: Portál, 2006. ISBN 978-80-7367-496-0.
- [5] BLAŽEK, B. *Tváří v tvář obrazovce*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. ISBN 80-85-850-11-7.
- [6] ČÁP, J. *Rozvoj osobnosti a způsob výchovy*. Praha: ISV, 1996. ISBN 80-85866-15-3.
- [7] Česká televize *Kouzelná školka* [on-line]. 2011 [cit. 2011-03-12]. Dostupné z WWW: <www.ceskatelevize.cz/porady/1096_128096-kouzelnna-skolka/>
- [8] GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85-931-79-6.
- [9] HELUS, Z. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele a rodiče*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7368-5.
- [10] HILL, G. *Moderní psychologie: hlavní oblasti současného studia lidské psychiky*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-641-1.
- [11] HOGAN, M. J. Parents and Others Adults: Models and Monitor sof Healthy Media Habits. In SINGER, D. G., SINGER, J. L. (eds.) *Handbook of children and the media*. Thousand Oaks, California: Sage Publication, 2001. ISBN 0-7619-1955-4.
- [12] HOMOLOVÁ, K. Kouzlo televizní školky [on-line]. *Paidagogos*. 2001, č. 7. [cit. 2011-03-12]. Dostupné z WWW: <old.paidagogos.net/7/1.html>

- [13] CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [14] JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.
- [15] KOLÁŘ, P. *Socializační role masmédií u dětí a mládeže: Negativní prvky ve vysílání (drogy, násilí), děti a reklama* [on-line]. Parlamentní institut: 1997 [cit. 2011-02-15]. Dostupné z WWW: <www.psp.cz/kps/PRACE/PI-5-101.DOC>
- [16] KOUKOLÍK, F., DRTILOVÁ, J. *Zlo na každý den: Život s deprivanty I*. Praha: Galén, 2001. ISBN 80-7262-088-6.
- [17] KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. et al. *Člověk – prostředí – výchova*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-004-2.
- [18] KUBEY, R., DONOVAN, B. W. Media and the Family. In SINGER, D. G., SINGER, J. L. (eds.) *Handbook of children and the media*. Thousand Oaks, California: Sage Publication, 2001. ISBN 0-7619-1955-4.
- [19] LANGMEIER, J., KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 2. aktualizované vydání. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1284-9.
- [20] MANDER, J. *Čtyři důvody pro zrušení televize*. Brno: DOPLNĚK, 2000. ISBN 80-7239-063-5.
- [21] MATĚJČEK, Z. *Co, kdy a jak ve výchově dětí*. Praha: Portál, 1996. ISBN 80-7178-085-5.
- [22] MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Druhé vydání. ISBN 80-86429-05-9.
- [23] REIFOVÁ, I. a kol. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-926-7.
- [24] ŘÍČAN, P., PITHARTOVÁ, D. *Krotíme obrazovku: Jak vést děti k rozumnému užívání médií*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-084-7.
- [25] SLOBODA, Z. *Mediální výchova v současné české rodině* [on-line]. Grantový projekt GAUK, 2007-2008 [cit. 2011-02-22]. Dostupné z WWW: <www.sloboda.cz/zdenek/praktika/grantovy-projekt_medialni-vychova.pdf>
- [26] SUCHÝ, A. *Mediální zlo – mýty a realita: souvislost mezi sledováním televize a agresivitou u dětí*. Praha: TRITON, 2007. ISBN 978-80-7254-926-9.

- [27] ŠEĎOVÁ, K. Televize v rodinách předškoláků [on-line]. In *Sociální a kulturní souvislosti výchovy a vzdělávání, 11 konference ČAPV*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-046-8, pp. 51-70 [cit. 2011-03-12]. Dostupné z WWW: <www.ped.muni.cz/capv11/4sekce/4_CAPV_Sedova.pdf>
- [28] ŠEĎOVÁ, K. *Děti a rodiče před televizí: rodinná socializace dětského televizního diváctví*. Brno: Paido, 2007. ISBN 978-80-7315-149-2.
- [29] ŠPAŇHELOVÁ, I. *Dítě v předškolním období*. Praha: Mladá fronta, 2004. ISBN 80-204-1187-9.
- [30] ŠULOVÁ, L. *Raný psychický vývoj dítěte*. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0877-4.
- [31] ŠTÍPEK, R. *40 let historie: O projektu* [on-line]. 2005 [cit. 2011-03-12]. Dostupné z WWW: <www.vecernicek.com/projekt.php>
- [32] Televize děti baví, vzdělává už méně. *Psychologie dnes*. 2004, č. 2, s. 4-5. ISSN 1211-5886.
- [33] VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: Dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.
- [34] WARD, B. *Péče o dítě 3-6 let*. Martin: Osveta, 1996. ISBN 80-88824-46-X.
- [35] WARREN, R. *Parental Mediation of Preschool Children's Television Viewing*. *Journal of Broadcasting & Electronic*, 2003. pp 394-417.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

χ^2 Testové kritérium chí-kvadrát.

H Hypotéza.

H_0 Nulová hypotéza.

H_A Alternativní hypotéza.

O Očekávaná četnost.

P Pozorovaná četnost.

VO Výzkumná otázka.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Vývoj kresby lidské postavy v předškolním věku (Vágnerová, 2005, s. 184.).....	18
Obr. 2. Mediální vybavenost dětských pokojů (ATO-MEDIARESEARCH, LSS Děti 2008, N=693, děti, které mají vlastní pokoj).....	22
Obr. 3. Procento dětí kontrolovaných rodiči v oblasti mediální konzumace (ATO- MEDIARESEARCH, LSS Děti 2010, N=800 (2008), N=731 (2010)).....	32

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1. Existuje vztah mezi věkem dítěte a časem stráveným před televizí?	42
Graf 2. Existuje vztah mezi časem stráveným před televizí a tím zda má dítě televizi ve svém pokoji?	43
Graf 3. Jaké je mínění rodiče zda dítě sleduje televizi přiměřeně svému věku či více než by mělo ve vztahu k času, který dítě stráví před televizí?	45
Graf 4. Necháávají rodiče sledovat dítě televizi přes víkend více než v pracovní dny?	46
Graf 5. Čím je podle rodičů způsobeno, že dítě sleduje televizi o víkendu častěji než v pracovní dny?	47
Graf 6. Jaký je vztah mezi rodinným stavem rodiče a tím, zda nechává dítě sledovat televizi o víkendu více než v pracovní dny?	49
Graf 7. Má věk dítěte vztah k sledovanosti pohádek nebo pořadů pro děti?	51
Graf 8. Má věk dítěte vztah k sledovanosti večerních filmů?	52
Graf 9. Má věk dítěte vztah k sledovanosti seriálů?	53
Graf 10. Má věk dítěte vztah k sledovanosti vzdělávacích pořadů?	54
Graf 11. Nejsledovanější pořady dětmi předškolního věku.	56
Graf 12. Využívá rodič i jiných prostředků pro pouštění pořadů dítěti?	57
Graf 13. Jak často rodič pouští dítěti pořady prostřednictvím DVD?	58
Graf 14. Jak často rodič pouští dítěti pořady prostřednictvím videa?	59
Graf 15. Jak často rodič pouští dítěti pořady prostřednictvím internetu?	60
Graf 16. Jaká je souvislost rodičovského diskursu o vlivu televize na dítě a tím, s kým dítě nejčastěji sleduje televizi?	61
Graf 17. Jaká jsou pozitiva sledování televize dětmi?	62
Graf 18. Jaká jsou negativa sledování televize dětmi?	64
Graf 19. Existuje souvislost mezi vzděláním rodiče a jeho názorem na násilí v televizi?	66
Graf 20. Používají rodiče televizi jako nástroj některých výchovných opatření? V případě, že ano, v jakých situacích?	67
Graf 21. V jakých situacích používá rodič televizi jako nástroj výchovných opatření?	68
Graf 22. Jaké jsou rozdíly mezi názorem rodiče, zda by děti předškolního věku měly mít přístup k televizi omezený a tím, zda dítěti sledování televize skutečně omezují?	70

Graf 23. Jakým způsobem rodiče omezují dítěti přístup k televizi?.....	71
Graf 24. Jaký je vztah mezi věkem dítěte a tím, kdo dítěti nejčastěji zapíná televizi?.....	73
Graf 25. Kdy nejčastěji rodič dítěti pouští televizi?	74
Graf 26. Jaké pořady dítěti rodič doporučuje?	76
Graf 27. Jaká je souvislost mezi přehledem rodiče o tom, na co se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji?	78
Graf 28. Jaká je souvislost mezi přehledem rodiče o tom, kdy se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji?	79
Graf 29. Existuje souvislost mezi společným sledováním televize a hovořením o tom, co dítě v televizi vidělo?.....	81
Graf 30. Kdo je většinou iniciátorem rozhovoru o televizním obsahu mezi rodičem a dítětem?	82
Graf 31. Jaká je souvislost mezi názorem rodiče na vliv televize a tím, zda vysvětluje dítěti, čemu nerozumělo, komentuje a uvádí věci na pravou míru?.....	84

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Existuje vztah mezi věkem dítěte a časem stráveným před televizí?	41
Tab. 2. Existuje vztah mezi časem stráveným před televizí a tím zda má dítě televizi ve svém pokoji?	43
Tab. 3. Jaké je mínění rodiče zda dítě sleduje televizi přiměřeně svému věku či více než by mělo ve vztahu k času, který dítě stráví před televizí?	45
Tab. 4. Necháávají rodiče sledovat dítě televizi přes víkend více než v pracovní dny?	46
Tab. 5. Čím je podle rodičů způsobeno, že dítě sleduje televizi o víkendu častěji než v pracovní dny?	47
Tab. 6. Jaký je vztah mezi rodinným stavem rodiče a tím, zda nechává dítě sledovat televizi o víkendu více než v pracovní dny?	48
Tab. 7. Má věk dítěte vztah k sledovanosti pohádek nebo pořadů pro děti?	50
Tab. 8. Má věk dítěte vztah k sledovanosti večerních filmů?	51
Tab. 9. Má věk dítěte vztah k sledovanosti seriálů?	53
Tab. 10. Má věk dítěte vztah k sledovanosti vzdělávacích pořadů?	54
Tab. 11. Nejsledovanější pořady dětmi předškolního věku.	55
Tab. 12. Využívá rodič i jiných prostředků pro pouštění pořadů dítěti?	56
Tab. 13. Jak často rodič pouští dítěti pořady prostřednictvím DVD?	57
Tab. 14. Jak často rodič pouští dítěti pořady prostřednictvím videa?	58
Tab. 15. Jak často rodič pouští dítěti pořady prostřednictvím internetu?	59
Tab. 16. Jaká je souvislost rodičovského diskursu o vlivu televize na dítě a tím, s kým dítě nejčastěji sleduje televizi?	61
Tab. 17. Jaká jsou pozitiva sledování televize dětmi?	62
Tab. 18. Jaká jsou negativa sledování televize dětmi?	63
Tab. 19. Existuje souvislost mezi vzděláním rodiče a jeho názorem na násilí v televizi?	65
Tab. 20. Používají rodiče televizi jako nástroj některých výchovných opatření?	67
Tab. 21. V jakých situacích používá rodič televizi jako nástroj výchovných opatření?	68
Tab. 22. Jaké jsou rozdíly mezi názorem rodiče, zda by děti předškolního věku měly mít přístup k televizi omezený a tím, zda dítěti sledování televize skutečně omezují?	69
Tab. 23. Jakým způsobem rodiče omezují dítěti přístup k televizi?	71

Tab. 24. Jaký je vztah mezi věkem dítěte a tím, kdo dítěti nejčastěji zapíná televizi?.....	72
Tab. 25. Kdy nejčastěji rodič dítěti pouští televizi?.....	74
Tab. 26. Jaké pořady dítěti rodič doporučuje?.....	75
Tab. 27. Jaká je souvislost mezi přehledem rodiče o tom, na co se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji?	77
Tab. 28. Jaká je souvislost mezi přehledem rodiče o tom, kdy se dítě dívá a tím, zda má dítě televizi ve svém pokoji?	79
Tab. 29. Existuje souvislost mezi společným sledováním televize a hovořením o tom, co dítě v televizi vidělo?.....	80
Tab. 30. Kdo je většinou iniciátorem rozhovoru o televizním obsahu mezi rodičem a dítětem?	82
Tab. 31. Jaká je souvislost mezi názorem rodiče na vliv televize a tím, zda vysvětluje dítěti, čemu nerozumělo, komentuje a uvádí věci na pravou míru?	83
Tab. 32. Věk dítěte.....	107
Tab. 33. Pohlaví dítěte	107
Tab. 34. Sourozenci	107
Tab. 35. Rodinný stav rodiče	107
Tab. 36. Dosažení vzdělání rodiče.....	108
Tab. 37. Bydliště	108
Tab. 38. 1.1. Jak často se Vaše dítě dívá na televizi?	108
Tab. 39. 1.2. Necháváte sledovat Vaše dítě televizi přes víkend více než v pracovní dny?	108
Tab. 40. 1.3. Vaše dítě podle vás sleduje televizi více než by mělo či přiměřeně svému věku?	108
Tab. 41. 1.4. Využíváte i jiné prostředky pro pouštění pořadů Vaším dětem mimo televizi?	109
Tab. 42. 1.4.1. Jak často použijete dítěti DVD?	109
Tab. 43. 1.4.2. Jak často použijete dítěti video?	109
Tab. 44. 1.4.3. Jak často použijete dítěti pořady přes internet?	109
Tab. 45. 1.5.1. Jaký druh pořadů Vaše dítě sleduje nejčastěji?	109
Tab. 46. 1.5.2. Jaký druh pořadů Vaše dítě sleduje nejčastěji?	110
Tab. 47. 1.5.3. Jaký druh pořadů Vaše dítě sleduje nejčastěji?	110
Tab. 48. 1.5.4. Jaký druh pořadů Vaše dítě sleduje nejčastěji?	110

Tab. 49. 1.7. S kým dítě sleduje televizi nejčastěji?	110
Tab. 50. 2.1. Jaký je podle Vás vliv televize na dítě?	111
Tab. 51. 2.3. Vyberte jedno tvrzení, které se nejvíce blíží vašemu názoru.	111
Tab. 52. 2.4. Děti předškolního věku by podle Vás měli mít přístup k televizi?.....	111
Tab. 53. 3.2. Má dítě vlastní pokoj (třeba i se sourozencem)?	111
Tab. 54. 3.2.1. Nachází se televize v pokoji Vašeho dítěte?	111
Tab. 55. 3.3. Kdo nejčastěji zapíná dítěti televizi?	112
Tab. 56. 3.4. Kdy dítěti nejčastěji pouštíte televizi?	112
Tab. 57. 3.5. Omezujete Vašemu dítěti přístup k televizi?	112
Tab. 58. 3.6. Používáte televizi jako nástroj některých výchovných opatření (př. jako trest či odměnu)?	112
Tab. 59. 3.7.1. Máte přesný přehled o tom, na co se Vaše dítě dívá?	112
Tab. 60. 3.7.2. Máte přesný přehled o tom, kdy se Vaše dítě dívá?	113
Tab. 61. 3.8. Sledujete televizi společně s dítětem?	113
Tab. 62. 3.9. Hovoří s Vámi dítě o tom, co vidělo v televizi?	113
Tab. 63. 3.9.1. Kdo je většinou iniciátorem rozhovoru?	113
Tab. 64. 3.10. Vysvětlujete, čemu nerozumělo, komentujete, uvádíte něco na pravou míru?.....	113

SEZNAM PŘÍLOH

- P1 Dotazník pro rodiče
- P2 Kritické hodnoty testového kritéria chí-kvadrát
- P3 Vyhodnocení jednotlivých položek v dotazníku
- P4 Výčet nejčastěji sledovaných pořadů dětmi předškolního věku

PŘÍLOHA P1: DOTAZNÍK PRO RODIČE

Výzkum:

Jakým způsobem rodiče ovlivňují sledování televize dětmi předškolního věku?

Vážený rodiče,
jmenuji se Kateřina Vojtěchová a jsem studentkou 2. ročníku navazujícího magisterského studia obor sociální pedagogika na Fakultě humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. Dostává se Vám do rukou dotazník, který je součástí výzkumu diplomové práce zabývající se ovlivňováním sledování televize dětmi předškolního věku ze strany rodičů. Prosím Vás o jeho upřímné vyplnění a zároveň Vás ujišťuji, že dotazník je anonymní a získaná data poslouží pouze ke zpracování diplomové práce.

Z nabídky odpovědí vyberte pouze jednu, pokud není uvedeno jinak a označte (zakřížkujte), popřípadě doplňte. Dotazník se týká **dítěte předškolního věku** a vyplňuje jej vždy pouze jeden z rodičů.

Děkuji Vám za Váš čas a ochotu dotazník vyplnit.

Věk dítěte: _____

Pohlaví dítěte: chlapec dívka

Sourozenci (uved'te jejich věk): _____

Váš rodinný stav: vdaná/ ženatý
 rozvedená/rozvedený
 svobodná/svobodný
 soužití v nesezdaném partnerství
 jiné (uved'te): _____

Vaše dosažené vzdělání: základní vyšší odborné
 vyučen/a vysokoškolské
 středoškolské

Bydlíte: na vesnici (do 2 000 obyvatel)
 ve městě (nad 2 000 obyvatel)

1. DIVÁCKÉ ZVYKLOSTI DÍTĚTE

1.1. Jak často se Vaše dítě dívá na televizi?

- pravidelně každý den
- 0-30 minut denně
- 1-2 hodiny denně
- 3-4 hodiny denně
- více hodin denně

nepravidelně

Uved'te, kolik hodin **týdně** přibližně stráví Vaše dítě u televize?

televizi nesleduje vůbec

1.2. Necháváte sledovat Vaše dítě televizi přes víkend více než v pracovní dny?

ano **Čím je to podle Vás způsobeno?**

ne

1.3. Vaše dítě podle Vás sleduje televizi:

- více než by mělo
- přiměřeně svému věku

1.4. Využíváte i jiné prostředky pro pouštění pořadů Vaším dětem mimo televizi?

- ano **Vyberte které (lze označit více možností):**
- DVD → **Jak často (podtrhněte):**
pravidelně každý den - nepravidelně
- video → **Jak často (podtrhněte):**
pravidelně každý den - nepravidelně
- internet → **Jak často (podtrhněte):**
pravidelně každý den - nepravidelně
- ne

1.5. Jaký druh pořadů Vaše dítě sleduje? (Uved'te sledovanost Vámi vybraných druhů pořadů z nabídky na škále: 1-nejčastěji, 2-často, 3-občas, 4-málokdy. Druhy pořadů, které dítě nesleduje, označte N.) Uved'te příklady.

- pohádky nebo pořady pro děti (jaké např.): _____
- večerní filmy (jaké např.): _____
- seriály (jaké např.): _____
- vzdělávací pořady (jaké např.): _____

nesleduje televizi vůbec

1.6. Uved'te konkrétně 3 pořady, které Vaše dítě sleduje nejčastěji (pravidelně):

1. _____
2. _____
3. _____

1.7. Dítě sleduje televizi nejčastěji (označte pouze jednu odpověď):

- samo
- v přítomnosti alespoň jednoho z rodičů
- se sourozencem
- s prarodiči
- se sourozenci a rodiči (či prarodiči)
- televizi nesleduje vůbec

2. RODIČOVSKÝ DISKURZ O TELEVIZI

(představy rodičů o televizi)

2.1. Vliv televize na dítě je podle vás:

- spíše pozitivní
- pozitivní
- spíše negativní
- negativní

2.2. Uveďte dle Vašeho názoru, jaká pozitiva či negativa pro Vaše dítě přináší sledování televize.

POZITIVA	NEGATIVA

2.3. Vyberte jedno z tvrzení, které se nejvíce blíží Vašemu názoru:

- Násilí v televizi je příliš mnoho a mělo by se více regulovat.
- Násilí v televizi je příliš mnoho, ale jsme schopni dítěti zabránit, aby jej sledovalo.
- Násilí, které dítě v televizi vidí, mi nevadí.

2.4. Děti předškolního věku by podle Vás měli mít přístup k televizi:

- neomezený
- spíše neomezený
- spíše omezený
- omezený

3. RODINNÁ MEDIÁLNÍ VÝCHOVA

3.1. Napište, kolik funkčních televizních přijímačů se nachází ve Vaší domácnosti: _____

3.2. Má dítě vlastní pokoj (třeba i společně se sourozencem)?

- ano
- ne

3.2.1. Pokud ano, nachází se televize v pokoji Vašeho dítěte?

- ano
- ne

3.3. Kdo nejčastěji zapíná dítěti televizi?

- dítě samotné
 rodiče
 sourozenci
 jiní (uved'te): _____

3.4. Kdy dítěti nejčastěji pouštíte televizi?

- vždy, když o to požádá
 pobízíte dítě, aby se dívalo na pořad, který by pro něj mohl být přínosem. *Uved'te, které pořady dítěti doporučujete?*

- když potřebujete získat čas pro sebe a své činnosti
 vlastní potřeba dívat se na televizi
 jiné (uved'te): _____

3.5. Omezujete Vašemu dítěti přístup k televizi?

- ne
 ano **Uved'te jakým způsobem:**

3.6. Používáte televizi jako nástroj některých výchovných opatření (př. jako trest či odměnu)?

- spíše ano
 ano
 spíše ne
 ne

3.6.1. Pokud jste odpověděli spíše ano či ano, uveďte, v jakých situacích používáte televizi jako nástroj výchovných opatření?

3.7. Máte přesný přehled o tom, na co a kdy se dítě dívá?

Na co se Vaše dítě dívá:

- spíše ano
 ano
 spíše ne
 ne

Kdy se Vaše dítě dívá:

- spíše ano
 ano
 spíše ne
 ne

3.8. Sledujete televizi společně s dítětem?

spíše ano

ano

spíše ne

ne

3.9. Hovoří s Vámi dítě o tom, co vidělo v televizi?

spíše ano

ano

spíše ne

ne

3.9.1. Pokud jste odpověděli spíše ano či ano, kdo je většinou iniciátorem tohoto hovoru?

dítě samotné

vy

jiné (uved'te): _____

3.10. Vysvětlujete, čemu nerozumělo, komentujete, uvádíte něco na pravou míru?

spíše ano

ano

spíše ne

ne

**Děkuji za Váš čas a ochotu při vyplnění tohoto dotazníku. S pozdravem a
přáním hezkého dne Kateřina Vojtěchová.**

**PŘÍLOHA P2: KRITICKÉ HODNOTY TESTOVÉHO KRITÉRIA
CHÍ-KVADRÁT**

Stupně volnosti	Hladina významnosti	
	0,05	0,01
1	3,841	6,635
2	5,991	9,210
3	7,815	11,341
4	9,488	13,277
5	11,070	15,086
6	12,592	16,812
7	14,067	18,475
8	15,507	20,090
9	16,919	21,666
10	18,307	23,209
11	19,675	24,725
12	21,026	26,217
13	22,362	27,688
14	23,685	29,141
15	24,996	30,578
16	26,296	32,000
17	27,587	33,409
18	28,868	34,805
19	30,144	36,191
20	31,410	37,576
21	32,671	38,932
22	33,924	40,289
23	35,172	41,638
24	36,415	42,980
25	37,652	44,314
26	38,885	45,642
27	40,113	46,963
28	41,337	48,278
29	42,557	49,588
30	43,773	50,892

PŘÍLOHA P3: VYHODNOCENÍ JEDNOTLIVÝCH POLOŽEK V DOTATNÍKU

Tab. 32. Věk dítěte

Věk dítěte	Četnost	Procenta
3 roky	25	18,94%
4-5 let	76	57,57%
6-7 let	31	23,48%

Tab. 33. Pohlaví dítěte

Pohlaví dítěte	Četnost	Procenta
Chlapec	67	50,75%
Dívka	65	49,24%

Tab. 34. Sourozenci

Počet sourozenců	Četnost	Procenta
0	43	32,58%
1	67	50,76%
2	22	16,67%

Tab. 35. Rodinný stav rodiče

Rodinný stav rodiče	Četnost	Procenta
Vdaná/ženatý	109	82,58%
Rozvedená/rozvedený	7	5,30%
Svobodná/svobodný	9	6,81%
Soužití v nesezdaném partnerství	7	5,30%
Jiné	0	0,00%

Tab. 36. Dosažení vzdělání rodiče

Dosažené vzdělání rodiče	Četnost	Procenta
Základní	3	2,27%
Vyučen/a	38	28,79%
Středoškolské	62	46,97%
Vyšší odborné	8	6,06%
Vysokoškolské	21	15,91%

Tab. 37. Bydliště

Bydliště	Četnost	Procenta
Vesnice (do 2 000 obyvatel)	12	9,10%
Město (nad 2 000 obyvatel)	120	90,91%

Tab. 38. 1.1. Jak často se Vaše dítě dívá na televizi?

Sledovanost TV dětmi	Četnost	Procenta
Pravidelně každý den 0-30 minut	15	11,36%
Pravidelně každý den 1-2 hodiny	72	54,54%
Pravidelně každý den 3 a více hodin	16	12,12%
Nepravidelně 0-15 hodin týdně	29	21,96%
Nepravidelně více než 15 hodin týdně	0	0,00%
Televizi nesleduje vůbec	0	0,00%

Tab. 39. 1.2. Necháváte sledovat Vaše dítě televizi přes víkend více než v pracovní dny?

Sleduje TV více o víkendu než v týdnu	Četnost	Procenta
Ano	64	48,48%
Ne	68	51,51%

Tab. 40. 1.3. Vaše dítě podle vás sleduje televizi více než by mělo či přiměřeně svému věku?

Sleduje TV:	Četnost	Procenta
Více než by mělo	19	14,39%
Přiměřeně svému věku	113	85,61%

Tab. 41. 1.4. Využíváte i jiné prostředky pro pouštění pořadů Vaším dětem mimo televizi?

Využití jiných prostředků pro pouštění pořadů mimo televize	Četnost	Procenta
Ano	120	90,91%
Ne	12	9,10%

Tab. 42. 1.4.1. Jak často pouštíte dítěti DVD?

Jak často pouštíte dítěti DVD	Četnost	Procenta
Pravidelně každý den	12	9,10%
Nepravidelně	107	81,06%
Vůbec	13	9,85%

Tab. 43. 1.4.2. Jak často pouštíte dítěti video?

Jak často pouštíte dítěti video	Četnost	Procenta
Pravidelně každý den	0	0,00%
Nepravidelně	14	10,61%
Vůbec	118	89,39%

Tab. 44. 1.4.3. Jak často pouštíte dítěti pořady přes internet?

Jak často pouštíte dítěti pořady přes internet	Četnost	Procenta
Pravidelně každý den	4	3,03%
Nepravidelně	40	30,30%
Vůbec	88	66,67%

Tab. 45. 1.5.1. Jaký druh pořadů Vaše dítě sleduje nejčastěji?

Jak často dítě sleduje pohádky nebo pořady pro děti	Četnost	Procenta
Nejčastěji	98	74,24%
Často	25	18,94%
Občas	8	6,06%
Málokdy	1	0,76%
Nesleduje vůbec	0	0,00%

Tab. 46. 1.5.2. Jaký druh pořadů Vaše dítě sleduje nejčastěji?

Jak často dítě sleduje večerní filmy	Četnost	Procenta
Nejčastěji	0	0,00%
Často	1	0,76%
Občas	11	8,33%
Málokdy	12	9,10%
Nesleduje vůbec	108	81,82%

Tab. 47. 1.5.3. Jaký druh pořadů Vaše dítě sleduje nejčastěji?

Jak často dítě sleduje seriály	Četnost	Procenta
Nejčastěji	4	3,03%
Často	11	8,33%
Občas	15	11,36%
Málokdy	8	6,06%
Nesleduje vůbec	94	71,22%

Tab. 48. 1.5.4. Jaký druh pořadů Vaše dítě sleduje nejčastěji?

Jak často dítě sleduje vzdělávací pořady	Četnost	Procenta
Nejčastěji	4	3,03%
Často	12	9,09%
Občas	31	23,48%
Málokdy	12	9,09%
Nesleduje vůbec	73	55,30%

Tab. 49. 1.7. S kým dítě sleduje televizi nejčastěji?

S kým sleduje dítě TV nejčastěji	Četnost	Procenta
Samo	25	18,94%
V přítomnosti alespoň jednoho z rodičů	37	28,03%
Se sourozencem	44	33,33%
S prarodiči	3	2,27%
Se sourozenci a rodiči (či prarodiči)	23	17,42%
Televizi nesleduje vůbec	0	0,00%

Tab. 50. 2.1. Jaký je podle Vás vliv televize na dítě?

Vliv TV na dítě	Četnost	Procenta
Spíše pozitivní	58	43,94%
Pozitivní	26	19,67%
Spíše negativní	46	34,85%
Negativní	2	1,52%

Tab. 51. 2.3. Vyberte jedno tvrzení, které se nejvíce blíží vašemu názoru.

Názor rodičů na násilí v TV	Četnost	Procenta
Násilí v TV je mnoho a mělo by se regulovat	59	44,70%
Násilí v TV je mnoho, ale jsme schopni zabrá-	73	55,30%
Násilí, které dítě vidí v TV, mi nevadí	0	0,00%

Tab. 52. 2.4. Děti předškolního věku by podle Vás měli mít přístup k televizi?

Děti předškolního věku by měli mít přístup k TV	Četnost	Procenta
Neomezený	3	2,27%
Spíše neomezený	7	5,30%
Spíše omezený	75	56,82%
Omezený	47	35,61%

Tab. 53. 3.2. Má dítě vlastní pokoj (třeba i se sourozencem)?

Má dítě vlastní pokoj (třeba i se sourozencem)	Četnost	Procenta
Ano	112	84,85%
Ne	20	15,15%

Tab. 54. 3.2.1. Nachází se televize v pokoji Vašeho dítěte?

Má dítě televizi ve svém pokoji	Četnost	Procenta
Ano	35	31,25%
Ne	77	68,75%

* zahrnutý pouze děti, které mají vlastní pokoj (celkem 112 dětí – viz Tab. 3.2.)

Tab. 55. 3.3. Kdo nejčastěji zapíná dítěti televizi?

Kdo nejčastěji zapíná dítěti televizi	Četnost	Procenta
Dítě samotné	34	25,76%
Rodiče	84	63,64%
Sourozenci	10	7,58%
Jiní	4	3,03%

Tab. 56. 3.4. Kdy dítěti nejčastěji pouštíte televizi?

Kdy nejčastěji pouští dítěti televizi	Četnost	Procenta
Vždy, když o to požádá	33	25,00%
Pobízí dítě, aby se dívalo na pořad, který by pro něj mohl	39	29,55%
Když potřebuje rodič získat čas pro sebe a své činnosti	31	23,48%
Vlastní potřeba dívat se na TV	7	5,30%
Jiné	22	16,67%

Tab. 57. 3.5. Omezujete Vašemu dítěti přístup k televizi?

Omezuje rodič dítěti přístup k TV	Četnost	Procenta
Ne	40	30,30%
Ano	92	69,70%

Tab. 58. 3.6. Používáte televizi jako nástroj některých výchovných opatření (př. jako trest či odměnu)?

Používá rodič TV jako nástroj některých výchovných opatření	Četnost	Procenta
Spíše ano	19	14,39%
Ano	15	11,36%
Spíše ne	42	31,82%
Ne	56	42,42%

Tab. 59. 3.7.1. Máte přesný přehled o tom, na co se Vaše dítě dívá?

Má rodič přehled o tom, na co se dítě dívá	Četnost	Procenta
Spíše ano	32	24,24%
Ano	98	74,24%
Spíše ne	1	0,76%
Ne	1	0,76%

Tab. 60. 3.7.2. Máte přesný přehled o tom, kdy se Vaše dítě dívá?

Má rodič přehled o tom, kdy se dítě dívá	Četnost	Procenta
Spíše ano	28	21,21%
Ano	103	78,03%
Spíše ne	0	0,00%
Ne	1	0,76%

Tab. 61. 3.8. Sledujete televizi společně s dítětem?

Sleduje rodič televizi spolu s dítětem	Četnost	Procenta
Spíše ano	65	49,24%
Ano	24	18,18%
Spíše ne	40	30,30%
Ne	3	2,27%

Tab. 62. 3.9. Hovoří s Vámi dítě o tom, co vidělo v televizi?

Hovoří dítě s rodičem o tom, co vidělo v TV	Četnost	Procenta
Spíše ano	44	33,33%
Ano	76	57,58%
Spíše ne	11	8,33%
Ne	1	0,76%

Tab. 63. 3.9.1. Kdo je většinou iniciátorem rozhovoru?

Kdo je většinou iniciátorem rozhovoru	Četnost	Procenta
Dítě samotné	93	70,45%
Rodič	13	10,83%
jiné	14	11,67%

* zahrnuty byly pouze ti respondenti, kteří na předešlou otázku 3.9. odpověděli spíše ano či ano (celkem 120 respondentů)

Tab. 64. 3.10. Vysvětľujete, čemu nerozumělo, komentujete, uvádíte něco na pravou míru?

Vysvětľuje rodič, čemu dítě nerozumělo, komentuje,	Četnost	Procenta
Spíše ano	48	36,36%
Ano	83	62,88%
Spíše ne	0	0,00%
Ne	1	0,76%

PŘÍLOHA P4: VÝČET NEJČASTĚJI SLEDOVANÝCH POŘADŮ DĚTMI PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Název pořadu	Četnost	Procenta	Název pořadu	Četnost	Procenta
Kouzelná školka	75	22,59%	Barney	1	0,30%
Večerníček	64	19,28%	Bernard	1	0,30%
Animáček	41	12,35%	Cesty domů	1	0,30%
Studio kamarád	11	3,31%	Čert ví proč	1	0,30%
Šmoulové	10	3,01%	Dinosaurius	1	0,30%
Hřiště 7	7	2,11%	Disney chanel	1	0,30%
Šikulové	7	2,11%	dle programu	1	0,30%
Simpsonovi	6	1,81%	Dokumenty	1	0,30%
Želvy Ninja	6	1,81%	Drtivá porážka	1	0,30%
Krteček	4	1,20%	Gumídci	1	0,30%
Mickeyho klubík	4	1,20%	H2O	1	0,30%
nedělní pohádka ČT1	4	1,20%	Harry Potter	1	0,30%
pohádky na DVD	4	1,20%	Hudební pořady	1	0,30%
Tom a Jerry	4	1,20%	Chip a Dail	1	0,30%
Faktor strachu	3	0,90%	Jim Jam	1	0,30%
Kačeří příběhy	3	0,90%	Kostičky	1	0,30%
Kobra 11	3	0,90%	Koumáci	1	0,30%
Ordinace v růžové zahradě	3	0,90%	Kuřátka	1	0,30%
Pohádky	3	0,90%	Maškrtníček	1	0,30%
Bořek stavitel	2	0,60%	Naruto	1	0,30%
Comeback	2	0,60%	Nedělní pásmo pro děti	1	0,30%
Dobré ráno	2	0,60%	Ninja faktor	1	0,30%
Hana Montana	2	0,60%	Opravář Many	1	0,30%
Mašinka Tomáš	2	0,60%	Pan Kapka	1	0,30%
Minimax	2	0,60%	Pejsek a kočička	1	0,30%
nemá žádné pravidelné	2	0,60%	Pepek námořník	1	0,30%
Ovečka Shaun	2	0,60%	Pořady o zvířatech	1	0,30%
Planeta Yó	2	0,60%	ranní pohádky o víkendu	1	0,30%
Prostřeno	2	0,60%	Scooby Doo	1	0,30%
Přírodopisné	2	0,60%	Soutěžní pořady	1	0,30%
S čerty nejsou žerty	2	0,60%	Sport - fotbal, hokej	1	0,30%
Shrek	2	0,60%	Super mini	1	0,30%
Tisíc a jedna noc	2	0,60%	Super RTL - pohádky	1	0,30%
Věda je detektivka	2	0,60%	Věříš si	1	0,30%
Včelka Mája	2	0,60%	Vlhy	1	0,30%
Zázračná planeta	2	0,60%	Za školou	1	0,30%